

ANALECTA CARTUSIANA

Editors :

James Hogg, Alain Girard, Daniel Le Blévec

248

**Jan De Grauwe
Francis Timmermans**

**CARTÆ
VISITATIONUM CARTUSIÆ
LOVANIENSIS
(1504-1537 & 1559-1561)
British Library, Ms Harley, 3591**

**2007
INSTITUT FÜR ANGLISTIK UND AMERIKANISTIK
UNIVERSITÄT SALZBURG
A-5020 SALZBURG
AUSTRIA**

Couverture: Louvain, plafond de la chapelle du prieur (J. De Grauwe)
(c) 2007 – Institut für Anglistik und Amerikanistik, Salzburg, Austria
ISBN 978-3-900033-74-3

Inhoud

	Blz.
Voorwoord <i>Avant-propos, Foreword</i>	v
Beschrijving van het manuscript <i>Description du manuscrit, Manuscript Description</i>	vii
Redactiemethode <i>Méthode de rédaction, Editorial Method</i>	xiii
CARTA	
1504	1
1505	5
1507	9
1509	15
1511	21
1513	26
1515	30
1517	34
1519	39
1521	46
1523	52
1525	66
1527	74
1529	81
1531	86
1533	91
1535	98
1537	103
1559	109
1561	114
Persoonsnamen	119

Voorwoord

Wijlen H. Delvaux, hulprijksarchivaris te Antwerpen, stelde de historische notitie op over de Leuvense kartuis voor *Monasticon Belge*, tome IV, Province de Brabant, sixième volume, Liège, 1972, p. 1457-1494. Daarin verwijst hij naar het handschrift Harley, 3591, British Museum, dat gegevens bevat over het begin van dit kartuizerklooster. In de loop van zijn notitie haalt hij enkele keren dit handschrift aan. Dat was genoeg om onze aandacht erop te vestigen. Na inzage en vrij moeilijke ontcijfering vonden we het dan ook interessant genoeg om het te publiceren en er commentaar bij te voegen.

We danken allen die ons geholpen hebben bij de lezing; inzonderheid Dom Wilfried Verleyen en Dom Jan Goetghebeur, monniken van de abdij van Affligem.

Wij dragen dit boek niet alleen op aan alle vrienden historici maar eveneens aan alle monniken en monialen van de Kartuizerorde.

Avant-propos

Feu H. Delvaux, archiviste adjoint des Archives de l'Etat à Anvers, a rédigé un compte rendu historique sur la chartreuse de Louvain pour le Monasticon Belge, tome IV, Province de Brabant, sixième volume, Liège, 1972, p. 1457-1494. Il se réfère au manuscrit Harley, 3591, British Museum, qui contient des données sur les débuts de cette chartreuse. Au cours de son récit il mentionne ce manuscrit à quelques reprises. Cela a attiré notre attention. Après une première lecture et un déchiffrement plutôt difficile nous avons estimé ce texte assez intéressant pour être publié, en y ajoutant des commentaires.

Nous remercions toutes les personnes qui nous ont assistés à la lecture de ce manuscrit; en particulier Dom Wilfried Verleyen et Dom Jan Goetghebeur, moines de l'abbaye d'Affligem.

Nous dédions ce livre à tous les amis historiens, ainsi qu'à tous les moines et moniales de l'ordre des chartreux.

Foreword

Late H. Delvaux, assistant-archivist at the National Archives in Antwerp, wrote a historical account on the charterhouse of Louvain for the Monasticon Belge, tome IV, Province de Brabant, sixième volume, Liège, 1972, p. 1457-1494. He refers to the Harley manuscript, 3591, British Museum, which contains

information concerning the beginnings of this charterhouse. In the course of his report he mentions this manuscript several times. This was enough to draw our attention. After a first rather difficult reading we considered this text more than interesting and decided to have it published with additional comment.

We thank all the people who have helped us with the reading of the manuscript, in particular Dom Wilfried Verleyen and Dom Jan Goetghebeur, monks at the Abbey of Affligem.

We dedicate this book to all historian friends, but also to all Carthusian monks and nuns.

Beschrijving van het handschrift¹

Heel leren band, bruin, met blinde stempelversiering en verguld, late 17e eeuw (?), platten 300 x 210. Bladspiegel, 290 x 203, 16e eeuw, 32 folia, waarvan het merendeel, aan het einde, niet is gefolieerd, want alleen gelinieerd en volledig blanco. Verworven door het British Museum, 1753, als een deel van de Harleien Collection. Het handschriftendepartement van het British Museum werd in 1973 een afdeling van de in dat jaar opgerichte British Library. Voorheen in het bezit van Daniel Browne en John Chamberlayne zoals vermeld in C.E. Wright, *Fontes Harleiani* (London, 1972), p. 431. Zie ook nog : Arnold Fayen, *Les Cartulaires Concernant la Belgique Conservés à la Bibliothèque du Musée Britannique à Londres* (Bruxelles, 1899), p. 4².

Het handschrift vertoont verschillende geschriften. Drie belangrijke die achtereenvolgens alle visitatieverslagen herschrijven: de eerste hand schreef de folii 1 tot 23v waarvan de tekst op f° 1 een korte inhoud omvat over de periode vanaf de stichting in 1494 tot aan de incorporatie in de orde en de benoeming van een prior in 1504. De volgende folii omvatten in chronologische volgorde de verslagen van de tweejaarlijkse visitaties vanaf 1505 tot 1531.

De tweede hand vervolgt het relaas vanaf de folii 24 tot 29v die de verslagen omvatten van 1533 tot 1537.

De derde hand vult het laatste deel in van het handschrift van folio 30 tot het einde, folio 32v of de verslagen van 1559 en 1561. Tussen de tweede en de derde hand is er dus een hiaat van 22 jaar.

Op de folii 1, 1v, 4, 5, 5v, 8, 9, 10, 13, 15v, 18, 22, 24 en 25 vinden we in de marge een vierde hand en op folii, 1, 1v, 4 en 7v is er nog een vijfde hand aan het werk geweest. Onderaan folio 19 zijn zes regels bijgevoegd, vermoedelijk door de vierde hand, idem op folio 20, 11 regels.

Het is niet duidelijk wie de kopiïsten zijn en waarom de eerste hand niet alles transcribeerde. De kleine bijvoegingen in de marge –de vierde hand– verduidelijken soms de basistekst of verwijzen naar een “nota”.

Het midden van de folii vertoont vouwsporen.

Op folio 16v staat onderaan het zegel afgedrukt van het British Museum.

¹ Dr Justin Clegg (Curator, Department of Western Manuscripts) : Binding of full leather, brown, with blind tooling and gilding, late seventeenth century(?), boards 300 x 210. Paper, 290 x 203, sixteenth century, ff. 32, but the greater portion, at the end, is unfoliated, since it is merely ruled or entirely blank. Acquired by the British Museum, 1753, as part of the Harleian Collection. The British Museum's Department of Manuscripts became part of the British Library following its foundation in 1973. Previously owned by Daniel Browne and John Chamberlayne, as described in C.E. Wright, *Fontes Harleiani* (London, 1972), p. 431. See also, Arnold Fayen, *Les Cartulaires Concernant la Belgique Conservés a la Bibliothèque du Musée Britannique a Londres* (Brussels, 1899), p. 4.

² Vertaling Frans Hendrickx, waavor onze beste dank.

Op f° 30v is er een vrij grote vlek die 5 regels gedeeltelijk onleesbaar maakt. Bovenaan folio 1 staat een kruisje en daaronder ‘II die Martij A.D. 1723/4’³.

De eerste hand is het best leesbaar, maar de punctuatie, het arbitrair gebruik van hoofdletters en vooral de talloze afkortingen vergemakkelijken de lectuur niet. De tweede hand is mindergoed leesbaar en zijn tekst lijdt aan dezelfde euvels als die van de eerste kopiïst. De derde hand is zeer gedrongen, net alsof hij plaatsgebrek vreesde. Deze kopiïst schrijft nog onduidelijker dan de tweede hand.

De opbouw van de verschillende verslagen is steeds volgens eenzelfde stramien: men begint met de vermelding van de datum van de visitatie, van de namen van paters visitatoren en meestal een goedkeurende appreciatie over de aangestelde prior en het convent. Daarna vervolgt de tekst met verwijzingen naar citaten uit het Oud en/of Nieuw Testament. Om te eindigen wordt er melding gedaan van de bezetting en de economische situatie van het klooster. Sommige *cartæ* wijken hier soms vanaf wanneer een ongebruikelijke situatie zich voortdoet. In deze gevallen vermelden we dit in de beknopte samenvatting die we laten volgen na elk visitatieverslag.

We hebben ook getracht te verduidelijken wie de monniken en broeders waren. Daarvoor hebben wij het aantal aanwezige leden proberen te toetsen aan deze die in onze *Prosopographia Cartusiana Belgicana Renovata, 1314-1796* voorkomen, iets wat ons niets steeds is gelukt, zoals de lezer zal kunnen vaststellen in de samenvattingen en dat er ook op wijst dat ons prosopografisch werk nog niet helemaal af is !

Description du manuscrit

Reliure plein cuir, brun, avec ornementation estampillée et dorée, XVIIe siècle tardif, plats 300 x 210. Surface de pages 290 x 203, XVIe siècle, 32 folii, mais les dernières ne sont pas foliées, mais simplement lignées et non utilisées.

Acquis par le British Museum en 1753, faisant partie de la Harleien Collection. Le département des manuscrits du British Museum est devenu en 1973 une

³ Deze datum en de stijl (17de e.) stellen een probleem want in deze periode bestond het kartuizerklooster nog steeds en er is geen reden dat dit document zou uit het klooster verdwijnen om uiteindelijk in Engeland weer op te duiken. Hebben de Engelse kartuizers, die uit hun land werden verdreven, iets met deze zaak te maken ? We weten dat zij na hun uitwijzing gedurende ettelijke jaren rondwaalden in de Nederlanden en ondermeer in Leuven verbleven. Uiteindelijk vestigden ze zich in Nieuwpoort in een eigen klooster (Sheen Anglorum) en hadden sindsdien een afgezant die regelmatig in het thuisland vertoefde om er weldoeners aan te spreken om te voldoen in hun onderhoud. Had deze religieus soms dit afschrift in zijn koffers ? Het zou kunnen, maar wij bezitten geen enkele bron om deze mening te staven.

division de la British Library, fondée cette année-là. Préalablement en possession de Daniel Browne et John Chamberlayne, tel que mentionné dans C.E. Wright, Fontes Harleiani (London, 1972), p. 431. Voir aussi: Arnold Fayen, Les Cartulaires Concernant la Belgique Conservés à la Bibliothèque du Musée Britannique à Londres (Bruxelles, 1899), p. 4⁴.

Le manuscrit comporte différentes écritures. Trois mains copient successivement tous les comptes-rendus des visites. Les folii 1 à 23v sont de la première main, le texte du folio 1 contient un résumé de la période allant de la fondation en 1494 jusqu'à l'incorporation de l'ordre et la nomination du prieur en 1504. Les folii suivants comprennent, par ordre chronologique, les rapports des visites bisannuelles à partir de 1505 jusqu'en 1531.

La seconde main poursuit le récit depuis le folio 24 jusqu'au 29v, qui contiennent les comptes rendus de 1533 à 1537.

La troisième écriture remplit la dernière partie du manuscrit du folio 30 jusqu'à la fin, c.à.d. folio 32v, à savoir les récits de 1559 et 1561. Entre la deuxième et la troisième écriture il y a donc un hiatus de 22 ans.

Sur les folii 1, 1v, 4, 5, 5v, 8, 9, 10, 13, 15v, 18, 22, 24 et 25 nous trouvons une quatrième écriture dans la marge et sur les folii 1, 1v, 4, et 7v, il y a même des notes d'une cinquième main. En bas du folio 19 il y a une ajoute de six lignes, probablement de la quatrième main, idem sur le folio 20, 11 lignes.

Nous ignorons qui sont les copistes et pourquoi la première main n'a pas retranscrit l'entièreté du manuscrit. Les petites annotations dans la marge – la quatrième écriture – éclaircissent parfois le texte de base ou renvoient à une « note ».

Au milieu du folio, il y a des traces de pliure.

Au bas du folio 16v il y a le cachet du British Museum.

Sur le folio 30v il y a une assez grande tache qui rend 5 lignes partiellement illisibles.

Au-dessus du folio 1 il y a une petite croix et en dessous « II die Martii A.D. 1723/4 »⁵.

⁴ Dr Justin Clegg (Curator, Department of Western Manuscripts) : *Binding of full leather, brown, with blind tooling and gilding, late seventeenth century(?), boards 300 x 210. Paper, 290 x 203, sixteenth century, ff. 32, but the greater portion, at the end, is unfoliated, since it is merely ruled or entirely blank. Acquired by the British Museum, 1753, as part of the Harleian Collection. The British Museum's Department of Manuscripts became part of the British Library following its foundation in 1973. Previously owned by Daniel Browne and John Chamberlayne, as described in C.E. Wright, Fontes Harleiani (London, 1972), p. 431. See also, Arnold Fayen, Les Cartulaires Concernant la Belgique Conservés a la Bibliothèque du Musée Britannique a Londres (Brussels, 1899), p. 4.*

⁵ *Cette date et le style d'écriture (17e s.) posent problème, car à ce moment la chartreuse existait toujours et on voit mal pour quel motif un tel document aurait pu sortir du couvent pour finalement aboutir en Angleterre. Les chartreux anglais qui furent expulsés du*

La première main est la plus lisible, mais la ponctuation, l'utilisation arbitraire de majuscules et surtout les nombreuses abréviations ne rendent pas la lecture très aisée. La seconde écriture est plus difficile à lire et comprend les mêmes défauts que celle du premier copiste. La troisième écriture est très serrée, comme s'il redoutait de manquer de place. Ce copiste est encore plus difficile à lire que le second.

Description of the manuscript⁶

*Binding of full leather, brown, with blind tooling and gilding, late seventeenth century(?), boards 300 x 210. Paper, 290 x 203, sixteenth century, ff. 32, but the greater portion, at the end, is unfoliated, since it is merely ruled or entirely blank. Acquired by the British Museum, 1753, as part of the Harleian Collection. The British Museum's Department of Manuscripts became part of the British Library following its foundation in 1973. Previously owned by Daniel Browne and John Chamberlayne, as described in C.E. Wright, *Fontes Harleiani* (London, 1972), p. 431. See also, Arnold Fayen, *Les Cartulaires Concernant la Belgique Conservés a la Bibliothèque du Musée Britannique a Londres* (Brussels, 1899), p. 4.*

The manuscript is composed of different handwritings. The main three scribes copy successively all the accounts of the visitations : folii 1 to 23v are from the first hand, folio 1 contains a summary of the period starting with the foundation in 1494, untill the incorporation of the order and the nomination of the prior in 1504. The following folii include , in chronical order, the accounts of the bi-annual visitations from 1505 till 1531.

The second hand continues the account from folio 24 till 29v, which contain the reports from 1533 till 1537.

The last part of the manuscript is written in the third handwriting, namely from folio 30 until the end, which is folio 32v, or the accounts of the years 1559 and 1561. So, there is a hiatus of 22 years between the second and third handwriting.

On the folii 1, 1v, 4, 5, 5v, 8, 9, 10, 13, 15v, 18, 22, 24 and 25 we find a fourth writing in the margin and on the folii 1, 1v, 4 and 7v there are even notes by a

Royaume-Uni y sont-ils pour quelque chose ? Nous savons qu'après leur expulsion ceux-ci errèrent sur le continent et résidèrent, entre autre, quelques temps à Louvain. Finalement ils s'installèrent à Nieupoort dans une nouvelle chartreuse autonome et ils eurent un émissaire qui se rendait en Angleterre afin d'y récolter les fonds nécessaires pour subvenir aux besoins de la chartreuse de Sheen Anglorum à Nieupoort. Celui-ci avait-il une copie de ces cartes dans ses bagages, rien n'est moins sûr, car aucun document officiel n'est là pour confirmer cette supposition.

⁶ By Dr Justin Clegg (Curator, Department of Western Manuscripts).

fifth hand. At the bottom of folio 19 there is an addition of six lines, probably by the fourth hand, idem on folio 20 :11 lines.

It is not known who are the copyists and why the first hand has not transcribed the entirety of the manuscript. Apparently the first monk died or has been transferred, in the same way for the second hand. The small notes in the margin – by the fourth writer – sometimes enlighten the basic text or refer to a « note ».

In the center of the folio there are traces of folding.

At the bottom of folio 16v there is the stamp of the British Museum.

On folio 30v there is a rather big stain making 5 lines almost illegible.

At the top of folio 1 there is a small cross and written underneath « II die Martii A.D. 1723/4 », probably the date on which the bundle was reread and binded at the time of prior Bruno Hermans. Manuscript of the XVIth. century ? British Museum 1753?

The first handwriting is the easiest to read, but the punctuation, the capricious use of capital letters and, most of all, the numerous abbreviations still make reading not very easy. The second hand is more difficult to read and contains the same shortcomings as with the first copyist. The third handwriting is very tight, as if the writer were afraid to lack space. This copyist is even more difficult to read as the second.

X 11 die Martij A.D. 1723/4

Quo die Millefimo quingentesimo quinto. ascendente venerabili patre Arnolbo crastert vs belmont prior domus antwerpie & quinquagesimo p[ri]mo ultie nostre curia vsq[ue] ad caplin grial. eode[m] petente ac p[er]uente domo hac ad laude[m] & honore[m] dei omnium nob[is] solle[m]niter incorporata fuit.

Song Ludanij
improprata & ordin
anno 1604

Et fr[ater] Joannes petri delfus monachus p[ro]fessus domus delfus. qui huius nouelle plantationis in multa tenuitate & laboribus plimib[us] tunc sex annis rector gratie egerit domus p[ri]mo prior ex istautione capli grialis ordinat[us] fuit. De seratis vs dict[us] p[ri]or domus antwerpie puenit vsq[ue] ad domu[m] uallis sc[ilicet] petri ordinis nei ac i[n]firmat[us] diem clausit extremu[m]. ibiq[ue] sepult[us] est. Quo p[re]cepto venerabilis p[ater] Martinus adorne. p[ri]or domus brugey. & eode[m] t[em]p[or]e p[ri]ncipalis uisitor p[ro]uincie n[ost]re. uenit huc cu[m] multis parib[us] & p[ro]curatorib[us] ordis n[ost]ri. & nouu[m] quoru[m] i[n] seculis p[ri]us solle[m]niter i[n]uenerit. Et erat t[em]p[or]e quib[us] quinq[ue] monachi sacerdotes vs d[omi]ni fr[ater] Joannes delfus nouus p[ri]or. J[er]o[n]imus de bouure shoue p[ri]uatoz & m[on]ach[us] p[ro]fessus domus delfus. J[er]o[n]imus de bouure shoue m[on]ach[us] domus antwerpie. J[er]o[n]imus fabu sacrista monachus domus capelle. Et fr[ater] Arnolty callier m[on]ach[us] domus leu[er]elle. H[ic] quinq[ue] monachi erant hic res[er]uatis t[em]p[or]e incorporationis domus h[uius]. An incorporatione[m] no[n] fuit fr[ater] Bartholomeus h[uius] m[on]ach[us] domus gantauu. Cui reuocatus & p[ro]p[ri]e sui sed[is] & obijt uicari[us] domus gandauu laudabilis ual[de] guer[er] fatid[us]. & uer[us] religios[us]. P[ro] incorporatione[m] u[er]o st[atu] miss[us] n[ost]ro uocatus fuit & adu[er]s[us] fr[ater] wilhelmus de mehelinia m[on]ach[us] p[ro]fessus domus d[omi]ni st[atu] Et iste fuit sext[us] monachus. Vocatus & fuit fr[ater] Lucas guer[er] domus burelle.

Et ex hoc t[em]p[or]e p[ri]us uisitationes cepit ordinari. uisitare domu[m] ista[m]. & p[ro]hibere curas. Quo d[omi]no q[uo]d eode[m] caplo gressu[m] fuit hinc domui q[uo]d ad moze aluacil domoru[m] p[ro]uincie n[ost]re possit celebrare festu[m] katherine uirg[is] & n[ost]ris cu[m] caplo & uesectio. Et anno sequen[te] fr[ater] gressu[m] fuit de festo sc[ilicet] laberni epi & n[ost]ris p[ro]uincie n[ost]re.

No[n] te fest[us] sc[ilicet] katherine
& p[ro]hibere

Nota q[uo]d anno M^o v^o sedente caplo n[ost]ro griali gressu[m] fuit hinc domui p[ro] p[ri]us reuocatu[m] franciscu[m] q[uo]d possit quatuor a quinq[ue] tonatos uerape domui uiles ac p[ro]fissos. J[er]o[n]imus anno sequen[te] gressu[m] fuit p[ro] eade[m] ad huc de alijs quinq[ue] tonatis. Ita t[em]p[or]e q[uo]d cu[m] o[mn]i sensu quatuor hoc fiat & sine p[ro]p[ri]o.

Redactiemethode

De spelling is deze van het manscript, maar de punctuatie en de hoofdletters zijn van de hand van de overschrijvers. De woorden die voorkomen in een afgekorte vorm in het originele manscript werden vervolledigd.

In het oorspronkelijk handschrift zijn de *cartæ* doorlopend opgetekend. Voor een betere perceptie van de verschillende *cartæ* hebben wij een hoofdstuk per *carta* gemaakt. Elke visitatiekaart wordt gevolgd door een samenvatting in het Nederlands, Frans en Engels.

Door het feit dat dit document een transcriptie is van de originele *cartæ* zullen er onvermijdelijk foutieve transcripties voorkomen van de kopiïsten — fouten die wij bij onze transcriptie eveneens zullen gemaakt hebben en waarvoor we ons bij de lezer verontschuldigen. De foutief gespelde woorden die wij tegenkwamen hebben wij onverbeterd overgeschreven maar laten volgen door (*sic*). De onleesbare woorden of delen van zinnen hebben we vervangen door [..... ?] en de onverklaarbare woorden zijn gevolgd door ? De persoonsnamen gevolgd door * verwijzen naar hoofdstuk persoonsnamen, waar een beknopte levensbeschouwing van deze personen wordt gegeven. De lijst is alfabetisch per voornaam opgesteld (voor de religieuzen werd voor de kloosternaam gekozen).

Méthode de rédaction

L'orthographe est celle du manuscrit, mais la ponctuation et les majuscules sont de la main des copistes. Les mots abrégés dans le texte original ont été complétés.

Dans le manuscrit original, les cartæ sont recopiées de manière continue. Afin de rendre le texte plus clair, nous avons changé de chapitre à chaque carta. Chaque rapport de visite est suivi d'un résumé.

*Puisque ce document est une transcription des cartæ originales, il est inévitable qu'il contient des erreurs faites pas les scribes. Erreurs que nous aurons probablement également faites à notre tour. Nous nous en excusons auprès de nos lecteurs. Les mots mal orthographiés ont été copiés tels quels, mais suivis de (*sic*). Les mots ou parties de phrases illisibles ont été remplacés par [..... ?] et les mots inexplicables sont suivis de ?.*

*Pour les noms de personnes, suivis de *, nous renvoyons les lecteurs à notre Prosopographia Cartusiana Belgicana Renovata (1314-1796).*

Editorial method

The spelling of the manuscript has been respected, but punctuation and capital letters are from the transcribers. As for the abbreviations of the original text, we have completed them.

In the original manuscript the cartae are written out in a continuous manner. In order to make the text more clear, we have changed chapter with every cartae. Every visitationcard is followed by a summary.

As this document is a transcription of original cartae, it is inevitable that it should contain errors made by the scribes. Mistakes that we in turn have copied. We apologize for it. The misspellings have been copied as they were, but followed by (sic). Illegible words or parts of sentences have been replaced by [..... ?] and unaccountable words are followed by ?.

*For the names of persons, followed by *, we refer'd the lectors to us Prosopographia Cartusiana Belgicana Renovata (1314-1796).*

X 11 die Martij D.D. 1723/4

f° 1

Anno domini Millesimo quingentesimo quarto ascendente venerabili patre Arnolde Vastaert de Helmont* priore domus Antwerpie et convisitatoe provincie nostre cartusiam versus ad capitulum generale eodem petente ac procurante domus hec ad laudem et honorem Dei ordini nostro solemniter incorporata fuit.⁷

Et frater Joannes Petri Delfus* monachus professus domus Delfensis, qui huius novelle plantationis in multa tenuitate et laboribus plurimis decem fere annis rector extitit eiusdem domus primus prior ex institutione capituli generalis ordinatus fuit. Descendens vero dictus prior domus Antwerpie pervenit usque ad domum Vallis Sancti Petri ordinis nostri ac infirmatus, diem clausit extremum ibique sepultus est. Quo percepto venerabilis pater Martinus Adorne* prior domus Brugensis et eodem tempore principalis visitator provincie nostre venit huc cum multis patribus et procuratoribus ordinis nostri et novum priorem in sedem prioris solemniter introduxit. Et erant tunc temporis quinque monachi sacerdotes videlicet dictus frater Joannes Delfus* novus prior. Item frater Adrianus de Brouwershaven* procurator et monachus professus domus Delfensis. Item frater Joannes Vekenstijl* de Lovanio vicarius monachus domus Antwerpie. Item frater Jacobus Fabri* sacrista monachus domus Capelle. Et frater Arnoldus Calkar* monachus domus Bruxelle. Hii quinque monachi erant hic residentes tempore incorporationis domus hujus. Ante incorporationem vero fuit tunc frater Bartholomeus Branteghem* monachus domus Gandavi. Qui revocatus per priorem suum factus est et obiit vicarius domus Gandavi laudabilis valde conversationis et verus religiosus. Post incorporationem vero statim misso nuntio vocatus fuit et advenit frater Wilielmus de Mechelinia* monachus professus domus Dijstensis. Et iste fuit sextus monachus. Vocatus etiam fuit frater Luca* conversus domus Bruxelle.

Et ex hoc tempore patres visitatores ceperunt ordinarie visitare domum istam et conscribere cartas.

Nota etiam quod in eodem capitulo concessum fuit huic domui qui ad morem aliarum domorum provincie nostre possit celebrare⁸ festum Katherine Virginis et martiris cum capitulo et refectorio. Et anno sequenti idem concessum fuit de festo sancti Lamberti episcopi et martiris patroni dyocesis nostre.

Item Nota quod anno Mv^C v^{to} sedente capitulo nostro generali concessum fuit huic domui per patrem reverendum Franciscum⁹ quod posset quatuor aut quinque donatos recipere domui utiles ac proficuos

⁷ *in de marge na de lijn* : Domus Lovanij incorporata ordini anno 1504.

⁸ *in de marge na de lijn* : Nota de festa Sancte Katherine et Sancti Lamberti.

⁹ Prior-generaal van de Orde.

Item Anno sequenti concessum fuit per eundem adhuc de alijs quinque donatis.
Ita tamen quod cum consensu conventus hoc fiat et sine proprio.

Samenvatting

Dit is geen visitatieverslag, maar een beschrijving hoe het huis eruit zag, qua inwoners, bij de incorporatie in 1504.

Na het vernemen van het overlijden van Arnoldus Vastaert de Helmont* op 31 mei 1504 in het kartuizerklooster van Val-St-Pierre in Picardië, op de terugweg van het generaal kapittel waar de incorporatie van de Leuvense kartuis werd bevestigd, begaf Martinus Adornes* zich naar Leuven om Joannes van Delft* aan te stellen als eerste prior van het huis. Deze was er reeds rector sinds 1494 (hij werd als zodanig aangesteld na de dood van Joannes Scullinck* die er rector was sinds de stichting van het klooster in 1487). Naast hem vinden we nog Adrianus van Brouwershaven*, Joannes Vekestijl*, vicaris, Jacobus Fabri*, sacrista en Arnoldus van Calkar*. Vóór de incorporatie was ook nog aanwezig Bartholomeus Branteghem* (vicaris of sacrista), maar hij werd circa 1502/1504 naar Gent teruggeroepen door zijn prior. Onmiddellijk na de incorporatie kwam Gulielmus van Mechelen*, profes van Diest en broeder Lucas, convers profes van Brussel, de voornoemde monniken vervoegen. Aldus waren er in de periode vóór de incorporatie 6 monniken en een convers, Lucas*, profes van Brussel.

Nota : Tijdens het Generaal kapittel van 1505 geeft Franciscus [de Puteo*] de toelating om 4 à 5 donaten te aanvaarden en het jaar daarop nogmaals 5 andere donaten.

In 1505 geven het generaal kapittel en de prior generaal Franciscus de Puteo* toestemming aan het Leuvense klooster om het feest van de heilige Katarina te vieren in de kapittelzaal en de refter. Het jaar nadien wordt door dezelfde personen aan de gemeenschap toelating gegeven het feest van de heilige Lambertus, patroonheilige van het diocees Luik waartoe het kartuizerklooster van Leuven behoorde, te vieren.

Résumé

Ceci n'est pas un rapport de visite, mais un dénombrement de la chartreuse au moment de son incorporation en 1504.

Après avoir appris le décès d'Arnoldus Vastaert de Helmont, survenu le 31 mai 1504 dans la chartreuse de Val-St-Pierre en Picardie, lors de son retour du chapitre général de cette année où l'incorporation de la nouvelle chartreuse de Louvain avait été confirmée, Martinus Adornes se rendit à Louvain pour y investir Joannes de Delft dans la charge de prieur. Celui-ci y était déjà recteur depuis 1494 (il fut investi dans cette charge après le décès de Joannes Scullinck, recteur depuis 1487). A ses côtés nous retrouvons encore Adrianus van Brouwershaven, Joannes Vekestijl, vicaire, Jacobus Fabri, sacristain et Arnoldus van Calck. Avant l'incorporation il y avait aussi Bartholomeus Branteghem (vicaire ou sacristain), mais celui-ci fut rappelé à Gand par son

prieur vers 1502. De suite après l'incorporation, les religieux sont rejoints par Gulielmus van Mechelen, profès de Diest et frère Lucas, convers, profès de Bruxelles.

Ainsi étaient-ils six moines et un convers à cette époque.

Lors du chapitre général de 1505, le prieur général, Franciscus de Puteo, autorise le recrutement de 4 ou 5 donnés, et l'année d'après encore 5. Ce même chapitre général et le prieur donnent leur autorisation au couvent pour fêter la Sainte Catherine dans la salle du chapitre et le réfectoire. L'année suivante ils autorisent de fêter la Saint Lambert, patron du diocèse de Liège, dans lequel est située la nouvelle chartreuse.

Summary

This is not a visit account but a statement about the number of occupants in the charterhouse at the time of its incorporation in 1504.

After hearing of the death of Arnoldus Vastaert de Helmont on May 31st 1504 at the charterhouse of Val-St-Pierre in Picardie, on his way home from the general chapter, where the incorporation of the charterhouse of Louvain had been confirmed, Martinus Adornes left for Louvain to appoint Johannes van Delft as the new prior of the house. The latter had already been rector since 1494 (after the death of Joannes Scullinck who was rector since the foundation of the house in 1487). With him we also find Adrianus van Brouwershaven, Joannes Vekestijl, vicar, Jacobus Fabri, sacristan and Arnoldus van Calkar. Before the incorporation there also was Bartholomeus Branteghem (vicar or sacristan), but towards 1502 he was called back to Ghent by his prior . Immediately after the incorporation Gulielmus van Mechelen, profess from Diest and Lucas, lay brother, profess from Brussels, joined them.

Thus were there, in the period before the incorporation, 6 monks and one lay brother, Lucas, profess from Brussels.

At the time of the general chapter of 1505, the prior general, Franciscus de Puteo, authorises them to recruit 4 or 5 donates and 5 more the next year. This same general chapter and the prior give permission to the convent to celebrate St. Catherine's day in the chapter hall and refectory. The next year they authorise to celebrate St. Lambert, patron of the Liege diocese, in wich the new charterhouse is situated.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis
Anno xv^C quinto celebrate facta.**

In nomine domini Amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quingentesimo quinto circa festum Beati Bartholomei apostoli Nos fratres Martinus* et Ludovicus* domorum Vallis Gracie prope Brugas et Silve Sancti Martini prope Geraldimontem, ordinis Cartusiensis priores domum Beate Marie Magdalene sub Cruce in Monte Calvarie eiusdem ordinis, noviter a capitulo nostro generali ordini incorporatam auctoritate reverendi prioris domus Cartusie Maioris ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes, invenimus ibidem ecclesiam, cellas xij et structuras ceteras bene et sollicite ordinatas et congregationem laudabilium personarum monachorum paucorum, cum priore viro docto et probo ac zeloso pro observantijs ordinis et prima institutione ac directione ipsius novelle plantationis, nobis in Domino bene placentem. Quos omnes priorem ac monachos ad profectum virtutum animantes cum per illos alij futuri monachi et religiosi tanquam novelle plantationes in ordinis observantia ut crescant atque proficiant instituendi sunt, hortabamur in Domino, ut seipsos omnibus prebeant exemplum bonorum operum, curantes ut mens cum habitu concordans tales intus sint, quales hominibus foris apparent, et quales Deo, voto solemnem per conversionem morum, semper ad perfectionem tendere se promiserunt. Quantis eis posteris et futuris monachis exemplum vere humilitatis ac perfecte charitatis se ostenderint cum tantis et pro tantis eterna premia possidebunt. Qua felix est illa anima, que alijs est virtutum forma, studeant igitur, ammonuimus eos et futuros quatinus in divinis laudibus sint fervidi, maturi, et continui et secundum ritum ordinis cantantes, non nimis festini.¹⁰ In celle et silencij custodia solliciti. In colloquijs et spaciamentis moribus compositi. In censura loquendi circumspecti et discreti.

In sumptione victualium secundum patrum nostrorum decreta regulati. In supportatione mutuorum defectuum compassivi. Contra dyaboli, mundi et carnis temptamenta clipeo humilitatis ac patientie iugiter muniti quatinus et seipsos a culpis caveant et sollicite custodiant et proximis incitamenta virtutum ostendant ut tandem omnes simul Dominum virtutum, in gloria pervenire valeant. Quod ut fiat, dicat prior et quilibet monachorum duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis. Et singuli duas accipiant disciplinas. Status domus talis est.

¹¹Est prior se connumerato cum quinque monachis ibidem ex obediencia ordinis hospitantibus quatuor novicijs monachis. Uno converso novitio. Uno donato et familia competenti habentes annue circa trecentos florenos et competentem provisionem. Aliqua debent sed plura debentur eis.

¹⁰ *in de marge* : ammonitio

¹¹ *in de marge* : 1505 domus annui habebat — 300 – 0 -

In quorum omnium testimonium sigilla nostra huic carthe duximus appendenda.
Anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van de apostel Bartholomeus, 24 augustus 1505.

De commissarissen Martinus Adornes*, prior van Brugge, visitator en Ludovicus Overlinck*, prior van Sint-Maartensbos, convisitator, deden de visitatie en troffen er goede gebouwen aan, waaronder de kerk en twaalf cellen. De groep monniken is klein en de prior is goed en rechtschapen. Ze worden aangemaand het goede voorbeeld te geven en, zowel uiterlijk als innerlijk, goed gestemd te zijn als voorbeeld voor de toekomstige religieuzen en hun veel goede raad te geven.

Opdat alles goed zou verlopen, zullen de prior en de monniken twee missen celebreren, *één de Beata Virgine* en *één pro defunctis*.

Bevolking : prior en 4 monniken *hospites*, 4 novicen, 1 convers novice, 1 donaat en *familiares*.

De inkomsten van het klooster belopen 300 gulden, wat volgens de commissarissen voldoende is.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Arnoldus Calck
Procurator :	Adrianus van Brouwershaven
Sacrista :	Gulielmus van Mechelen
Monnik :	Gabriël Offhuys
Novicen :	Amelricus van Brussel Andreas Andriesz. Petrus Martini Theodoricus Simonis
Convers-novice :	Henricus van Susteren
Donaat :	Henricus van Brouwershaven

Broeder Lucas, convers, is blijkbaar teruggekeerd naar Brussel, zijn huis van professie.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de l'apôtre Bartholomé, le 24 août 1505.

Les commissaires Martinus Adornes, prieur de Bruges, visiteur et Ludovicus Overlinck, prieur de Bois-Saint-Martin, co-visiteur, effectuent la visite et y découvrent les bâtiments en bon état, parmi lesquels l'église et douze cellules. La communauté des religieux est petite et le prieur est bon et probe. Les moines sont exhortés à donner le bon exemple par leur attitude personnelle et celle

envers les autres. Ils doivent être bons pour les futurs religieux et leur promulguer beaucoup de bons conseils.

Pour que tout puisse bien se passer, le prieur et les moines célébreront deux messes, une de Beata Virgine et une pro defunctis.

Population: prieur et 4 moines hospites, 4 novices, 1 convers novice, un donné et des familiares.

Les revenus se montent à 300 florins, ce qui est jugé suffisant par les commissaires.

Occupation selon PCBR: voir ci-dessus.

Lucas, frère convers, est probablement retourné à Bruxelles, sa maison de profession.

Summary

Date of visitation: towards the feast of the apostle St. Bartholomew, August 24th 1505.

In the course of their visitation, visitor Martinus Adornes, prior of Bruges, and co-visitor Ludovicus Overlinck, prior of Sint-Maartensbos, discover constructions in good condition including the church and twelve cells. The community of monks is small and the prior is good and upright.

The monks are urged to give the good example through their personal behaviour and also through their attitude towards others. They must be kind to the future religious and give them good advice.

To assure a good run, the prior and the monks should celebrate two masses: one de Beata Virgine and one pro defunctis.

Population: the prior and four hospes monks, 4 novices, one novice lay brother, one donate and familiares.

The revenues of the cloister amount to 300 florins, which according to the visitors is sufficient.

Population according to PCBR: see above.

Lay brother Lucas has probably returned to Brussels, his house of profess.

**Carta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis
Anno xv^c vij celebrate facta.**

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo VII° Circa solemnitatem nativitatis gloriose et semper Virginis Marie. Nos fratres Martinus* et Petrus* domorum Vallis Gracie iuxta Brugas et Vallis Regalis iuxta Gandavum, ordinis Cartusiensis priores, domum nove plantationis Beate Marie Magdalene sub Cruce in Monte Calvarie ordinis cartusiensis in Lovanio, auctoritate reverendi patris domni prioris Maioris Cartusie ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem in Domno nobis bene placentem. Domnum vero Joannem* prefate domus primarium priorem, virum ut speramus in Dei timore assiduum, ac scientiarum donis ornatum, in temporalibus quoque expertum atque pro erectionibus edificiorum ipsius domus valde sollicitum ac ab omnibus nobis commendatum et dilectum. Quem hortabamur in Domno quatinus sedule recogitet qualiter primeve sue foundationis edificia tam spiritualia que cunctis ceteris preminent quam etiam corporalia que talibus subserviunt cotidianis augmentis, sui profectus robur capiant et incrementum. Grave enim sibi impositum est onus. Qui Christi preciosi sanguinis effusione redempti, et charius estimati sibi commissi sunt. Pro quibus in illo districto examine ultimo, rationem reddere habebit et animam suam pro eisdem ponere. Sic preterea sollicitus et discretus. Nam non omnibus omnia conveniunt. Sed sunt quibus lacte opus est et sunt qui solidum cibum capere possunt. Sunt qui privata ammonitione facillime obtemperantes, de suis defectibus se emendant. Sunt qui nisi districte arguantur, immo corrigantur, emendare se contemnunt.

Primos baculo pastoralis sustinere debet ne corruantur alios stimulo districte correptionis donec dicibiles et ducibiles fiant pungere debet. Sed ut hos et illos via regia ad salutaria perducatur, congoscere debet vultum pecoris sui. Quod ut melius scire poterit, volumus et ordinamus ut singulis mensibus suis monachos suos semel cellatim per se visitet et fratres laycos ter in anno. De eorum defectibus in spiritualibus et indigentijs in corporalibus diligenter inquirendo ac emendando, quos etiam defectus fratres tunc eidem dicere tenebuntur, sub pena carentie vini pro qualibet vice dummodo de eorum negligentia presidenti constiterit. Et cum huiusmodi mensionales visitationes ex causa facere nequiverit, vicarius, eius vices supplebit. Finaliter eundem rogavimus ut sibi commissos filios charitative sic diligit et instruat, ut in observantijs ordinis et in virtutibus semper proficiant, ut et posteri per eorum exempla gradiantur et edificentur. Prelati enim secundum Humbertum in regula beati Augustini ad hoc constituti sunt, ut errata corrigant, bene ordinata custodiant vitia et mores subditorum verbo et exemplo componant. Hoc ipsum faciendo, cum omnibus sibi commissis filijs ad Dominum virtutum ut pervenire valeat, dicat preter in

recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine et alteram pro defunctis, et in secreto suo duas accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum et donatos charitative et monastice ad invicem sub eorum patre spirituali in prompta et humili obedientia dono Dei cum ingenti gaudio conversantes invenimus. Quos post paternas correptiones et monitiones quas animo benigno susceperunt quoniam in paucis et humanis defectibus nobis accusati fuerunt, hortati sumus, quatinus primi f° 2^v et arrepti propositi memores, reverentiam sui habitus in actu, in locutione, in cogitatione (ea que mundi sunt iuxta vocationem suam perfecte deferentes, ad celestia quoque semper indefesse tendentes prout ex sua professione quam pene omnes citra ultimam visitationem fecerunt, obligantur que secundum Bernardum altissima est et angelica) semper habeantur ut quod humanis oculis ostendunt habitu hoc ante Dei oculos pretendant moribus et actu ita ut cum apostolo dicere valeant: nostra conversatio in celis est. Qua quidem ex eorum sancta conversatione docti pariter et indocti quorum ad eos quasi continuus fluxus est et refluxus, suam vitam quasi ad lumen aspicientes, sese diiudicantes Christi iugo cervices suas tota alacritate animi supponant atque obmutescere faciant quorundam hominum insipientiam. Quod ut perfectius facere valeant ad celle et silentij observantiam omnem impendant diligentiam, quia in his duobus fortissimis religionis nostre presidijis universalis sacri ordinis nostri vigor consistit et efficacia spiritualis, necnon cuiuslibet monachi salus et profectus. Nam Bernardo teste celle dignitas, et sancte conversationis secretum ac solitarie professionis titulus, non nisi perfectis convenire videtur. Laborent igitur tanquam filij obedientie salutaris ne vias sanctorum patrum declinando, a censura laudabilis silentij ora dissolvant ne per superfluos excursus cellas exosas habeant, et quasi ergastulum reputent ne insuper in divinis tepidi aut somnolenti, ne in victu aut vestitu querulosi aut superflui, ne in colloquijs, gravitate neglecta, vaniloqui aut clamorosi, ne pigricia victi, ocio torpeant, ac manus remissas habentes in opere scripture sancte inertes somno marcescant, sed potius fortiter et sine defectione laborent. Et tamquam veri Christi pauperes, id est humiles seipsos despiciant honores et laudes humanas horreant, secularium et parentum visitationes fugiant, infimum tamquam tutiorem locum eligant, ibique spiritu ferventes ac spe gaudentes, orationi insistant, Domino serviant, honore se invicem perveniant. Patrem eorum spiritualem pro eorum salute et manutenentia ordinis ac pro conservatione temporalium, sine quibus presens non agitur vita indefesse et quasi supra vires, laborantem semper ex animo uti fecerint diligant, eius monitis et nostris humiliter obediant, mutuos defectus benigne supportent, ut sic tandem quasi aurum quod igne probatur examinati et purgati, gloriam consequantur eternam. Quod ut fiat, dicat quilibet celebrantium duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis. Non celebrantes bis septem psalmos cum letanijs. Layci quinquaginta pater noster et totidem ave Maria. Et singuli a presidente duas in capitulo accipiant disciplinas. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum octo monachis professis, uno hospite monacho, uno novicio, uno converso,

et tribus donatis, et alia familia competenti, habentes annue circa quadringentos renenses coronas et provisionem competentem equos et vaccas. Aliqua debent, sed plura debentur eis. In quorum omnium testimonium sigilla nostra huic carthe duximus appendenda. Anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Maria Geboorte, 8 september 1507.

De commissarissen Martinus Adornes*, prior van Brugge, visitator en Petrus Vasseur*, prior van Gent, convisitator, deden de visitatie en vonden er een goede groep. Joannes*, eerste prior, verzorgt een goede administratie, is een goede bouwer en is door iedereen bemind. Hij moet er wel voor zorgen dat iedereen behoorlijk zijn plicht doet.

Eens per maand moet hij de monniken bezoeken in hun cel en de broeders 3 maal per jaar. Indien hij verhinderd is, dan moet zijn vicaris de bezoeken doen. Hij moet strenger optreden, straffen daar waar nodig en het toedienen van wijn afschaffen. Veel goede raad verschaffen, stilte en behoud van de cel.

We bevonden er een goede verstandhouding tussen de monniken, de convers en de donaten.

De monniken moeten twee missen celebreren, één *de Beata Virgine* de andere *pro defunctis* ; de niet-priesters 2 maal 7 psalmen met *litani*; de broeders 50 Onze Vader en Weesgegroeten. Enkelen krijgen *disciplina* in het kapittel.

De inkomsten bedragen 400 gulden en er zijn voldoende provisies. Ze bezitten ook paarden en koeien.

Inwoners: prior + 7 monniken, 1 hospes, 1 novice, 1 convers, 3 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Joannes van Delft

Vicaris : Arnoldus Calck

Procurator : Adrianus van Brouwershaven

Sacrista : Gulielmus van Mechelen

Monniken : Amelricus van Brussel

Gabriël Offhuys (*domnus Gabriel Astini, professus 1° Bruxellæ, 2° Lovanij*)

Joannes Pavonis (profes 2 oktober 1506).

Petrus Martini (profes 2 oktober 1505)

Theodoricus Simonis (profes 21 februari 1506).

Novicen : Cornelius Fekerdey (profes 19 août 1507).

Henricus van Alkmaar (profes 3 augustus 1508).

Cornelius Theodoricus (profes 8 september 1508)

Andreas Andriesz. (wordt vermeld in 1507)

Convers : Henricus van Susteren

Donaten : Henricus van Brouwershaven

Joannes de Leodio

Robertus de Monte

Op 25 november 1505 is Gulielmus Raveschoot* ingetreden maar heeft niet volhard en is reeds in oktober 1506 uitgetreden.

Er zijn duidelijke verschillen tussen het aantal vermelde monniken in de *carta* en PCBR. Wij veronderstellen dat Andreas Andriesz., Cornelius Theodorici en Henricus van Alkmaar nog maar postulanten waren op het moment van de visitatie, maar kunnen dit met geen enkel document staven. Gabriël Offhuys is hoogstwaarschijnlijk nog steeds *hospes*, hij deed een tweede professie in Leuven maar wij weten niet wanneer.

Résumé

Date de la visite: vers la fête de la Naissance de la Vierge Marie, le 8 septembre 1507.

Les commissaires Martinus Adornes, prieur de Bruges, visiteur, et Petrus Vasseur, prieur de Gand, co-visiteur, effectuent la visite et se trouvent en présence d' une bonne communauté. Joannes, le premier prieur, fait preuve d' une bonne gestion, c' est un bon bâtisseur et il est aimé de tous. Cependant, il doit veiller à ce que chacun fasse son devoir convenablement.

Il doit visiter les moines dans leur cellule une fois par mois et les frères trois fois par an. S' il ne peut le faire, il doit se faire remplacer par le vicaire. Il doit aussi être plus vigilant et punir là où cela est nécessaire et supprimer l' autorisation de boire du vin. Il doit également procurer beaucoup de bons conseils, veiller au silence et à la garde de la cellule.

Les commissaires disent encore avoir pu constater une bonne entente entre les moines, le convers et les donnés.

Les religieux devront célébrer deux messes, une de Beata Virgine et une pro defunctis, et ceux qui ne sont pas encore ordonnés prêtres deux fois sept psaumes avec litanie, les frères cinquante Pater et Ave. Quelques-uns reçoivent disciplina lors du chapitre.

Les revenus se montent à 400 florins et il y a suffisamment de provisions. Le couvent possède aussi des chevaux et des vaches.

Nombre d' occupants : le prieur et sept moines, un hospes, un novice, un convers et trois donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

Gulielmus Raveschoot est entré en chartreuse le 25 novembre 1505 mais il n' a pas persévéré et est sorti en octobre 1506.

Il y a des différences entre le nombre d' occupants mentionnés dans le rapport de visite et PCBR. Nous supposons que Andreas Andriesz., Cornelius Theodorici et Henricus van Alkmaar n' étaient que postulants au moment de la visite, mais nous ne pouvons confirmer cette supposition par aucune source. Gabriël Offhuys est probablement encore hospes; il fit une deuxième profession à Louvain, mais nous ne savons pas à quelle date.

Summary

Date of visitation: towards the feast of the birth of the Virgin Mary, on September 8th 1507.

During their visitation, visitor Martinus Adornes, prior of Bruges, and co-visitor Petrus Vasseur, prior of Ghent, find a good community. Joannes, the first prior, is a good administrator, he is a good builder and is loved by all. Nevertheless should he make sure that everyone does his duty properly.

He has to visit the monks in their cells once a month and the brothers three times a year. If he is unable to do so, he should ask for replacement by the vicar. He also must be more vigilant and punish if necessary and forbid the consumption of wine. He should also give good advice, and make sure that silence and insulation in the cell are respected.

Further the visitors have observed a good understanding between monks and lay brothers.

The religious must celebrate two masses, one de Beata Virgine and one pro defunctis, and those who have not yet been ordinaten priest, seven psalms, the brothers fifty Pater and Ave Maria. Some receive disciplina during the general chapter.

The revenues amount to 400 florins and there are enough victuals. The convent also owns cows and horses.

Population: the prior and seven monks, one hospes, one novice, one lay brother and three donates.

According to PCBR: see above.

Gulielmus Raveschoot entered the charterhouse on November 25th 1505 but did not persevere and left in october 1506.

There are differences between the visitor's report and PCBR. We suppose that Andreas Andriesz, Cornelius Theodorici and Henricus van Alkmaar were postulants at the time of the visitation, but we have no means of proof. Gabriel Offhuys is probably still hospes; he did a second profess in Louvain, but we ignore at what period.

Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis. Anno xv^C ix celebrata facta.

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem domini millesimo quingentesimo nono circa solemnitatem Assumptionis gloriose et intemerate semper Virginis Marie. Nos fratres Petrus et Gerardus domorum Vallis Regalis iuxta Gandavum et Sancti Bartholomei prope Delf ordinis cartusiensis priores, domum beate Marie Magdalenaë sub Cruce in Monte Calvarie eiusdem ordinis in Lovanio auctoritate reverendi patris domni prioris cartusie maioris, ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem in Domino nobis bene placentem, et in utroque statu spirituali videlicet et temporali pro modulo et rata temporis sue incorporationis, divina cooperante clementia admodum proficientem. In quibusdam tamen ordinis nostri rudimentis que ignorare oportet neminem necdum ad plenum bene institutam, in primis domnum Joannem eiusdem congregationis priorem vita et conversatione religiosum, modestum in divinis valde strenuum et exemplarem, pro sibi commissorum filiorum suorum directione ac institutione pervigilem et in edificiorum structura supra vires sollicitum et ob id nedum a suis verum etiam a doctis periter et indoctis plurimum comperimus dilectum et commendatum. Quem in cepto proposito animare potius cupientes, qui super defectibus quibusdam humanis arguere, hortabamur in Domino quatinus hanc congregationem et novellam plantationem, precioso Christi sanguine redemptam, in agro dominico, hoc est in sacro nostro ordine, plantatam circumfodere, impingnare, et rigare quam diligentissime velit. Circumfodere, inquam, discipline sarculo ne aut sua negligentia, vel dyaboli fallente et faciente astucia, magna spinarum et veprium mundane ac pristinae conversationis congeries succrescens, bone voluntatis iactatum semen, ne sursum versus germinet obvolvatur. Diligenti igitur studio invigilare debet, ut quam primum sibi commissos filios remissius agere, aut a cartusiana institutionis semita, pedem subtrahere cognoverit, mox vigore discipline ab illicitis prohibeat, excessus culparum salubriter resecat. Alias si censura discipline negligatur, cuncta in confusionem venient. Ubi et gubernaculum discipline contemnitur, restat ut religio naufragetur. Cum igitur philosopho attestante, non parum refert iuvenem sic vel sic assuefieri, vehementer elaborare debet hanc novam et juvenilem plantationem ita in timore Dei et nostre institutionis proposito instituere et dirigere ut posteris omnibus et maxime his qui ex omni natione, bonarum artium desiderio ad universitatem confluent, in quorum medio resident, esse valeant in sancte conversationis exemplum. Adeo ut suum periculum veluti in speculo in eorum vivendi modo contemplantes, ipsorum immo Dei imitatores fiant. Impingnare preterea debet bonis electisque exemplis et suis magis quam alienis, nam si alienis et non suis ignominia est illi. // Rigare etiam eum convenit sacre scripture stillicidijs, quoniam ut fieri solet mens ariditate quadam in seipsa

marcescens, fluentis scripturarum irrigata, virtutum incrementa accipit. Verum ut ea que perlibavimus fructuosius perficere valeat volumus ut monachos omnes ad minus semel in mense visitet cellatim, de eorum f 3^v profectu aut in defectu diligenter inquirat. Omnesque quos ad scripturam idoneos congnoverit ilico disponat, et singulis mensibus rationem ab eis requirat. Si quem vero negligentem aut non ex animo obedientem invenerit, privatione vini aut pena graviore districte puniat. Et cum huiusmodi visitationes facere nequiverit, vicarius, eius vices supplebit. Finaliter rogavimus eundem ut filios suos omnes, pro quibus districto iudici redditurus est rationem personaliter diligit, hilariter ac prompte, prout facultas domus admittit, in corporalibus eis subveniat, statuta patrum et cartam visitorum observet, et observari faciat. Et maxime breve apostolicum quo sub pena excommunicationis prohibetur mulierum ingressus. Ne illos excommunicationis periculo, et se suosque inobedientie nota involvat sed omnes in cartusiane vite semitis per sancta virtutum exercitia deducendo repromissam fidelibus servis immarcescibilem percipiat coronam. Quod ut facilius fiat, dicat preter sibi in recitatione iniuncta duas missas. Unam de beata Virgine, et alteram pro defunctis duasque in secreto suo accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum et donatos ad invicem religiose conversantes cum gaudio invenimus, unde Deo immortalis gratias agimus, exhortantes eosdem secundum apostoli consilium ut exhibeant corpora sua Deo hostiam vivam, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium suum, inter carnem et spiritum que invicem iugiter adversum se concupiscunt, iustum rationis ac discretionis ferre iudicium, nullius in iudicio accipiendo personam, carnem constanter spiritui subdentes, atque in servitutem redigentes, in obsequium Iesu Christi domini Dei redemptoris nostri. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, inquit apostolus. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Habeat unusquisque corpus suum sicut egrum commendatum, cui est multum petenti ac desideranti inutilia penitus sunt neganda. Utilia vero et salubria et nolenti ingerenda. Sic agat unusquisque de corpore suo, non tamquam de suo, sed tamquam illius a quo precio magno empti sumus. Ut ipsum in corpore nostro portemus ac glorificemus magna cum diligentia precaventes, ne pro necessarijs vel commodis vite presentis a proposito rectitudine vel dignitate nature, in amorem vel honorem corporis sui, in aliquo sinat quispiam degenerare spiritum suum, semper cum timore et tremore vestris felicemque vestrorum salutem operando. Non solum eorum qui mortui sunt, sed et illorum qui multo tempore post vos futuri sunt quos in sancto proposito imitatores estis habituri. Ex vobis enim ex vestro exemplo, ex auctoritate vestra, pendere habet omnis posteritas ordinis, huius novelle et inclite plantationis. Vos in ea patres, vos in ea institutores, cum debita imitationis reverentia appellabimini a successoribus vestris. Quemcumque enim a vobis statutum, et quemcumque vobis servantibus in consuetudinem fuerit missum, absque omni retractatione a posteris vestris servandum et tenendum erit. Nec fas erit ab aliquo immutari. Sic enim de vobis erit apud illos, sicut est de incommutabilibus legibus summe et eterne veritatis

apud vos, quas scrutari omnibus expedit et scire nulli autem licet diiudicare. Ideo in exemplum posterorum, in omni f° 4 silentio et secreto celle singuli studeant sibi preesse, vitam ordinare moresque componere, iugi Dei memoria, continua intentionis actione atque indefessa affectione semetipsos ad pietatem exercere. Nam ut apostolus ait: Corporalis exercitatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia valet habens promissionem vite que nunc est pariter et future. Hanc enim qui non habet in conscientia, qui non exercet in cella, nec exhibet in vita, non solitarius sed solus enim dicendus est. Vere enim solus est cum quo Deus non est. Cum quo vero Deus est numquam minus solus est quam cum solus est. Et cum aliquo a spiritualium studiorum intentione remittendus est animus, manibus id potissimum quod a presidente iniungitur tractare debemus. Non id quod tantillum ad horam delectat sed quod spiritualibus studijs delectationem conservet et nutriat, unde scilicet cum unicuique ad semetipsum redeundum esse visum fuerit, animus se facile expediat, absque controversia inherentis voluntatis, absque contagio contracte delectationis vel memorie imaginantis. Sicut est ad edificationem spiritualem aliquid scribere quod legatur, aut certe aliquid meditari quod scribatur, determinatis et horis determinate lectioni insistere ad edificandum animum et de scripturis sacris, et de sanctorum patrum tractatibus aliquid cotidie deligere atque in ventrem memorie demittere, rursumque revocando, more mundorum animalium, crebro ruminare, quod proposito conveniat, quod intentioni perficiat, quod ipsum animum occupando detineat, ut aliena cogitare non libeat. Itemque de lectionis serie aliquem haurire affectum formare quoque orationem que lectionem interrumpat. Nec tam interrumpendo impediatur, quia continuo ad intelligentiam lectionis puriorem animam restituatur. Deinde hortabamur eosdem ut divinas laudes nocturnas et diurnas cum omni reverentia et devotione pure ac strenue studeant Deo persolvere, non pigri, non somnolenti, non parcentes vocibus, sed secundum datam eis a Deo gratiam fideliter laborando. Volentes quod quicumque in eisdem notabiliter somnolentus¹² fuerit, lucernam cum candela intus ardente manu teneat. Huiusmodi somnolentia durante sub pena carentie vini totiens quotiens Qui vero tarde venerint post finem prime gloria patri veniam accipiant ad gradum altaris in medio chori. In spaciamentis simul exeant, simul maneant, simul redeant, vicarius quoque legat vel dicat aliquid ad omnium edificationem. Et non loquantur de rumoribus sæculi. Colloquia mulierum, matre et sororibus demptis, cum una aut duabus honestis associatis, bis in anno¹³ dumtaxat absque speciali visitorum licentia, interdicimus universis. Qui contrarium fecerit, careat omni mulierum colloquio usque ad futuram visitationem. De visitatis aut non visitatis nemo alium inquietet, sed singuli secundum ammonitionem eis factam in capitulo, studeant se fideliter et ferventer emendare. Finaliter

¹² *in de marge na de lijn* : Nota : remedium contra somnolentia

¹³ *in de marge na de lijn* : X Colloquia mulierum, matre et sororibus demptis interdicta illis bis in anno [... ?], Anno 1509

rogavimus eosdem ut patrem eorum spiritualement indefesse pro eis laborantem sincere diligant monita eiusdem pariter et nostra benigne suscipiant. Studeantque cotidie in amore Dei et serena charitate proficere, et de una virtute in aliam tendere. Ut post presentis milicie agones et erumnas cum omnibus sæculo abrenunciantibus et Christum Ihesum imitantibus in eterna retributione centuplum accipientes f° 4^v ad lumen claritatis eterne valeant pervenire. Quod ut facilius fiat dicat quilibet preter in recitatione eis iniuncta duas missas, unam de domina et alteram pro defunctis. Non celebrantes vero dicant bis septem psalmos cum letania sanctorum. Conversus quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria. Et singuli in capitulo duas accipiant disciplinas. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum tredecim monachis, uno converso, tribus donatis et alia familia competenti habentes annue circa quadringentos renenses. de necessarijs sobrie provisi habentes equos et vaccas. Aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium testimonium nos fratres supra nominati sigilla nostra his duximus appendenda. Anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van O.L.V. Hemelvaart, 15 augustus 1509.

De commissarissen Petrus Vasseur*, prior van Gent, visitator, en Gerardus Apers* prior van Delft, convisitator, deden de visitatie en bevinden er een onveranderde situatie in vergelijking met 1507. Wel moeten de monniken een voorbeeld zijn voor de leken en voor allen die de Universiteit bezoeken. Zij moeten zich toelagen op de lectuur en de meditatie ; goed de officies zingen en niet in slaap vallen (kaars in de hand houden).

De inkomsten bedragen 400 gulden en er zijn nauwelijks voldoende provisies. Ze bezitten nog steeds paarden en koeien.

Inwoners: prior + 12 monniken, 1 convers, 3 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Joannes van Delft
Vicaris : Arnoldus Calck
Procurator : Adrianus van Brouwershaven
Sacrista : Gulielmus van Mechelen
Monniken : Amelricus van Brussel
 Andreas Andriesz.
 Cornelius Fekerdey
 Cornelius Theodorici
 Gabriel Offhuys
 Henricus van Alkmaar
 Joannes Pavonis
 Petrus Jacobsz Panraes
 Petrus Martini
 Theodoricus Simonis
Convers : Henricus van Susteren
Donaten : Henricus van Brouwershaven
 Joannes de Leodio
 Robertus de Monte

Wie in deze lijst de monnik is die niet meer in de Leuvense kartuis verblijft konden wij niet achterhalen. In vergelijking met de vorige visitatie is alleen Petrus Jacobsz Panraes* tot de communiteit bijgetreden. Volgens PCBR deed hij zijn professie op 28 november 1508 en werd hij priester gewijd op 6 januari 1509.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de l'Assomption, le 15 août 1509.

Les commissaires Petrus Vasseur, prieur de Gand, visiteur, et Gerardus Apers, prieur de Delft, co-visiteur, font la visite et y trouvent une situation à peu près inchangée par rapport à la précédente en 1507. Ils insistent pour que les moines soient un exemple pour les laïcs et pour tous ceux qui visitent l'Université. Ils doivent s'appliquer à la lecture et à la méditation, bien chanter les offices et ne pas s'endormir (tenir une bougie dans la main)

Les revenus se montent à 400 florins et il y a à peine assez de provisions. Le couvent possède encore des chevaux et des vaches.

Nombre d'occupants : le prieur et douze moines, un convers et trois donnés.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

Il nous est impossible de déterminer quel est le moine qui n'est plus présent dans la chartreuse de Louvain. Par rapport à la visite précédente seul Petrus Jacobsz. Pancreas a rejoint la communauté.

Summary

Date of visitation: towards the feast of the Assumption, August 15th 1509.

During their visitation, visitor Petrus Vasseur, prior of Ghent, and co-visitor Gerardus Apers, prior of Delft, find the same situation as in 1507. But the monks should be an example for the laics and all those who visit the university. They should insist on reading and meditation, on singing the services well and not falling asleep (holding a candle).

The revenues amount to 400 florins and there are hardly enough victuals. The convent still owns horses and cows.

Population: the prior and twelve monks, one lay brother and three donates.

According to PCBR: see above.

We could not make out which monk no longer stayed at the charterhouse of Louvain. Since the former visitation, only Petrus Jacobsz Pancreas had joined the community. According to PCBR he was professed on November 28 1508 and ordained priest on January 6 1509.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis
Anno XV^C XJ celebrata facta.**

In nomine domini Amen Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo xj^o. Circa festum beati Laurentij martiris. Nos fratres Petrus* et Guillelmus* domorum Vallis Regalis prope Gandavum. et Beate Marie ad Montem Sancte Geertrudis in Hollandia ordinis Cartusiensis humiles priores domum Beate Marie Magdalene sub Cruce in Monte Calvarie in Lovanio eiusdem ordinis auctoritate reverendi patris nostri domni prioris Cartusie Maioris ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem in Domino nobis bene placentem. In primis domnum Joannem* eiusdem congregationis priorem, omnium filiorum suorum testimonio patrem pium, humilem, charitativum atque benignum, et precipue ordinis zelatorem, imitatione sapientissimi doctoris et magistri nostri Ihesu Christi prius exemplo, deinde verbo predilectos filios suos gratiose edificantem repperimus, gratias immortales omnium bonorum largitori Deo de cuius charitatis perspicuo limpidissimoque fonte procedunt et decurrunt bona universa. Verum quia beatus Paulus gentium doctor Corinthijs scribens quos in omni verbo et scientia laudaverat et quibus nihil deesse in ulla gratia dixerat. Paulisper tum procedens diversos ex ipsis postmodum reprehendit. Cuius exemplo edocti predictum priorem licet non multum aspere modeste tamen reprehendimus, quia licet plures ut accepimus bonas fecerit in capitulo exhortationes, sub nimia tamen benignitate sua, metuens alicuius animam concitare, quedam corrigenda in quibusdam personis ut dicitur, diligenter non correxerit, unde quidam (ut plerumque evenire solet) ex hac impunitate animosiores et audatiores efficiuntur. Quare hortabamur eundem in Domino ut in omnibus et singulis, precipue ordinis nostri sacratissimi conservationem et defectuum paulatim succrescentium extirpationem, in hac sancta societate et novella plantatione, concernentibus, timore inordinato sublato, se studeat emendare in pectore suo iugiter illud beati Benedicti abbatis in regula sua preclarum verbum retinendo taliter prelatos omnes admonentis. Neque dissimulet inquit prelatus peccata relinquentium, sed mox ut ceperint oriri, radicitus ea ut prevalet, amputet, ne forte radix amaritudinis, si sursum versus f° 5 germinaverit, postea extirpari nequeat et ex hoc inquinentur (*sic*) multi. Ut igitur in his melius perficere valeat, volumus ut monachos suos omnes semel ad minus in mense visitet cellatim et sacri eloquij pabulo, in arrepto sancto proposito pro viribus stabiliat et instituat, temptatos et afflictos orationibus et consolationibus iuvet. Si quos vero tamquam sue salutis immemores remisse agentes, et ea que sancti patres nostri pro mantenentia ordinis nostri sanxerunt (cellam et silentium loquimur) contemnentes invenerit, per subtractionem victualium proximo capitulo puniat, et quecumque orientia vicia, ne radicem mittant, aut bonos quosque inficiant aut corrumpant discipline vomere, sulcare et extirpare studeat. Ut sic tamquam pastor fidelis pro sanctarum virtutum exhortamenta filios suos omnes sine

macula aut ruga Christo sponso presentare et ab eo pro suis laboribus audire mereatur. Euge serve bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis, intra in gaudium domini tui. Quod ut facilius fiat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine et aliam pro defunctis, duasque in secreto suo accipiat disciplinas.

Monachos vero, conversum et donatos ibidem suave iugum obedientie et onus Domini leve sub pio et religioso patre suo spirituali humiliter ferentes, et ad censuram cartusiane institutionis precipua exercitia observantes et ambulantes, impresentiarum in bono confortare pro nostre exilitatis modulo studuimus. Quosdam vero (humanum dico propter infirmitatem carnis) in quibusdam observantijs nostre religionis segniores invenimus. Nos igitur paterna correptione uti filios charissimos reprehendimus. Illos autem ad perseverantiam admonitos humilimus. Que virtus¹⁴ ad modum omni homini necessaria est in semitis Christi ambulanti. Non enim qui inceperit, sed qui perseveraverit in finem hic salvus erit. Proinde si ad nostram doctrinam scripta sunt que sub figurarum viribus primis illis patribus contingebant, non ab re, studiosiori animo recoluerunt qui Ioseph patriarcham veste talari indutum litteræ sacre commemorant, vestis enim usque ad talos usque propendula (ut magno illi Gregorio placet) perseverantiam significat. Hinc et lex vetus sacrificium cum cauda offerendum esse voluit, ut vel tali saltem umbraculo, virtutem hanc omnium bonorum operum consummatricem preludent. Tolle inquit Bernardus perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficia gratiam, nec laudem fortitudo. Ne igitur et hi qui parumper accepti sui propositi ac cartusiane discipline aut ignari aut immemores videntur, post tam crebras et tam longas vigilijs, algores, inedias, omnemque cartusiane vite laborem, premio illo inenarrabili fraudentur quod preparavit Deus his qui de corde puro, et conscientia bona et fide non ficta diligunt eum, ipsos hortabamur in Domino et eorum sodales in visceribus Ihesu Christi rogatos habuimus, ut studeant et conentur in presentis huius vite stadiolo, eternorum civium inchoare officium si in celesti gloria, sanctorum velint perfrui consortio. ¹⁵Pure enim et strenue die ac nocte orationibus incubantes omnem torporem et somnolentiam propellere moliantur. Nam si reliqua militantis ecclesie membra dinumerare volumus, nemo est omnium qui Christo militant, ad orationem f° 5^v maiori sacramento astrictus. Sed hi qui cartusianam religionem. non tam verbo quam opere profitentur, delecti igitur ab omni strepitu seculari seu populari, falsos quosque mendacis fame rumosculos a celle sue limitibus excludant, ut dirigatur oratio eorum pura sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe et thuris, et universi pulveris pigmentarij, ante conspectum divine maiestatis. Nihil enim oratione preclarior, nihil vite nostre utilius, nihil anime Deo devote dulcius, nihil denique in nostra religione sublimius. Quippe nisi in oratione tanta utilitas, tanta

¹⁴ *In de marge na de lijn* : De virtute perseverentie

¹⁵ *In de marge na de lijn* : Exhortatio bona ad orationem

dignitas, tanta excellentia foret. Divinus ille Paulus omnium mysteriorum vas electissimum, rationos (?) fratres tam ferventi animo non obsecrasset, inquit enim obsecro vos fratres per dominum nostrum Ihesum Christum et per charitatem suprascriptam ut adiuvetis me in orationibus vestris ad Deum. Et ad Colocenses scribens, orationi, inquit, instate, vigilantes in ea in gratiarum actione sunt et pro nobis orantes. O summam igitur orationis virtutem. O virtutem orationis indicibilem, que servat magna ut Augustinus ait, et nutrit minima per quam divites tuti sunt et pauperes non deficiunt, per quam gubernamur in prosperis et fiduciam gerimus in adversis. Ceterum cellam et silentium veluti duo præcipua totius profectus spiritualis fundamenta strictissime servant, sese in ea sub taciturnitatis censura exercitantes ad pietatem que ad omnia valet. Nonnumquam vero ad corporalem exercitationem manum mittant et in scribendis libris artem habentes diligenter scribant. Et ignaros scribere doceant. Nam ut statuta nostra canunt quotquot recipimus scribere docemus. Qui vero in hoc non obedierit et ad discretionem prioris non scripserit præter ordinis disciplinam, ad eiusdem prioris arbitrium acrius corrigatur. Ad spaciamenta vero simul exeant, maneant, redeant. Nec ex spaciamentis ad cellam ne solus quidem quispiam reditum faciat, sine rationabili causa per presidentem approbanda. Et quoniam certatim multi confluent ad eos visitandos, tum propter clausure imperfectionem, tum propter edificiorum ac loci novitatem, ideo singulos monuimus ut ubique eorum quilibet sese exhibeat exemplar bonorum operum cartusianum inconsusibilem (*sic*) in doctrina exhortationis, in integritate vite, in gravitate religiosa, non contententes verbo quod ad nihil utile est nisi ad subversionem audientium. Non enim licet servum domini litigare aut offendiculum ponere. In omnibus autem et super omnia et ubique sint patri suo spirituali, Christi Ihesu vicario cum omni reverentia obedientes, ipsius pariter et nostris monitis super obtemperantes, ut sic ærumnosus huius vite cursu consummato, vitam adipiscantur eternam. Quod ut facilius fiat, dicat quilibet præter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine et aliam pro defunctis. Non celebrantes vero bis septem psalmis cum letanijs. Et conversus quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria duasque in capitulo singuli recipiant a presidente disciplinas. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum tredecim monachis, uno novicio monacho, uno converso, quinque donatis et alia familia competenti. De necessarijs non plene provisi. Aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum testimonium et robur nos fratres supra nominati sigilla nostram his duximus apponenda anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Laurentius, 10 augustus 1511. De commissarissen Petrus Vasseur*, prior van Gent, visitator, en Gulielmus Bibaut*, prior van Geertruidenberg, convisitator, deden de visitatie en treffen er een onveranderde situatie aan in vergelijking met de vorige. De prior wordt nog steeds erkend als een zeer goede religieus, wel moeten de monniken zich onthouden van te luisteren naar wereldse roddels en moeten zich toeleggen op het (over)schrijven van goede boeken.

De inkomsten zijn nauwelijks voldoende, zij bezitten nog steeds paarden en koeien.

Aantal inwoners : prior + 12 monniken, 1 novice, 1 convers, 5 donaten en *familiares*.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Arnoldus Calck
Procurator :	Gulielmus van Mechelen
Sacrista :	Andreas Andriesz.
Monniken :	Adrianus Boodt (profes 6 augustus 1511) Amelricus van Brussel Cornelius Fekerdey Cornelius Theodorici Gabriel Offhuys Joannes Pavonis Petrus Jacobsz Panraes Theodoricus Persijn (profes 18 november 1510) Theodoricus Simonis
Novice :	Joannes a Thymo
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Cornelius Johannis de Haerlem Henricus van Brouwershaven Joannes de Leodio Ludovicus Robertus de Monte

In 1511 wordt Adrianus van Brouwerhaven tot prior benoemd in Delft en vervangen als procurator door Gulielmus van Mechelen, die in zijn functie van sacrista wordt opgevolgd door Andreas Andriesz. Cornelius Johannis de Haerlem en Ludovicus zijn ingetreden op 11 april 1510.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de Saint Laurent, le 10 août 1511.

Les commssaires Petrus Vasseur, prieur de Gand, visiteur, et Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, co-visiteur, effectuent la visite de la chartreuse et y trouvent une situation à peu près inchangée par rapport aux visites précédentes. Le prieur est toujours qualifié comme étant un très bon religieux. Les moines doivent s'abstenir de prêter attention aux commérages séculiers et doivent mieux s'appliquer à la copie et à l'écriture d'ouvrages sérieux.

Les revenus sont à peine suffisants, mais le couvent possède encore des chevaux et des vaches.

Nombre d'occupants : le prieur et 12 moines, un novice, un convers, cinq donnés et des familiers.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

En 1511, Adrianus van Brouwershaven est nommé prieur de la chartreuse de Delft et remplacé en tant que procureur de Louvain par Gulielmus van Mechelen, qui lui est remplacé dans sa fonction de sacristain par Andreas Andriesz.. Cornelius Johannis de Haerlem et Ludovicus, entrent en chartreuse le 11 avril 1510.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Saint Lawrence, on August 10th 1511.

Visitor Petrus Vasseur, prior of Ghent, and co-visitor Gulieilmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, observe an unchanged situation compared to the previous visitations. The prior is still qualified as a very good religious, but the monks should stop listening to secular gossip and give full attention to the transcription of good books.

The revenues are hardly sufficient, the still own horses and cows.

Population: the prior and twelve monks, one novice, one lay brother, five donates and familiares.

According to PCBR: see above.

Adrianus van Brouwershaven becomes prior of the charterhouse of Delft in 1511 and is replaced as procurator by Gulielmus van Mechelen, who is followed in his function as sacristan by Andreas Andriesz. Cornelius Johannis de Haerlem and Ludovicus, donates, have entered on April 11th 1510.

**Carta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis Anno XV^c XIII
celebrate facta.**

In nomine domini AMEN. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo tertio decimo Circa solemnitatem assumptionis gloriosissime Virginis Marie. Nos fratres Guillelmus* et Hermannus* domorum beatissime Virginis Marie in Hollandia et Beate Katherine martiris prope Antwerpiam ordinis cartusiensis priores, domum beate Marie Magdalene sub Cruce in Monte Calvarie in Lovanio eiusdem ordinis. auctoritate reverendi patris nostri domni prioris Cartusie Maioris ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes, congregationem ibidem invenimus nobis in Domino apprime placentem. In primis domnum Joannem* eiusdem congregationis priorem, virum admodum religiosum, in omnibus seipsum suis prebentem exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate, ac proinde testimonium habentem bonum ab his qui intus et qui foris sunt. Quem cohortabamur in Domino, ut secundum super abundantem gratiam a Deo sibi elargitam, consuetum zelum quo domum Domini et cartusianam suam congregationem in hunc usque diem zelatus est, non desinat. Neque eum frangat aut deiciat animum eius non minus virilem quam senilem cotidiana ecclesie sue sollicitudo, aut ille corporalis labor qui succrescentibus ad profectum monasterijs impendi debet, sed velut fidelis minister in Domino gaudeat si quid fecit aut faciet, quod Deo acceptum, ordini decorum, suis utile fore videbitur. Et qua omnium pastorum sufficientia est ex Deo, a quo est omne datum optimum et omne donum perfectum; oratione et lachrymis humilibus ac devotis supplicationibus Dei exoret clementiam, ut in reliquum vite, sibi sapientie et prudentie gratia tribuat ad bene gubernandum commissos, subditis autem virtutem prompte obediendi et tolerandi perseverantiam ut sic tandem de rationali grege sibi credito, Christo Deo rationem redditurus dicere possit cum apostolo: Bonum certavi certamen, cursum consumavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona iusticie, quam reddet mihi Dominus in illa die, quando dicturus est his qui fidem suam numquam mutaverunt ab eo. Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est a constitutione mundi &c. Quod ut melius fiat, volumus ut ipse vel vicarius eius fratres suo monachos singulis mensibus cellatim visitet, laycos vero quater in anno. Et tunc de ipsorum profectu aut defectu in spiritu et corpore diligentur inquirat, et pro domus sue qualitate paterno affectu cunctis subveniat. Bonos confortet ut crescant, negligentes corripiat, ut ab errore resipiscant. Quod vero ut facilius fiat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria, alteram pro defunctis, et duas in secreto suo accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum et donatos pacifice et charitative gracia Dei sub suo religioso patre ad invicem conversantes reperimus, quos in nullo fere aut paucissimis accusatos sed potius in virtute commendatos hortabamur in

Domino, quatinus sue mentis oculos ad Dominum iugiter levantes non solum in inceptis permaneant verum, etiam indes magis proficiant secundum illico presentes Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum sub potenti manu f° 6^v Dei sese humiliandis, et orando dicentes : benigne fac Domine in bona voluntate tua Syon. Et tunc dabit [... ?] Dominus benignitatem, et terra eorum dabit fructum suum, quia sine eo ut idem ipse testatur, nihil possunt facere. Sed quia signum dilectionis exhibitio est operis, studeant divinis laudibus et cunctis ad divinum cultum pertinentibus secundum eorum vocationem et professionem devotius interesse, ad easdem omnibus postpositis, maturitate morum servata, festinanter accurrere pigriciam, somnolentiaque excutere, corda cum vocibus sursum dirigere, vota sua alacriter reddere. In me sunt, inquit David, vota tua que reddam laudationes tibi. Itemque sacrificium laudis honorificabit me, et illic iter quo ostendam illi salutare Dei. Ex quo quodam versu secundum Gregorium quicumque psalmodiam devote persolverit, eorum aliorum consequetur, aut preteritorum pectorum compunctionem, vel suavem mentis in Deum iocunditatem. Sed ista ut commodius perficiant, secularium visitationes tranquillam mentem distrahentes summopere fugiant, solitudini ubi Deus ad cor loquitur diligenter invigilent, orationibus pro seipsis et suis benefactoribus et fautoribus (qui multi sunt) ardentem insistant. Et ne ab hoste callido et se in angelum lucis plerumque transfigurante seducantur, studia sua et cogitationes devoto patri suo revelent, eidem in omnibus credant et obediant. In spaciamentis ne singularitatis vicium incurrant, simul exeant, maneant et redeant, proprietatis notam vitent, sine presidentis licentia nihil dantes nihil accipientes. Et quia oppidum famosum est solemnibusque universitas, quotquot ad eos edificationis causa accesserint, verbis et moribus ita informant qui veri cartusienses comprobentur. Colloquia mulierum, matre et sororibus demptis, cum una aut duabus honestis associatis et hoc bis in anno tantum sine speciali licentia interdiciamus universis. Finaliter rogavimus eosdem ut patrem suum spiritualem et senem semper pro eis sollicitum sicut hactenus cordialiter diligant, eius monita pariter et nostra dignanter suscipiant, fraternam charitatem conservent, pacem mutuam diligant ut ad Deum pacis et dilectionis cito post mortem pertingere valeant. Quod ut melius fiat, dicat quilibet celebrantium duas missas, unam de beata Virgine, alteram pro defunctis. Non celebrantes bis septem psalmis cum letanijs. Conversus bis XXV pater noster et totidem Ave Maria, et duas in capitulo accipiant disciplinas. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum XII monachis, uno novicio monacho, uno hospite monacho, uno converso, sex donatis et alia familia competenti. In necessarijs tenuiter provisi, habentes equos et vaccas in parvo numero. Pauca debent et pauca debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres memorati, sigilla nostra his presentibus duximus appendenda. Anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Maria Hemelvaart, 15 augustus 1513.

De commissarissen Gulielmus Bibaut*, prior van Geertruidenberg, visitator, en Hermannus Sneeck* prior van Antwerpen, convisitator, deden de visitatie en de prior wordt nog steeds erkend als een zeer goede religieus maar moet strenger optreden. Sommige monniken moeten tot de orde geroepen worden wegens zware fouten. Er moet opgelet worden dat de universiteit geen te grote invloed uitoefent op het klooster.

De inkomsten zijn niet schitterend en er is ook weinig vee.

Aantal inwoners: prior + 11 monniken, 1 novice, 1 hospes, 1 convers, 6 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Joannes van Delft

Vicaris : Arnoldus Calck

Procurator :

Sacrista : Andreas Andriesz.

Monniken : Adrianus Boodt.

Amelricus van Brussel

Cornelius Fekerdey

Gabriel Offhuys

Gerardus Pennebroeck (profes 5 april 1513)

Joannes Pavonis

Joannes de Thymo

Petrus Jacobsz Panraes

Petrus Martini

Theodoricus Persijn

Theodoricus Simonis

Novice : Franciscus Petri (profes 5 juni 1514)

Convers : Henricus van Susteren

Donaten : Albertus de Lubeca (ingetreden op 3 juli 1513)

Cornelius Johannis de Haerlem

Henricus van Brouwershaven

Joannes de Leodio

Ludovicus.

Robertus de Monte

Volgens de gegevens vermeld in PCBR is er een monnik meer aanwezig dan het aantal opgegeven in de *carta*. Wie deze monnik zou kunnen zijn is ons niet duidelijk. Op 21 juni 1513 wordt Gulielmus van Mechelen* vicaris van de monialen te St-Anna bij Brugge en wie hem opvolgt is ons niet bekend. Cornelius Theodorici is overleden op 10 mei 1512.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de l'Assomption, le 15 août 1513.

Les commissaires Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Hermannus Sneeck, prieur d'Anvers, co-visiteur, effectuent la visite et considèrent toujours le prieur comme un très bons religieux mais estiment qu'il doit se montrer plus sévère. Certains moines, ayant commis des fautes graves, doivent être rappelés à l'ordre. Il faut aussi être attentif à ce que l'Université ne fasse pas preuve de trop d'influence sur le couvent.

Les revenus ne sont pas brillants et il y a peu de bétail.

Nombre d'occupants : le prieur et onze moines, un novice, un hôte, un convers et six donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

PCBR mentionne un moine de plus que le rapport de la visite. Il n'est pas clair de qui il s'agit. Gulielmus van Mechelen est nommé vicaire des moniales de Bruges le 21 juin 1513 et le nom de son successeur dans la fonction de procureur ne nous est pas connu. Cornelius Theodorici est décédé le 10 mai 1512.

Summary

Date of visitation: towards the feast of the Assumption, 15th of August 1513. Visitor Gulieilmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, and co-visitor Hermannus Sneeck, prior of Antwerp, still consider the prior a very good religious but he should be more strict. Some monks who have committed heavy faults must be called to order. One should also avoid to great an influence on the convent by the university.

The revenues are not too good and there is few livestock.

Population: the prior and eleven monks, one novice, one hospes, one lay brother and six donates.

According to PCBR: see above

Who this monk could be is not clear. On June 21st 1513 Gulielmus van Mechelen becomes the new vicar of the nuns of St-Anna near Bruges but we do,nt know who replaces him as procurator. Cornelius Theodoricus dies on May 10th 1512.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis anno xv^c xv
celebrate facta.**

In nomine domini AMEN. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo quintodecimo circa festum Bartholomei apostoli. Nos fratres Guillelmus* et Hermannus* domorum Hollandie prope Montem Sancte Geertrudis et beate Katherine Virginis et martiris prope Antwerpian ordinis Cartusiensis humiles priores, domum beate Marie Magdalene sub Cruce eiusdem ordinis in Lovanio, reverendi patris nostri in Christo domni prioris Cartusie Maioris ac Capituli nostri generalis auctoritate ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem secundum sanctorum patrum nostrorum constitutiones, ad humane fragilitatis conditionem satis laudabiliter conversantem et in hoc nobis bene placentem. Primum domnum Johannem* eiusdem sancte congregationis priorem, virum sane religiosum, non secus morum gravitate quam virtutum decore perornatum pro statutorum nostrorum observatione zelum habentem, studium, scientiam, pro conventus autem sui consummatione, senilia membra, mirum in modum extendentem et proinde ab omnibus sub ipso, Christo militantibus non minus dilectum quam commendatum habuimus. Quem exhortabamur in Domino quatinus pastoralis cure sarcinas, quas ad annos nec plurimos in sudore vultus sui toleravit, eo studio atque animæ strenuitate preferat, ut perseverantibus in bono repromissam coronam recipiat. Neque frangat animam eius sollicitudo ecclesie sue atque instantia quotidiana et multorum negotiorum quasi horatim emergentium copiosa moles que novellis plantationibus in utriusque status erectione impendi solet. Sed iacet cogitatum suum in Domino, atque respiciat in laborum omnium remuneratorem Christum ibidem audiatque apostolum commonentem. Nolite, inquit, amittere confidentiam vestram que magnam habebit remunerationem. Nam et si desiderium habeat quietis, cupiens a forensibus negociis dissolvi, et soli Christo vacare, permanere tamen in actione corporali multo magis necessarium est propter fratres et domus erectionem. Quare ardentiori desiderio atque suppliciori peccata divine pietatis [...] sine intermissione pulset dicens: Deus qui docuisti me a iuventute mea, et usque nunc et in senectam et senium ne derelinquas me, ut tandem post omnem sollicitudinem atque laborem suum indefesse impensum immarcessibilem eterne vite coronam accipiat. Quod ut facilius eveniat, fratres suos monachos semel in mense cellatim visitet, laicos autem quater in anno, et eo impedito vicarius eius vices suppleat. Cunctis vero paterna pietate subveniat, quantum domus ipsius facultas permittit, aut necessitas postulat. Omnes vero idoneos in scribendis libris aut alijs monasticis exercitijs servet, ne ocio obtorpescant dum ab oratione animum interdum remiserint. Id autem ut melius fiat dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria, alteram pro defunctis et duas in secreto accipiat disciplinas. Monachos

vero conversum et donatos satis religiose iuxta precedentem cartam invicem conversantes reperimus. Quosdam tamen plus citra ultimam visitationem defecisse quam profecisse dolemus. Quos omnes magistro suo Christo tamque veros f° 7^v discipulos aggregare cupientes, hortabamur in Domino quatenus huius vite periculosum luctum et dubium exitum considerantes, habundent in omni opere bono, scientes quod labor eorum non erit inanis in Domino, qui in hoc maxime clarificatur ut fructum plurimum afferant, et eius efficiantur discipuli. Et licet patrem et matrem, fratres et sorores et cuncta que mundi sunt, reliquerunt, tamen nisi iugum magistri sui suave et onus leve suis humeris imposuerint, et ipsum secuti fuerint inter discipulos eius numerari non poterunt. Nonne et in hoc omnes congnoſcent quod eius sunt discipuli si pacem et dilectionem ad invicem habuerint. Quid enim vere paci tam contrarium quam morum discordia, parcialitas et temeraria iudicia. Ubiſcumque enim illa fuerint vere pacis federa non apparebunt. Non igitur audiatur inter eos illico Corinthiorum ſciſma, ego ſum Pauli, Apollo vel Cephe. Sed Chriſtus in omnibus pro eis crucifixus, qui colligere venit non dividere, qui inhabitare facit unius moris in domo. Semet ipſos ergo diligenter diſcutiant, et quid Deo permiferint, attendant, ut vocationem ſuam per bona opera certam faciant. Ad divinas laudes omnibus poſtpoſitis alacriter accurrant, ſomnolentiam et pigritiam removentes, devote perſolvant. De impenſis ſibi beneficijs gratias agant, pro ſuis benefactoribus ferventer orent, patrem ſuum ſpiritualem ſincere diligant, honorem, obedientiam et reverentiam ſecundum ſtatuta ei impendant, monitis eius et increpationibus ſimul et noſtris obtemperent. Charitatem et pacem inter ſe dyabolo inſtigante parumper collisam reparent feſtis diebus oſtium nole claudatur, et viſitantes ad monachorum cellas, neque eccleſie chorum interiorem intrare permittantur¹⁶ niſi ipſorum dignitas aut auctoritas illico iudicio prioris mereatur. Monemus quod in ſpaciamentiſ ſimul exeant, maneant et revertantur. Sint ibi moribus compoſiti, verbis edificativi. Nullus verbis, ſignis aut factis alium provocet, vel colloquio et ſpaciamento preſidentis arbitrio ad tempus careat. Statuta noſtra tamque vite legem cuſtodiant et deviantes ab eiſdem prior revocare et corrigere non omittat. Ut ſic ad eternam beatitudinem pariter pervenire valeant. Quod ut melius fiat dicant ſinguli duas miſſas, unam de beata Virgine, alteram pro defunctis et totidem in capitulo a preſidente recipiant diſciplinās. Status domus talis eſt. Eſt prior ſe connumerato cum quatuordecim monachis, uno converſo, ſex donatis et alia familia competenti. In neceſſarijs tenuiter proviſi, habentes equos et vaccas in parvo numero. Pauca debent et pauca debentur eiſ. In quorum omnium fidem et teſtimonium noſ fratres memorati ſigilla noſtra hiſ preſentibus duximus appendenda, anno et die quibus ſupra.

¹⁶ *In de marge* : X diebus feſtis viſitantes non admittendi.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Bartholomeus, 24 augustus 1515.

De commissarissen Gulielmus Bibaut*, prior van Geertuidenberg, visitator, en Hermannus Sneek* prior van Antwerpen, convisitator, deden de visitatie. De prior is reeds bejaard en ziek. De monniken moeten zich meer toeleggen op het afschrijven van boeken en ze moeten meer aandacht hebben voor celbezigheden. Op feestdagen mag niemand toegelaten worden in de cellen of de kerk.

De inkomsten zijn nauwelijks voldoende en er is maar een klein aantal paarden en koeien meer.

Aantal inwoners: prior + 13 monniken, 1 convers, 6 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Petrus Martini
Sacrista :	Andreas Andriesz.
Monniken :	Amelricus van Brussel Cornelius Fekerdey Franciscus Petri (profes 5 juni 1514) Franciscus Taleman (profes 29 maart 1515) Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Henricus Rudolphi (profes 8 mei 1515) Joannes Pavonis Joannes de Thymo Petrus Jacobsz Panraes Theodoricus Persijn
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Henricus van Brouwershaven Joannes de Leodio Ludovicus. Robertus de Monte

Nogmaals is er een monnik meer in PCBR dan in de *carta*. Op 19 april 1514 is Adrianus Boodt overleden. Arnoldus Calck wordt als procurator vervangen door Petrus Martini. Hoogstwaarschijnlijk is Arnoldus Calck naar Brussel teruggekeerd, maar over een verklarende bron beschikken we niet.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de St Barthélémy, le 24 août 1515.

Les commissaires Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Hermannus Sneeck, prieur d'Anvers, co-visiteur, effectuent la visite et constatent que le prieur est âgé et malade. Les moines doivent mieux s'appliquer à la retranscription de livres et consacrer plus de temps aux occupations en cellule. Aux jours de fêtes personne ne peut être autorisé à entrer dans l'église, ni dans les cellules.

Les revenus sont insuffisants et il n'y plus qu'un petit nombre de chevaux et de vaches

Nombre d'occupants : le prieur et treize moines, un convers et six donnés.

Selon PCBR : voir cidessus.

De nouveau PCBR mentionne un moine de plus que le rapport de la visite et il n'est toujours pas clair de qui il s'agit. Adrianus Boodt est décédé le 19 avril 1514. Petrus Martini remplace Arnoldus Calck comme procureur. Ce dernier est probablement retourné dans sa maison de profession, mais nous ne possédons pas de sources à ce sujet.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Saint Bartholomew, on August 24th 1515. Visitor Gulielmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, and co-visitor Hermannus Sneeck, prior of Antwerp. The prior is old and in bad health. The monks should pay more attention to the copying of books and spend more time doing activities in their cells. On feast-days nobody should be allowed to enter the church or cells.

The revenues are insufficient and there are but very few horses and cows.

Population: the prior and thirteen monks, one lay brother and six donates.

According to PCBR: see above.

Again, according to PCBR, there is one monk more than in the cartae. Adrianus Boodt deceases on April 19th 1514. Arnoldus Calck is replaced as procurator by Petrus Martini. Arnoldus Calck has probably returned to Brussels to his house of profess, but we have no sources about this.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis anno XV^C XVIIJ
celebrate facta**

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo septimo decimo circa festum beati Bernardi. Nos fratres Guillermus* et Mychael* domorum Hollandie prope Montem Sancte Geertrudis et Silve Sancti Martini prope Geraldimontem ordinis Cartusiensis humiles priores, domum Marie Magdalene sub Cruce eiusdem ordinis in Lovanio reverendi patris nostri in Christo domni prioris Cartusie Maioris ac capituli nostri generalis auctoritate ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem pro maiori parte nobis placentem. In primis domnum Johannem* eiusdem congregationis priorem virum probum et eruditum, non secus morum venustate quam venerande senectutis gloria decoratum ac in divinorum officiorum assidua frequentatione longe supra tanti senij sui debilitatem, laborantem, et proinde ab omnibus suis bene commendatum habuimus. Quem licet, ad interne quietis solitudinem atque Rachelis amplexus enixe anhelabat, hortabamur in Domino ut maneat et permaneat omnibus sibi creditis ad profectum, in obedientia sua velut fidelis Christi miles perseverans, ut cum Eleazaro dicere possit. Adolescentibus forte exemplum relinquam, si prompto animo ac fortiter pro sanctissimis legibus cartusianis honesta morte perfungar. Quinimo magis cum Salvatore nostro in cruce obedientie ad mortem usque perseveret, quem non sua deifica virtute, sed alienis manibus de cruce sublato legimus. Licet igitur desiderium habeat dissolvi ab obedientie vinculis, permanere tamen in ministerio sibi credito multo melius propter fratres. Quibus velut bonus rationalis gregis pastor seipsum impendat et superimpendat, nunc pro lenitate consolando infirmos, confortando pusillanimes, sed et corripiendo inquietos, ut ceteri timorem habeant. Nam licet ut hactenus aliquibus plus compassionis affectu, atque ingenita animi sui benignitate subvenire velit, debet tamen interdum velut alter Phinees enascentes negligentioris vite tribulos atque malaxum consuetudinum radices zelo iusticie eradicare. Sicut enim compatiendum est errantibus, ita ipsi discipline condolendum, dum illam impudenter contemni atque abijci viderit. Alioquin si tantum compassioni dederit ut discipline non meminerit, paucis alienis coincabit (?). Est enim consentire, silere, ut Bernardus dicit, cum arguere possis. Nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obviare. Studeat igitur quod confractum est consolidare, et a patrum nostrorum traditionibus oberrantes ad viam agnitionis revocare. Ut animi venerit princeps pastorum dicens ubi est grex qui datus est tibi, pecus inclitum tuum letabundus respondeat. Ecce ego et pueri mei quos dedisti mihi et non perdi ex eis quemcumque. Quod ut melius fiat, volumus ut fratres suos monachos omni mense semel cellatim visitet, statum eorum inquirat, bonos adhortetur ut spiritualiter crescant, a statutis vero nostris exorbitantes si quos invenerit, sine ulla dissimulatione puniat, ne eorum exemplo persincera trahatur in errorem.

Quam visitationem si impeditus facere nequit vicarius eius vices suppleat. In monasticis autem exercitijs cunctos teneat, ne turpi ocio teneantur et circa consolationes exteriores anime eorum languescant. Id vero ut facilius eveniat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis, et in secreto suo duas accipiat disciplinas f° 8^v

Monachos vero ac ceteros fratres laycos fere omnes religiose satis ac pacifice inter se conversantes invenimus, perpaucis exceptis, quos a patrum institutionibus et monasticis observationibus deviantes in quibusdam non levibus defectibus accusatos etsi verbis ut ratio exigebat, iniuncta penitentia increpavimus. Ipsos tamen aliorum confratrum suorum simpliciter ac humiliter incedentium exemplo quinque pedes in viam pacis directuros speramus, utpote qui a nobis correpti emendationem promiserunt. Quos omnes hortabamur in Domino ut professionis sue memores qua se Deo totos obtulerunt, qua et in sacre ecclesie obedientiam, stabilitatem, ac morum mutationem promiserunt, memores et illius primi fervoris ac pacti initi cum Deo, cui ut non ingrati invenirentur iuvaverunt et statuerunt custodire iudicia iusticie eius in via hac quam sibi elegerunt, tota alacritate incedant, caute tamen semper et ordinate, non proprijs fidentes viribus aut sue innitentes sapientie. Sed potius in Domino cogitatum suum iactantes, permittant se dirigi ab eo qui sibi, prelatus est. Ipse enim pervigilat quasi rationem redditurus pro animabus eorum. Omni igitur excusso tepore, qui etiam nauseam Domino provocare solet, exurgant, viriliter agant, currant propositum sibi certamen aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Ihesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Qui etiam ut gygas exultavit, ad currendam viam viam paupertatis, patientie, humilitatis, obedientie, ceterarumque virtutum. Hec nempe sola est que ducit ad vitam, arcta quidem tepidis, sed lata ferventibus Christi igitur sectantes vestigia spiritumque, ambulantes, carnis desideria non proficiant, sed potius spiritum facta carnis mortificantes, atque eidem conresuscitati atque convivificati, querentes que sursum sunt, non que super terram, ad perfectionem ferantur. Quam etsi omnes qui cartusiense propositum subivimus emulari necesse est, maxime tamen id ipsis expedit, quibus sue domus, ut tandem in templum sacrum crescat in Domino, prima fundamenta iecisse concessum est quare non solum ea que ante sibi tamen vivere, sed et posteris suis exemplum ac normam vivendi debere se esse arbitrentur. Ex vicio eius vel soliditate fundamenti, structure ruina vel stabilitas plerumque consequitur. Tales igitur in his que Dei et ordinis sunt in celle videlicet et silentij custodia, in divinorum frequentatione, in mutua ad invicem charitate, in fervore spiritus in meditationibus, orationibus, alijsque sacris exercitijs, in voluntatis proprie abiectioe in terrenorum despectione ac celestium contemplatione sese exhibeant, quales suos sequaces usque ad seculi consummationem esse desiderant. Quamvis autem iustis lex ponenda non sit, in futurum tamen preconentes ne fiant transgressiones quasdam penales ordinationes huic charte inserere necessarium decrevimus.

In primis igitur ordinamus ut qui sine rationabili causa per presidentem discernenda a divinis se absentaverint aut sine speciali licentia cellas aliorum intraverint aut ibidem cibum aut potum sumpserint, vino et pitantia careant, quoties in aliquo permissorum offenderint. Quod si crebrius hoc fecerint et admoniti resipiscere noluerint, ad terram comedant aut pene graviori subiaceant ad prioris arbitrium. Insuper sub missa conventuali nemo confiteatur, sed tempore congruo ad confessiones properent, ut misse conventuali interesse possint, nec priusquam divina finiantur f° 9 chorum exeant, nisi legitima causa exigente, alioquin per priorem puniantur.

Super quibus omnibus ipsius etiam conscientiam oneramus. Preterea secularibus secreta domus vel personarum ordinis non revelent, contrafacientes penam statutorum subeant, aut pro qualitate diffamationis pene subiaceant graviori, silentium etiam ac cellam strictius quam hactenus fecerunt, servent. In festis porta anterior, et ostium nole clausum teneatur. Ad chorum monachorum seculares a nemine nisi a priore, procuratore, vel vicario admittantur et hoc dum eorum dignitas exegerit. Colloquia ante tertiam post vespervas et inter duo signa vesperarunt¹⁷ et colloquia mulierum interdicimus universis, matre et sororibus demptis, cum una vel duabus honestis associatis, et hoc dumtaxat bis in anno. Districte etiam universis iniungimus, ut de visitatis ac non visitatis nemo alterum inquietet, aut defectus impropere, aut ad contentiones provocet, alioquin pro modo culpe graviter a presidente puniatur.

Demum eosdem rogavimus ut mutuam inter se continuam charitatem habentes, patrem suum spirituales, debitam ei reverentiam exhibendo sincere diligant eiusque monitis ac nostris humiliter obtemperent, ut humilitatis ac obedientie merito vitam consequantur eternam. Quod ut facilius fiat, dicant singuli duas missas, unam de beata Virgine, alteram pro defunctis et totidem a presidente in capitulo recipiant disciplinas. Status domus est talis. Est prior se connumerato cum quatuordecim monachis, uno converso, quinque donatis, et alia familia competenti. In necessarijs tenuiter adhuc provisi. Pauca debent, et pauca debentur eis. In quorum omnium testimonium nos fratres memorati sigilla nostra his duximus appendenda anno et die quibus supra.

¹⁷ *In de marge na de lijn* : Nota.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Bernardus, 20 augustus 1517.
De commissarissen Gulielmus Bibaut*, prior van Geertuidenberg, visitator, en Michael Dierickx*, prior van Sint-Maartenbos, convisitator, deden de visitatie. De prior moet spijs zijn ouderdom en zijn steeds meer aftakelende gezondheid aanblijven. Enkele monniken schieten te kort.
De inkomsten zijn nog steeds nauwelijks voldoende en de veestapel is klein.
Aantal inwoners: prior + 13 monniken, 1 convers, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Theodoricus Persijn
Sacrista :	Andreas Andriesz.
Monniken :	Amelricus van Brussel Cornelius Fekerdey Franciscus Petri Franciscus Taleman Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Henricus Rudolphi Joannes Pavonis Joannes de Thymo Petrus Jacobsz Panraes Petrus Martini
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Joannes de Leodio Ludovicus. Robertus de Monte

Er is nog steeds een monnik meer in PCBR in vergelijking met de *carta*. Het generaal kapittel van 1518 vermeldt het overlijden van Henricus van Brouwershaven, donaat. Hoogstwaarschijnlijk was hij reeds overleden vóór het bezoek. Theodoricus Persijn vervangt Petrus Martini als procurator vanaf 1515.

Résumé

*Date de la visite: aux environs de la fête de St Bernard, le 20 août 1517.
Les commissaires Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Michael Dierickx, prieur de Bois-Saint-Martin, co-visiteur font la visite. Le*

prieur doit rester en fonction et cela malgré son âge avancé et sa santé défaillante. Certains religieux ne sont pas sans reproches.

Les revenus sont toujours insuffisants et le bétail est très peu nombreux.

Nombre d'occupants: le prieur et treize moines, un convers et 5 donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

PCBR mentionne encore un moine de plus que le rapport de la visite et il n'est toujours pas clair de qui il s'agit. Le chapitre général de 1518 annonce le décès du frère donné Henricus van Brouwershaven, on peut logiquement supposer que son décès soit survenu avant la visite. Depuis 1515, Theodoricus Persijn remplace Petrus Martini comme procureur.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Saint Bernard, on August 20th 1517. Visitation performed by Gulieilmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, visitor and Michael Dierickx, co-visitor, prior of St-Maartensbos. In spite of his old age and deteriorating health the prior must stay on. Some monks are not without reproach.

The revenues are still insufficient and the livestock is small.

Population: the prior and tritheen monks, one lay brother and five donates.

According to PCBR: see above.

There still is one monk more in PCBR compared to the cartae. The general chapter of 1518 mentions the death of Henricus van Brouwershaven, donate. Most probably he died before the visitation. From 1515 onwards Theodoricus Persijn replaces Petrus Martini as procurator.

**Carta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis anno XV^C XIX
celebrate facta.**

In nomine Domini AMEN. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo nonodecimo circa festum beati Laurentij martiris. Nos fratres Guillelmus* et Hermannus,* domorum Hollandie prope Montem Sancte Geertrudis. Et Sancti Johannis Baptiste in Zeelem prope Diest ordinis Cartusiensis humiles priores, domum Beate Marie Magdalene sub Cruce eiusdem ordinis in Lovanio reverendi patris nostri in Christo domini prioris Cartusie maioris. Ac capituli nostri generalis auctoritate ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem in Domino nobis bene placentem. Primum domnum Johannem* eiusdem congregationis priorem, virum doctum, non minus multa annorum canicie quam decora virtutum copia perornatum, ab omnibus qui intus et foris sunt, testimonium habentem bonum, utpote qui fratribus suis quietis, stabilitatis, ceterorumque nostri ordinis exercitiorum, maxime in divinorum officiorum assidua, et supra quam seniles artus valent frequentatione exemplarem, et proinde ab omnibus vere atque ex animo dilectum. Quem ad uberiores sanctarum virtutum messem exhortabamur in Domino ut ministerium sibi creditum ea sollicitudine et pastoralis cura, qua hactenus illud iam ad annos plurimos, non sine multa laude executus est, in finem usque continuare velit, memor apostolice illius admonitionis. f° 9^v Cum Christo, inquit, vigila, in omnibus labora, opus fac evangeliste, ministerium tuum imple. Et alio in loco, Vide in te bonitatem Dei, si perseveraveris in bonitate. Et in Apocalypsi: Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vite. Item in evangelio Mathei: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Quo circa iustificationem quam cepit tenere rogavimus ne deserat. Sed in cepto bone et religiose conversationis sue strenue persistat. Zelum tamen suum, discretionis condimento temperet ne si in divinarum laudum devota et continua frequentatione plus iusto vires suas exhauriat de rapina ut Hyeronimus inquit sacrificium offerat. Nam ubi vehemens emulatio, ut Bernardo placet, ibi maxime discretio necessaria est. Sicut enim discretionis virtus absque charitatis fervore iacetur, ita fervor vehemens absque discretionis temperamento precipitat. Ut hac discretionem omnium virtutum moderatrice ornatus, omnibus sibi creditis maneat, et permaneat ad profectum eternamque salutem. Quod ut melius fiat, ordinavimus ut fratres suos monachos semel in mense cellatim visitetur, et eo impedito, vicarius eius vices suppleat. Bonos adhortetur ut crescant de virtute in virtutem, si vero aliquos negligentioris vite aut in divinis somnolentos aut pigritantes invenerit, hos per disciplinas ordinis ab huiusmodi errore compescat et ad meliorem cellæ ac silentij observantiam quam hactenus, si quos deprehenderit, informet. Ut tandem cum grege sibi credito viventia superne beatitudinis pascua assequatur. Dicat ergo preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine Maria, et alteram pro defunctis. Et in secreto suo duas accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum ac donatos in pace mutua suo modo conversantes invenimus, paucas tamen de mala cellæ ac silentij custodia, et tepida divine laudis persolutione ac aliorum exiguorum defectuum commissione, accusatos habuimus. Quos omnes paterno arripientes affectu, in Christi visceribus rogatos habuimus, ut stabiles et immobiles permaneant in omni opere bono fructificantes. Quecumque enim homo seminaverit, hæc etiam metet. Bonum itaque facientes non deficient. Sed in finem usque fortiter agant, ut perseverantibus repromissam coronam suscipiant. In disciplina igitur perseverent, et ad divina cum omni alacritate accelerent, ibidem quoque sine somnolentia et tepiditate non parcentes vocibus, mente in Deum fixa cantent. Orationi enim peculiarius ceteris Christo militantibus, omnes anime vires incendere debent. Ad religionem enim cartusianam vocati sunt utpote a populari strepitu, ab externis negocijs elongati manentes in solitudine pauperem Christum laudent in abscondito, nam grata et serena in conspectu divine maiestatis erit oratio si nullo interturbata sermone atque respersa pulvere terrene sollicitudinis fuerit. Verum cum nihil sit omnium quod humilem, devotam, fidelemque orationem sic adiuvet, ut solitudinis amor et celle cultus, volumus et ordinamus ut cellam velut terrestre celum colant, venerentur et ament ut habitatorem suum filium gratie cella veluti ventris sui fructum foveat et enutriat, atque ad plenitudinem perfectionis perducatur. Silentij vero virtutem non negligant sed observent, si aliquem perfectionis gradum ascendere velint. Audiantque prophetam: dixi, inquit, custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea Et alio in psalmo: pone Domine custodiam ori meo etc. Nam qui custodit os suum et linguam, custodit ab angustia animam suam. Sedeant preterea solitarij et taceant, leventque se super se prestolantes in silentio salutare Dei, ut refrenantes linguas suas a seculi novitatibus et mundi f° 10 rumoribus aspiciant in auctorem fidei Ihesum Christum et eius vestigijs inhereant. Ne autem vocales nostre admonitiones cum sonitu transirent, ordinamus, ut qui in divino officio notabiliter somnolentus extiterit aut secundum vires iudicio presidentis non laboraverit, aut confessionem sub missa conventuali fecerit, pitantia vel vino secundum discretionem et voluntatem presidentis privetur. Qui et alium de visitatis turbaverit aut improperaverit, aut frequenter silentium fregerit, aut secreta domus, sive preteritos defectus personarum domus novicijs vel laycis revelaverit, aut seculares ad chorum monachorum introduxerit vino careat, quoties in aliquo offenderit premissorum. Nec quisquam in cella ut statuta¹⁸ habent, coquinam, aviculas, aut alias bestiolas habeat, nec in his consolationem querat.

Laicis vero detur cervisia bis in die ad mensuram et portam sive cepta monasterij nemo eorum egredi sine superiorum licentia, aut quicumque donare presumat, aut secularibus in cella sua potum vel cibum ministret. Qui contrarium fecerit in proximo festo

¹⁸ *In de marge na de lijn* : Ecce nota. Non de laycis.

capituli ad terram comedat in refectorio, coquina, parva cervisia, et pane siligineo contentus. Colloquia vero mulierum monachis interdicimus universis, nisi specialem a visitoribus licentiam desuper habeantur, ut pro huiusmodi exercitia declinantes a malo et operantes bonum, eternæ vite coronam legitime certantibus repromissam percipiant. Quare eosdem rogavimus ut mutuo que pacis sunt sectantes et que charitatis sunt in invicem custodientes, patrem suum spiritualement supra vires pro ipsorum felici successu laborantem sincero amore diligant, eius pariter et nostris monitis morem gerant, ut humilitatis et obedientie sulci suffragio, supernæ beatitudinis bravium assequantur. Quod ut facilius eveniat dicant singuli duas missas, unam de beata Virgine Maria et alteram de pro defunctis, et totidem a presidente recipiant disciplinas. Status domus est talis. Est prior se connumerato cum tredecim monachis. duobus novicijs monachis, uno converso, quinque donatis, uno prebendario et alia familia competenti. In necessarijs tenuiter adhuc provisi. Pauca debent et aliqua debentur eis.

In quorum omnium testimonium nos fratres prenominati sigilla nostra his duximus imprimenda. Anno et die quibus supra.

Nota quod Anno Mv^C xviiij in profesto divi Lamberti episcopi et martiris Domnus Petrus Martini* de Aemsterdammis congnoimento Apothecarij primus professus et primus apostata huius domus, aliquando procurator sed propter negligentiam suam et frequentes infirmitates, ab officio absolutus et ad cellam revocatus impetrato secreto a penitentiario pape rescripto apostolico, venditisque omnibus celle sue utensilibus (que tunc mater sua redemit item) declinavit ab ordine et fugam inijt, assumpto secum fratre Roberto* donato, multo tempore istius domus fideli servitore et coco. Qui oberrantes aliquo tempore intraverunt urbem Romam. Postea redeuntes ad patriam miseria compellente ac penitentia ducti, propria sponte redierunt ad ordinem, submittentes humiliter seipsos correctioni et ordinis voluntati circa principium mensis Januarij anni sequentis fuitque Domnus Petrus* positus in domo Aemsterdammense ordinis nostri ad penitentiam alter vero frater Robertus* donatus positus fuit ad penitentiam in domo Nove Lucis prope Traiectum.

f° 10^v

Et quia propria sponte redierunt et voluntarij valde se ordini submiserunt mitius actum fuit cum eis non tamen sine penitentia, ne alij similia attemptarent Fr. Robertus* postea revocatus per visitatores redijt ad domum propriam restitutus officio suo. Quid vero de Domno Petro* fiet, adhuc hodie incertum est utrum revertetur ad domum professionis sue an non postea potuit intimari. Non quod iste Domnus Petrus* de licentia patris reverendi et visitorum postmodum huc ad domum professionis sue etiam revocatus fuit (een andere hand, 17de e. , schrijft een bijna onleesbare tekst: sub patre Theodorico* et ... est modum.....sub patre d. Jooz*et ante jubileum professionis)

Quia super excessibus multis et gravibus Johannis de Susteren* et Johannis de Traiecto* donatorum domorum nostri ordinis cartusiensis in Lovanio et prope Antwerpiam in capitulo nostro generali plene informati sumus. Dum secundum tenorem statutorum nostrorum merito sunt a nostre religionis gremio expellendi, ideo per presentes declaramus utrosque ab ordine penitus alienos. Nec quovis modo iterum recipiendos. Actum sedente capitulo nostro generali ultima Aprilis.

Originale est apud Cartusienses
prope Antwerpiam

Diffinitores Capituli generalis anno 1521

Quia super infirmitate ac debilitate sensuum et rationis domni Petri Junioris*, monachi domus Lovanij nostri ordinis Cartusiensis satis super quia per venerabilem patrem priorem domus Hollandie visitatorem provincie Teuthonie informati fuimus, ac petitam dispensationem per domnum Brunonen presbiterum ac fratrem dicti domni Petri* vidimus et desuper bene deliberavimus omnibus autem bene ac mature consideratis, nolentes auctoritatem nostram longius quam decet extendere ac ordinis nostri honori et statutis consulere volentes, tandem decrevimus ut dictus Domnus Bruno possit fratrem suum domnum Petrum* nostre religionis professum, in aliquo monasterio honeste collocare ad quatuor vel 5 menses si forte ibidem posset vires sensuum ac rationis deperditas recuperare. Et hoc de singulari gratia et ad instantiam prefati venerandi patris visitoris. Datum in Cartusia, sedente ibidem nostro Capitulo generali. Anno domini millesimo quingentesimo vigesimo primo die trigesima Aprilis.

Diffinitores Capituli generalis Anno 1521.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Laurentius, 10 augustus 1519. De commissarissen Gulielmus Bibaut*, prior van Geertuidenberg, visitor, en Hermannus (van) Eynatten*, prior van Zelem, convisitor, deden de visitatie. Op de vraag van de prior die aandringt om *misericordia* te bekomen wordt niet ingegaan. Ze verbieden de monniken om kleine dieren (o.a. kippen) te hebben in hun cel. Er verblijft eveneens een provenier in het klooster. Broeder Robertus de Monte, donaat, is samen met Petrus Martini, die een tijdlang procurator is geweest (1514), op de vlucht geweest. Bij hun terugkeer worden ze voor hun penitentie, Robertus naar Utrecht en Petrus Martini naar Amsterdam gestuurd. De inkomsten zijn nog steeds nauwelijks voldoende en de veestapel is klein. Aantal inwoners: prior + 12 monniken, 2 novicen, 1 convers, 5 donaten en 1 provenier.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Theodoricus Persijn
Sacrista :	Andreas Andriesz.
Monniken :	Amelricus van Brussel Antonius van Winghe Franciscus Petri Franciscus Taleman Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Henricus Rudolphi Joannes Pavonis Joannes de Thymo Petrus Jacobsz Panraes
Novicen :	Hieronymys van Diest Theodoricus Jansz. Vustinc
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Joannes de Leodio Joannes van Susteren Ludovicus
Provenier :	Andreas Ysbrandi

Steeds weer een monnik meer in PCBR. Joannes Sartoris novice eind 1517 is uitgetreden begin 1518. Op 1 januari 1519 is Cornelius Fekerdey overleden. Petrus Junioris (Petrus Jacobsz Panraes ?) moet voor 4 à 5 maanden naar een

andere plaats gaan om te genezen van zijn psychische ziekte. De provenier Andreas Ysbrandi was voordien seculiere priester. Broeder Joannes van Susteren, donaat, is ingetreden op 11 november 1517.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de St Laurent, le 10 août 1519.

Les commissaires Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Hermannus van Eynatten, prieur de Zelem, co-visiteur font la visite. Il n'est pas donné suite à la requête du prieur qui insiste pour obtenir miséricorde. Ils interdisent aux moines de posséder des petits animaux (e. a. des poules) dans leurs cellules. Un prébendier fait partie de la communauté. Le frère donné Robertus de Monte et Petrus Martini, qui fut un certain temps procureur, se sont enfuis du couvent pendant un certain temps. Lors de leur retour, ils sont envoyés dans une autre maison : Robertus de Monte à Utrecht et Petrus Martini à Amsterdam.

Les revenus ne se portent toujours pas mieux et il y a très peu de bétail.

Nombre d'occupants : le prieur et douze moines, deux novices, un convers, cinq donnés et un prébendier.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

PCBR mentionne encore et toujours un moine de plus que le rapport de la visite. Joannes Sartoris, novice fin 1517 est à nouveau sorti début 1518. Cornelius Fekerdey est décédé le 1 janvier 1519. Petrus Junioris (Petrus Jacobsz. Pancaes ?) doit se rendre dans une autre maison afin de se rétablir de sa maladie psychique. Le prébendier Andreas Ysbrandy était prêtre séculier avant d'entrer en chartreuse. Le frère donné Joannes van Susteren est entré le 11 novembre 1517.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Saint Lawrence, on August 10th 1519.

Visitation performed by Gulielmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, visitor, and Hermannus van Eynatten, co-visitor, prior of Zelem. The request of the prior to obtain misericorde is refused. They forbid the monks to keep small animals (f. ex. chicken) in their cells. There is also a prebendary staying in the convent. Brother Robertus de Monte, donate, and Petrus Martini, procurator for some time, have fled from the convent. At their return they are sent to another house: Robertus de Monte to Utrecht and Petrus Martini to Amsterdam.

The revenues have not improved and there is little livestock.

Population: the prior and twelve monks, two novices, one lay brother, five donates and one prebendary.

According to PCBR: see above.

There still is one more monk in PCBR compared with the visitation report. Joannes Sartoris, novice at the end of 1517, has left the order by the beginning of 1518. Cornelius Fekerdey deceases on January 1st 1519. Petrus Junioris (Petrus Jacobsz Pancraes?) must leave for another place to cure his mental illness. The prebendary Andreas Ysbrandi had been a secular priest before entering the charterhouse. Brother Joannes van Susteren, donate, has entered the order on November 11th 1517.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis anno XV^C XXI
celebrate facta.**

In nomine domini AMEN. Anno a Nativitate eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo primo circa festum beati Laurentij Martyris, nos fratres Guilhelmus* et Carolus* domorum beate Marie Virginis in Hollandia et Capelle prope Angiam ordinis cartusiensis humiles priores, auctoritate reverendi patris nostri prioris Cartusie maioris ac totius Capituli generalis domum Beate Marie Magdalene sub Cruce in Lovanio ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem in Domino nobis placentem. In primis domnum Johannem* eiusdem congregationis priorem. virum religione, benignitate atque eruditione non minus quam devota senectute decorum. atque ab omnibus fratribus suis nobis bene commentatum. Quem hortabamur in Domino ut non obstantibus incommodis que senectus ipsa nonnunquam afferre solet omnes animi vires in ministerio sibi credito ad Dei laudem et confratrum suorum instructionem impendat, atque eam formam observet qua Paulus ad Ephesios scribens, spirituales quosque patres admonebat dicens: Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros, sed educate illos in disciplina et correptione Domini. Correptio enim Domini, iustam culpe presupponit causam, ut ubi precesserit delictum, ibi necessario sequatur disciplina. Et licet omnis disciplina in presenti quidem non videtur esse gaudij sed meroris. Non vereatur tamen correctionis ense evascentia vicia succedere, licet quorundam animos discipline minus capaces viderit. Multo enim melius est in hoc brevissimo vite curriculo ad horam illos contristari quam postea eternis flammis ipsorum animas destinari. Tempus enim prope est ut secundum multitudinem dolorum in corde suo, consolationes Christi letificent animam eius semper ergo magnificetur Christus in corpore suo, sive per vitam sive per mortem. Quod ut facilius fiat, volumus et ordinamus, ut omni mense fratres suos monachos semel et laicos fratres quater in anno cellatim visitet. Et ubi vires non suppetunt vicarius eius vices suppleat. Bonos ad sanctarum virtutum incrementum adhortetur singulis de necessarijs secundum domus sue facultatem provideat. Et si qui negligentioris vite fuerint, per disciplinam ordinis corrigat. Neminem autem inertem ocio obtorpescere permittat, sed in scripturarum exercitia, ab alijs nostre religionis occupationibus teneat, ut melius quam hactenus cellam atque silentius servent. Quod ut fiat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria et altera pro defunctis.

Monachos, conversum, ac donatos more communi ac humano conversantes audivimus attamen plures maxime monachos de transgressione quia continua observationis celle et silentij, ac diversis exorbitationibus alijs a recto tramite accusatos percepimus. Quapropter omnes exhortabamur in Domino ac in visceribus Ihesu Christi deprecati sumus scientes quia qui minima negligit, incidet in maiora et parvus error in principio, maximus fit in fine, quotenus

cellam tamquam tutissimum salutis remedium ac refugium, necnon Dei et angelorum domicilium de cetero sollicitius observent. Sic quippe poterunt secretiora vite spiritualis sentimenta, opere divine gratie degustare ut piam suavitatem f° 11^v psalmodiarum, fervores orationum, studia lectionum, subtilitatem meditationum, excessum contemplationum

~~psalmodiarum fervores orationum. studia lectionum.~~ fontem lachrymarum hec, et similia que sunt celle probamenta. Silentium autem tamquam lapidem preciosum ubique, noctu dieque custodiant, audientes quid in eis loquatur Dominus Deus, quam loquetur pacem in plebem suam et in eis qui convertuntur ad cor. Qui dicit per prophetas cuilibet in hac peregrinatione ambulanti. In silentio et spe erit fortitudo tua. Constanter igitur incedant suffula (*sic*) divino auxilio in observantijs ordinis, reddentes vota sua que distixerunt labia sua videlicet conversionem morum cum stabilitate, premissa obedientiæ voto tamquam omnis spiritualis edificij fundamento. Pulchrum est etenim in conspectu Domini, vovere et reddere. Quanto pulchrius tanto difficilius, secundum proverbium Platonis dicentis. Que pulchra sunt eadem et difficilia. Et iuxta similia alterius, arduam esse utilis virtutis viam. Verum ubi profecerint (sicut plurimi proponunt) et ad aliquam perfectionis partem pervenerint (siquidem magna pars monastice perfectionis est toto affectu velle fieri perfectum) quod auditu videbatur impossibile ac difficile successu temporis fiet facile, ipso usu suave, demum consuetudinem gaudiosum, dicente Salvatore nostro. Jugum meum suave est et onus meum leve. Verum quia vocalis exhortatio apud plures parvi admodum momenti esse solet, ordinamus ut qui frequenter silentium fregerit, aut sine licentia cellam vel officinas laicorum aut cameram hospitem vel domum mulierum, presentibus hospitibus et comedentibus, intraverit aut cibum vel potum in dictis locis sumpserit, ab omni colloquio tam intraneorum quam extraneorum sit alienus et totidem diebus vino careat.

Mulierum colloquia interdiciamus universis matre et sororibus demptis et hoc duobus diebus in anno sine speciali licentia visitorum. Qui contrarium fecerit omnium mulierum colloquio careat usque ad sequentem visitationem sine ulla spe dispensationis. Qui in divinis laudibus somnolenti fuerint aut iudicio presidentis non strenue et devote cantaverint aut moribus leves extiterint aut sine causa per presidentem approbanda se absentaverint aut sub missa conventuali sine licentia presidentis confessi fuerint et admoniti se non emendaverint per unam ebdomadam vino careant sine ulla dispensatione. In quo presidentis conscientiam oneramus, ne si ipse vel subditus in non observando presentes ordinationes, culpabilis inventus fuerit, tamquam Deo et ordini inobediens, graviter (ut statuta habent) puniatur. Simili pene subiaceat qui de visitatis vel non visitatis nec vel in alijs visitationibus alium inquietaverit ac turbaverit aut quemcumque impropertaverit ne per huiusmodi charitatis ac pacis vinculum dissolvatur. Finaliter rogavimus eosdem ut patrem suum spirituales, nedum senio, sed et multa sollicitudine atque labore pene exhaustum sincere semper

diligant, prompte obediant, et quotidie per sanctarum virtutum gradus ad perfectum ascendant ut tandem Deum Deorum in Syon videant. Quod ut eveniat, dicat quilibet preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria, alteram pro defunctis. Non celebrantes septem psalmos et in capitulo duas a presidente recipiant disciplinas. Laici vero fratres L^a pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum XV monachis, uno converso, v donatis et alia familia competenti. In necessarijs mediocriter provisi. Aliqui debent et aliquam debentur eis. In quorum omnibus fidem et testimonium, nos fratres predicti sigilla nostra his duximus imprimenda. Anno et die quibus supra.

Carta patrum visitorum pro laicis eodem anno facta.

Ter eeren Goids ende ten onderhoudene onser orden. zoo ordonneren wij brueder Willem* ende brueder Carolus* prioers ende visiteerders vander Needer Duysschen provincie dat de leecke brueders Convers ende donaten zullen huer portie biers halen twee reysen daechs opt Oude Mate. Ende zoe wie van hemlieden bevonden wort dat hij zonder oorlof van zijnen overste vuyt den Convent gaet te wat tijde dat zij. Of wie yemant tzij van buyten of binnen de convente eten of drijncken geeft in zijn celle zal water ende broot eten ter eerden zittende. Inden Reefter up den eersten capiteldach. Item wij verbieden den voerscreven convers ende leecken dat zij gheen slotel vanden nacht slote vander poorten, hebben zullen. Item wij willen dat de procurator bij hem hebbe de slotels van alden leecken cellen. Item dat men make twee slotels anden graniers of cooren zolders. een voer den procurator. ende de andere voer den ghene diet graen bewaert. In teyken der waerheit hebben wij prioers voernoemt ons hantscrijft hier onder ghestelt den IX^{en} in august Anno XV^c XXJ.

Brueder Willem* prioer te chartroysen bijten berge
Brueder Carle* prioer van Capellen

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Laurentius, 10 augustus 1521. De commissarissen Gulielmus Bibaut*, prior van Geertruidenberg, visitator, en Carolus Serraes* prior van Herne, convisitator, deden de visitatie. Er is eveneens een vertaling naar het Nederlands bij de Latijnse *carta* gevoegd. De gezondheid van de prior is niet schitterend maar toch wordt hem geen *misericordia* verleend. Er heerst een te mondaine geest in het klooster en de stilte en het verblijf in de cel worden te veel met de voeten getreden.

De inkomsten zijn onvoldoende.

Aantal inwoners: prior + 14 monniken, 1 convers, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Theodoricus Persijn
Sacrista :	Andreas Andriesz.
Monniken :	Amelricus van Brussel
	Antonius van Winghe (profes 26 april 1519)
	Franciscus Petri
	Franciscus Taleman
	Gabriel Offhuys
	Gerardus Pennebroeck
	Henricus Rudolphi
	Hieronymys van Diest (profes 16 maart 1520)
	Joannes Pavonis
	Joannes Simonis (profes 10 juni 1521)
	Joannes de Thymo
	Petrus Martini
	Theodoricus Jansz. Vustinc (profes 2 mei 1520)
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca
	Cornelius Johannis de Haerlem
	Joannes de Leodio
	Ludovicus.
	Robertus de Monte

De gegevens uit PCBR vermelden twee monniken meer dan in de *carta*. Een van hen zou Petrus Martini kunnen zijn, die begin 1519 naar Amsterdam moest en die er hoogstwaarschijnlijk nog steeds verblijft. Het aantal donaten stemt overeen met de PCBR indien men ervan uitgaat dat Robertus de Monte zou teruggekeerd zijn uit Utrecht (zomin voor hem als voor Petrus Martini beschikken wij over een bron om onze bewering te staven). Het generaal kapittel

stuurt Petrus Jacobsz Pancaes (Petrus Junioris ?) als *hospes* naar Amsterdam en Joannes van Susteren wordt door hetzelfde generaal kapittel uit de orde gezet.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de St Laurent, le 10 août 1521.

Les commissaires Gulielmus Bibaut, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Carolus Serraes, prieur d'Hérinnes, co-visiteur font la visite. Une traduction en langue vernaculaire est jointe. La santé du prieur se détériore de plus en plus mais il ne reçoit toujours pas miséricorde. Il règne un esprit trop mondain à l'intérieur des murs du couvent et l'obligation de rester en cellule est trop souvent outrepassée.

Les revenus sont insuffisants.

Nombre d'occupants: le prieur et quatorze moines, un convers et 5 donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

Cette fois-ci PCBR recense deux moines de plus que mentionné dans le rapport de visite. Peut-être que l'un des deux soit Petrus Martini, envoyé à Amsterdam en 1519 et qui y réside peut-être encore. Le nombre de donnés concorde en supposant que Robertus de Monte soit revenu de la chartreuse d'Utrecht (nous ne pouvons pas étayer ces affirmations par aucune source sûre). Le chapitre général de 1521 envoie Petrus Jacobsz. Pancaes come hôte à Amsterdam et le frère donné Joannes van Susteren est expulsé de l'ordre.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Saint Lawrence, on August 10th 1521.

Visitation performed by Gulielmus Bibaut, prior of Geertruidenberg, visitor, and co-visitor Carolus Serraes, prior of Herne. There is a vernacular translation added to the latin cartae. The prior's health is not very good but a misericorde is refused. There rules a too worldly atmosphere inside the convent walls and the obligation to stay in one's cell is too often neglected.

The revenues are insufficient.

Population: the prior and fourteen monks, one lay brother and five donates.

According to PCBR: see above.

According to PCBR there are two monks more than in the carta. One of them could be Petrus Martini who had to go to Amsterdam at the beginning of 1519 and probably still remains there at the time of the visitation. The number of donates agrees with PCBR if we assume that Robertus de Monte has returned from Utrecht. (we have no sources to confirm this, nor in the case of Petrus Martini). The general chapter sends Petrus Jacobsz Pancaes (Petrus Junioris?) as hospes to Amsterdam and Joannes van Susteren is expelled from the order by the same general chapter.

**Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis Anno XV^c XXIIJ
celebrate facta.**

In nomine domini AMEN. Anno a Nativitate eiusdem millesimo quingentesimo vigesimo tercio circa festum Assumptionis beatissime Virginis Marie. Nos fratres Michael* et Cornelius* domorum Silve Sancti Martini prope Geraldimontem et Vallis Gratie prope Brugas ordinis carthusiensis humiles priores autoritate reverendi patris nostri prioris Carthusie maioris ac totius capituli generalis domum Beate Marie Magdalene sub Cruce in Lovanio ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem in Domino nobis placentem. In primis domnum Johannem* eiusdem congregationis priorem virum religiosum modestum ac pium et ob id ab omnibus qui intus et foris sunt nobis magnopere commendatum, qui licet senio confractus ac diversarum infirmitatum pondere, pressus adeo corporalibus viribus videatur destitutus ut singula membra vix egre suum officium implere valeant, miro tamen animi vigore et spiritus promptitudine quæ retro sunt oblitus in anteriora sic sese conatur extendere ut subditi sui eius alacritate conspecta merito tepiditatis argui magnoque verecundie pudore suffundi debeant si non ad profectum continuum et sanctarum incrementa virtutum adipiscenda sese f° 12v ultro tanti fervoris provocati exemplo indies accendere ac promovere satagant. Qui etsi in eorum numero iure censendus sit quibus non opus est ut ab alijs doceantur unctione docente de omnibus, pro commisse tunc nobis functionis explendo munere, adhortati sumus ut in Domino confortatus et in potentia virtutis eius se omnia in eo quod se confortat posse non dubitet, quinpotius spiritu imbecillitatem carnis sustentante cum eo quem a charitate Dei creatura nulla separare poterat, fiducialiter dicat, quando infirmior tunc potens sum, nec pusillanimitate spiritus aut infirmitatum victus tempestate regiminis sarcinam quam hactenus laudabiliter gessit a se auferri postulet qua revera si propriis innitatur viribus intolerabilis, facilis tamen ac propemodum appetenda si in eum qui omnia verbo virtutis sue portat cogitatum suum iactare non cesset, ut divine se conformans voluntati dicat cum beato Martino, si id est quia adhuc populo tuo sum necessarius non recuso laborem ne verbi sancti Gregorij gladio feriatur dicentis. Quisquis virtutibus pollens gregem Dei pascere rennuit pastorem summum convincitur non amare. Nihilominus tamen quo sibi onus impositum humana industria diminutum levius ferat, populo suo cum a Malechitis propriis videlicet concupiscentijs a quibus quemque tentari te, Jacobus testis est iugiter confictante ne ab eisdem superentur cum Moyse montem ascendens puras in oratione manus ad Deum irremissibiliter levet quod ne minium lassentur a vicario et procuratore lapide Christo supposito sustentent necesse est, quod fiet si vicarius priore in abscondito faciei Domini ipsius gloriam revelata facie contemplante in spiritualibus circa observantias ordinis, præsertim celle et silentij dustrictiorem custodiam vices priores suppleat et ceteri eidem obtemperant, procurator autem in temporalibus et corpori administrandis

necessarijs omnem impendat sollicitudinem ne cum gravi proprietatis periculo illicitis medijs emendicare ac procurare sibi aliunde fratres cogantur, de indumentis igitur secundum statutorum formam omnibus provideat equaliter et prout unicuique opus est ne propterea huiusmodi si desint opus Dei destruat. Et ne unus habundet alter penuriam patiatur volumus ut singulis mensibus prior singulos monachos cellatim visitet et de ipsorum statu diligenter inquirat et de necessarijs secundum domus facultatem provideri faciat, neminem ocio torpere sinat, f° 13 sed in scribendis libris atque alijs utilibus exercitijs occupari faciat, eo impedito vicarius eius vices suppleat. Sicque vite presentis cursu feliciter consummato tandem cum suis coronam iusticie percipere valeat. Quod ut facilius eveniat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Maria et alteram pro defunctis.

Monachos quoque in charitate et pace sincera gratiose et monastice invicem conversantes et in divinis laudibus quod nobis admodum gratum fuit strenue¹⁹ et alacriter laborantes, vocibus non parcentes, cognovimus et invenimus.

In tamen quibusdam defectuosos præsertim in celle et silentij mala observatione quosdam accusatos habuimus. Quos admonuimus et in Domino rogavimus ut statuta singulariter ubi de celle et silentij observatione agitur in corde revolvant et strictius quam hactenus silentium teneant et maxime in templo. Si enim statuto cavetur ne in capitulo et refectorio quis loquatur multominus illud in oratorio numquam licebit superfluum namque putabant patres nostri illud scripto prohibere a quo et loci sanctitas²⁰ deique et angelorum presentia satis detertere videntur. Est enim templum domus orationis non confabulationis. Ne igitur verbis ociosis signis et insolentijs locum ad honorem Dei constructum contaminare præsumant eosdem admonitos habuimus quia non solum alacriter verum etiam reverenter divinum officium cum honesta gravitate persolvant attendentes Dei et angelorum præsentiam. Sed quia vocales exhortationes nonnumque cum sonitu transire soleant ideo presentibus has ordinationes subiecimus quas observari volumus. In primis qui ad divini officium nocte vel die tardus fuerit vel ibidem a colloquio non abstinerit et qui ad confessiones faciendas ante missam conventualem non festinaverit, ita ut misse conventuali a principio usque in finem interesse possit, si admonitus non se emendaverit primo die sequenti vino careat quem licite uti poterit. In spaciamentis simul exeant, simul maneant, simul redeant, a discursibus caveant nec officinas laicorum fratrum intrare se presumant, et ibidem de bonis et honestis omissis rumoribus sermonem habeant, novitates questionum de alio more pronunciandi et cantandi quam ordo instituit omnino fugiant, agendam defunctorum perfecte et distincte cum bona pausa dicatur.

¹⁹ *In de marge na de lijn* : magna laus

²⁰ *In de marge na de lijn bijgeschreven door een mooie latere hand* : Admonitio salubris et valde necessaria

Quicumque in aliquo premissorum pertinaciter deliquerit arbitrio presidentis f° 13^v secundum modum culpe graviter puniatur, et in hoc conscientiam præsentis oneramus. In dominicis et festis omnino volumus quod ostium ambitus clausum teneatur, secularium ingressus non permittatur nec quisque illorum ad colloquium monachorum recipiatur nisi tales sint persone quibus absque scandalo vel detrimento domus iudicio presidentis denegari non poterit; que contrarium fecerit tribus vicibus colloquio careat. Mulierum colloquia inderdicimus universis, matre et sororibus demptis, et hoc duobus diebus in anno sine speciali licentia visitorum; qui contrarium fecerit omnium mulierum colloquio careat usque ad sequentem visitationem. Mulieres etiam intranee admittantur ad colloquium solum finito prandio nisi presidenti secus visum fuerit. Demum rogavimus eosdem ut patrem suum spirituales sincere diligant et ad ea quæ ordinis sunt amore potius quam timore se duci ostendant ne cogatur cum gemitu Domino dicere, quoniam tu percussisti persecuti sunt et super dolorem vulnerum meorum addiderunt, maiorem enim horum non habent gratiam quam ut filios suos audiat in veritate ambulantes. Charitatem etiam inter se continuam hæc super omnia diligentur, observent ne a celestibus nuptijs excludantur. Quod ne eveniat, dicat quilibet præter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis, et in capitulo duas a presidente recipiat disciplinas. Laici vero fratres quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis. Est prior se connumerato cum quindecim monachis, uno converso, quinque donatis, et alia familia competenti. In necessarijs mediocriter provisi, aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti sigilla nostra hijs duximus imprimenda anno et die quibus supra.

f° 14

Supplicatio pro domo Lovanij. Ad patrem Reverendum Ceterosque diffinitores capituli generalis ordinis Cartusiensis Anno XV^c XXVJ in capitulo congregatos.

In primis prior reverende fuit nobis anno XV^c XIII a priore Reverendo tunc existente et a capitulo generali concessa licentia eundi bis in anno tempore minutionum ad vivaria conventus. Sic tamen quod non liceret nobis declinare a terminis constitutis ad dextram vel sinistram ultra quinque virgatas. Sed quia quedam loca ubi transire consuevimus sunt plusquam solito occupata luto et aquis ita ut difficilis iam pateat transitus, petunt igitur humillime filij nostri ut liceat nobis declinare ab illo transitu ad vicinam plateam ante sex aut septem domos

G*. Prior Cartusie

Committitur discretioni visitorum
Visitatores admiserunt

Item Reverendus prior predecessor noster pater reverende ceterique diffinitores capituli generalis concesserunt nobis quatuor in anno tempore minutionum licentiam exeundi clausuram domus ad spaciamenta, nunc humiliter petimus ut liceat nobis ex gratia speciali pro quinta vice ire ad conventum celestinorum noviter erectum apud castrum de Heverle. Ubi de communi consensu constituerit, visitoribus committitur discretioni ipsorum Cartusie

G*. prior Cartusie

1^a Mai anno 1526

Responsio et conclusio visitorum provincie nostre

Pro quinta vice qua petitis exire clausuram domus vestre ad spaciamentum concedimus vobis potestatem tempore minutionum eundi in aliquo terminorum vobis prius assignatorum sed quod adire possitis conventum celestinorum omnino non consentimus

Visitatores anno 1526

f° 14^v

Supplicatio conventus Cartusiensis in Lovanio ad patrem reverendum de oleo in cellis servando.

Pater reverende est matrona quedam honesta scilicet Katerina Fekerdey mater confratris nostri Francisci de Amsterdammis* que dedit conventui nostro unum redditum pro oleo comperando singulis annis pro monachis nostris. Rogamus igitur humillime ut liceat nobis statuto non obstante servare oleum in cellis nostris.

Conceditur

Supplicatio conventus Cartusiensis in Lovanio ad patrem reverendum de barba semel singulis ebdomadis radenda.

Item fratres nostri filij vestri plurimum sollicitaverunt me, ut ego diligenter curarem apud reverendam vestram paternitatem ut dignaretur nobis misericorditer concedere licentiam radendi barbam omni septimana semel.

Conforment se ordini et provincie in qua seniores et opulentiores domus nihil horum petunt. Barba enim virilitatis est indicium, quod si neglecta videatur sat est, si corda nostra ne pilum unum huius mundi habeant. Cartusie Sedente capitulo generali anno 1524 frater vester

G*. prior Cartusie

Verum quia in novissima visitatione anno XV^c XXV fratres venerabiles patres visitatores concesserunt fratribus usque ad futurum capitulum licentiam radendi barbam omni septimana semel. Ignorantes quod reverenda paternitas vestra hoc ipsum anno plusquam preterito eis negaverit, petunt igitur humiliter filij vestri confirmari, quod venerabiles patres visitatores concesserunt.

De gratia speciali conceditur bis infra tres ebdomadas

G*. Prior Cartusie.

**Exhortatio Capituli nostri generalis Cartusie Anno domini Mv^c xxiii
celebrati ad personas ordinis ut non se immisceant neque intromittant de
factione et doctrina lutherana.**

Venerandis patribus et fratribus nostris provincie theuthonie in Christo Jesu nobis charissimis spiritum consilij et fortitudinis. Quoniam superioribus annis in quibusdam Germanie partibus suborta est doctrina quedam nova et ab ecclesiastico ritu hactenus observato satis peregrina quæ indies magis ac magis in humanas mentes serpit unde non modica simultas in ecclesia Christi succrevit invalescitque cotidie et multorum anime periclitantur. Nos pro Dei honore et animarum salute et ordinis nostri decore ac stabilitate anxie solliciti hortamur vos fratres in Domino charissimi et in visceribus Jesu Christi rogamus ut secundum apostoli Pauli traditionem obediatis propositis vestris et subijciatis vos eis ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Et ut cum gaudio hoc faciant et non gementes, hoc enim pacto obediencia vestra sicut olim ita et more in omni loco divulgata ad emulationem provocabit plurimos ut resipiscant ab erroribus suis et ad cognitionem veritatis conversi sicut filij charissimi imitatores fiant Jesu Christi. Qui in diebus carnis sue usque ad mortem crucis non solum obediens patri suo celesti sed et virgini matri subditus fuit vobis relinquens exemplum ut sequimini vestigia eius. Nam qui se dicit in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare, ne illud eveniat ijs quod superbiunt et inobedientes sunt quod in deuteronomio scribitur: Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio quod eo tempore ministrat Domino Deo tuo decreto iudicis moriatur hoc ille ut auferatur malum de medio Israhel cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia. Hec autem verba cum vera sint et fidelissima in cordibus vestris velut animalia munda ruminatis attendentes ordinem vestrum, vota vestra, confessionem vestram bonam quam coram multis testibus Deo et ordini nostro fecistis. Quinetiam maturius considerate si charitatem primam retinetis, si secundum spiritus ambulatis, debitores enim estis non carni ut secundum carnem vivatis, quia si secundum carnem vixeritis moriemini. Manifesta sunt enim opera carnis que ut nostis in epistola ad Galatas apostolus plenius recenset, qui vero talia opera carnis agunt, regnum Dei non consequentur.

Nos autem sicut confidimus vivitis spiritu et spiritu Dei ambulatis et facta carnis per spirituales disciplinas mortificatis. Porro, quia in pace vocavit nos Deus quod pactum sunt sectenum (*sic*) et nolite contendere verbis quia nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia Dei ut circa questiones et pugnas verborum languescamus. Solitariam enim vitam asumpsistis quibus legem prescribens propheta domini sedebit, inquit, solitarius et tacebit et levabit se supra se cum silentio prestolans salutare Dei, ijs sic se habentibus non est vestrum illarum questionum difficultates dissolvere aut veritatem diffinire quo non sine profunda indagine multo labore et vehementi studio in generalibus

ecclesie cristi consilijs a sanctissimis patribus et doctissimis viris plenissime sunt disputata et diffinita a quorum etiam sententia discedere et in aliam necdum a romana ecclesia vel generali consilio approbatam discedere ac de talibus disputando unam partem defendere ac alteram impugnare a charthusiana simplicitate quam habemus in christo longe debet esse alienam nichil igitur horum faciatis in alteram partem f° 15^v retinendo ne ea de re decernentes que excedit mensuram quam mensus est vobis Dominus cum subsannatione audiatis, mures egressi de cavernis suis ponunt in celum ob suum tamquam si habeant formam scientie et veritatis in lege, cum magis debeant istiusmodi laborare in gemitu suo et per singulas noctes lachrymis stratum suum rigare, pugnent autem in campo cum Josue qui ad huiusmodi verborum pugnam sunt vocati. Nos cum Moijse in monte aut cum Samuele in templo conquestatis. Si enim culpatur hoc, qui iudicat fratrem suum aut spernit quantomagis putatis deteriora mereri supplicia eum qui immititur prudentie sue et indicat eos quos dominus constituit super familiam suam, quibus et data est potestas a Domino imperandi qui ad rem pertinent. Per viscera utitur misericordie Dei, observamus vos fratres sancti et electi a Deo ne moveanum a sancto proposito vestro et a loco quo vocavit vos dominus donec ille qui profunda fluviorum scrutatur et abscondita producit in lucem ecclesie chatholice sponse sue incerta et occulta sapientie sue manifestaverint et tunc scilicet universalis ecclesie decreto illam viam teneatis et legem quam spiritus sanctus per ora sanctorum suorum indicavit omnibus nobis Venerabilis enim mater vestra chartusiana religio bonorum memoria digna numquam ad prophanas novitatum voces aures apposuit numquam excidit a propria firmitate numquam super omnes docentes se intellexit, numquam fuit sed nec est subtractionis filia in perditionem sed fidei in acquisitionem omnem. Quem pia mater vestra licet se a quibusdam contemptam videat non potest tamen oblivisci filiorum uteri sui sed usque hodie sine ira et disceptatione levat puras manus ad deum pro ijs qui declinaverunt ab ea, dicens: pater, ignosce eis quia nesciunt quod faciunt. Nec mirum decrevit enim calamum quassatum non conterem magis antea studet quod confractum est alligare. Illam igitur imitantes ecclesiam Dei audiatis, eius mandatis obtemperetis pro ipsius unitate et pace sine intermissione oretis

Fiat et obsecratio vestra ad deum pro illis in salutem qui ad horam recesserunt a vobis ut in eternum recipiatis illos ad vos revertentes. Ac tandem fiat unum ovile et unus pastor permaneat omnibus nobis et vobis, Jesus Christus qui fecit utraque unum et manet benedictus Deus in eternum hunc valete nostri memores in orationibus vestris apud Deum. Datum chartusie sedente capitulo nostro generali die, XXVIII. mensis Aprilis. Anno domini millesimo XXIIIJ

Diffinitores capituli generali anni millesimi quingentesimi XXIIIJ

G*. Prior chartusie

fr. Johannes Binchois scriba capituli generalis.

Epistolium responsivum. V. F. Guillermi Bibaucij* patris reverendi prioris Cartusie ad V. p. Johannem Delfum* primum priorem huius domus propter senium et nimiam suam debilitatem misericordiam a prioris officio cupide postulantem.

Venerabili in Christo patri Domno Johanni* priori domus nostri ordinis Cartusiensis

Lovanij fratri meo plurimum dilecto. Jesum Christum pientissimum, venerande p., dies isti capitulares Deo et nostre religioni vindicantur. Quocirca boni consulas, si (dum plurima scribo) per paucistecum egerim. Adeo nunc multinigis negociorum curis destineor, ut propemodum interdum nesciam vertice an plantis ambulem. Eam ob causamde tua absoluteione, quam importune postulas, maturius deliberare mihi non licuit. Age igitur, pro ea que in te est sapientia, viriliter. Nam etsi corporalis penitentia tua infirma est, in oculis tuis spiritus tuus in te promptus supplebit singula. Novi enim quantum te ament filij tui quos Deo genuisti, quibus auferre patrem, ut illis minus iocundum ita mihi parum foret honestum. Rex enim ille Cijtharedus tunc regnum in summa pace gubernavit, cum in sinu Sunamitis quiescebat, cuius virtute seniles artus incalescebant, scienti scripturas loquor. Improbi negociorum insultus succidunt istud epistolium nostrum fusius per litteras tecum commentator, ubi per ocium licuerit. Interim bene valeat Venerabilis paternitas vestra, orationibus tuis me adiuva et amicos salutes, maxime spectabilem domnum d. Adrianum* reddituarium &c id est maiestatis, et magistrum nostrum Dorpium* virum cum primis mihi amantissimum. Ex cartusia quarto Mai anno 1523. Per eum qui tibi frater et ordinis servus

G*. Prior Cartusie

Epistolium eiusdem fratris Guillermi Bibaucij* patris reverendi prioris Cartusie de misericordia concessa dicto primo priori huius domus et absoluteione a prioratus officio.

Religiosis patribus vicario et procuratori Cartusie Lovaniensis fratribus nostris in Christo carissimis, Jesum pientissimum dominum amantissime frater de senili valetudine. Venerabilis patris prioris vestri nescium sumquod dicere velim. Animi vigorem illi non deesse intelligo. Sed corporisservicio destitutum. Non ignoro, quantum fuerit nonnumquam religiosis necessaria corporalis penitentia prelati sui, quam nunc pene toto biennio exhibere suis per senectute (quæ morbus est) non potuit. Scripsit idem Venerabilis pater vester nobis, ac suam destitutionem ab officio prioratus petijt sed optabam magis in cruce obedientie illum consummari. Nunc autem, et illi, et filijs suis prospicere volens, si a gravissima sarcina sui regiminis relevari postulaverit, vocatis venerabilibus

patribus visitoribus, aut eorum altero cum priore socio quem duxerit eligendum, absolvatur, et electionem canonicam conventui concedimus. Quibus sic se habentibus, volo f 16^y ut idem absolutus religiosus quem e nostro gremio elegerit, sibi familiarem habeat et omnis humanitas illi impendatur. Dignus est enim pro vite sue sanctimonia et impensis domui vestre laboribus, ut hoc illi beneficium prestetur. Laurentio nostro cognato pateat interdum accessus ad quempiam confratrum tuorum, qui eum instruat in timore Domini et ad religionis nostre ingressum hortetur. Eximium dominum et vere theologum domnum magistrum nostrum Dorpium meo nomine salutari desidero. Nihil mihi gratius foret quantum quapiam in re, illi prestare officium. Hoc summa in Domino Iesu valeatis. In quo et venerabilem patrem vestrum bene valentem peropto plurimum. Si Dominus Deus pacem nobis concedet, domus vestre memor ero.

Cartusie v^o idus novembris anno 1524.

G*. Prior Cartusie

Notandum quod Anno domini millesimo quingentesimo vicesimo quinto stilo romano marcij die XVI mane post primam missam conventualem predictus venerabilis pater Domnus Johannes de Delf* primus prior istius monasterij ad suam continuam et importunam instantiam et propter suam venerabilem senectutem et membrorum debilitatem fuit de licentia reverendi patris prioris Cartusie per visitatores provincie absolutus et destitutus ab officio prioratus, hic laudabiliter rexit et prefuit predictae domui decem annis in officio rectoratus et XX annis in officio prioratus, sub cuius regimine domus hac mirifice profecit in edificijs et alijs multis temporalibus bonis, fuit etiam predictus Domnus Johannes* usque ad defectum et membrorum destitutionem in exercitijs tam spiritualibus quam corporalibus vigilantissimus, rarissime se absentans ab horis diurnis et a communitate, numquam a nocturnis. In contemplatione continuus, in emendandis et corrigendis libris subtilis, in laboribus corporalibus et manualibus diligentissimus, adeo ut ab omnibus tam intus quam foris haberetur (sicut vere fuit) pro vero religioso et viro sancto.

Predictus etiam prior Johannes* tempore suo (quod nequaquam silencio pretereundum est) summam suam fecit diligentiam ad comparandos bonos libros tam scolasticos pro studio et exercitio monachorum in cellis quam etiam ecclesiasticos seu chorales cum quibus divina celebrantur officia. In quo negocio maxime benefica ac liberalis fuit domus nostra divi Iohannis Baptiste in Zeellem prope Dijest presidente eodem tempore ac multum favente venerabili priore Domno Hermanno congnoimento Eynetten* de Traiecto superiori singulariter que cum adiuvit ac manus ad intrices (*sic*) adhibuit multumque obsequiosus fuit Domnus Daniel de Nova Terra* monachus et postmodum etiam prior eiusdem domus.

Scriptis enim in optima litera, in primis bonum antiphonarium. Item evangeliare. Item epistolare cum collectario. Item missale pro summo f° 17 altari. Item martirilogium cum epistolis apostolorum. Item adhuc librum quendam papireum cum historijs, sermonibus et legendi sanctorum pro refectorio. Item adhuc quadam minuta. Scripsit etiam Domnus Jacobus de Lubeca* monachus professus eiusdem domus sermones domni Bernardi in duobus magnis voluminibus. Pro quibus laboribus benedicantur a Deo reddatque eis mercedem in die novissimo.

Facta autem dicta absolute patris Johannis* primi prioris ab officio prioratus pater reverendus prior Cartusie scripsit propria manu conventui in hec verba. Impendant fratres priori absoluto omnem honorem et obsequium qua dignus est et sic fieri volumus nma vere illum diligo.

Item eodem die fuit Domnus Theodricus Persijn* de Amsterdammis procurator domus canonice electus in priorem istius domus, et die sequenti hoc est XVII marcij nemine renitente nec contra dicente confirmatus. Hic diligentissime ac fidelissime exercuit officium procuratoris ferme decem annis, cuius somma diligentia ac indefesso labore (Domino Deo cooperante) terminata fuit causa et questio amicabili tractatu inter domnum Henricum comitem de Nassouwem et conventum nostrum unde recepimus ad manus dicti domni Theodrici* non sine magna sua sollicitudine per terminos tam pro redditibus constituendis quam pro erectione et constructione refectorij et alijs quibusdam debitis solvendis sex milia florenorum cum quinquaginta. Item idem Domnus Theodricus* in officio procuratoris diligentissime ac prudentissime tractavit totum negotium a principio usque ad finem cum Domno Thoma de Swaeneburch canonico ecclesie Beate Marie in Gheervliet in partibus Hollandie, adeo ut qui prius properis motu intendebat tantummodi erigere unam cellam eamquæ dotare in nostro monasterio XXX Renenses annue postea mutato consilio prudentissimisque ac circumspectissimis informationibus et inductionibus predicti domni Theodrici erigi voluit duas cellas relinquitque conventui nostro in somma circa trecentos Renenses annue mediatim pro pauperibus Christi ante portam et mediatim pro sustentatione duorum monachorum in cellis suis, ceteris per necessitatibus et utilitatibus conventus. Sane tamen intelligendo quod de dictis redditibus, nunc pauperes, nunc nos gauderemus sed suspenderentur donec collecti fuerint mille et octiginti Renenses pro dictarum cellarum erectione, quibus perfectis dicti redditus haberent ut domini (*sic*) est cursum suum.

Item idem Domnus Theodricus* in officio procuratoris temporibus illis quibus clerus et religiosi habebantur a principibus et rectoribus patriarum summo odio studiosissima ac diligentissima sollicitudine impetravit a regea maiestate et duce Brabancie cum expeditione litterarum sub sigillo regio ut fundus iste in quo monasterium istud est fundatum, que fuit feudalis Domno Judoco Absoloens militi apud nos in choro sepulto fieri censualis regi et duci Brabancie,

mirabantur de ista impetratione non solum amici domus nostre sed ipsi principes et rectores qui aulica et curiali similatione videbantur in hac parte favere nobis. Item idem Domnus Theodricus in officio procuratoris existens tempore illo quo Margareta popponis de Voemelingen dedit et transportavit conventui nostro coram scabinis Lovaniensibus annum redditum XVJ Renenses, que habebat ad bonum quondam Petri Swallert in Raetshoeven, unde a multis annis nichil receperat nunc poterat aliqua via impetrare solutionem istius redditus, ita que inditio suorum annorum et f° 17^v iurisperitorum redditus iste fuit desperatus et perditus. Eandem post magnam diligentiam, multos labores et fatigationes dicti procuratoris et nonnumquam cum periculo capitis sui invenit certas terras in Raethoeven et consimilibus eius pertinentes heredibus dicti Petri Swallart, quos vigore adductionis vendidit cum candela unde recepimus dictos XVJ Renenses annue nunc bene et optime assignatos, ad bona domicelli Cristophori te Neerwin, et bona Jacobi vander Meer, et liberti vander Bruil, simul cum omnibus expensis factis in prosecutione dicte cause, donum Dei fuit, patent ista latius in actis domus Anno XVC XIX et anno sequenti.

Item eodem die fuit institutus per visitatores procurator domus huius Domnus Franciscus de Edammis* sacrista

Item eodem die fuit factus sacrista frater Henricus de Buscoducis²¹

Item in profesto Ascensionis scripsit nobis litteras venerabilis pater Michael* prior domus Silve et visitator principalis provincie theutonie quibus prefecit domnum Franciscum* procuratorem domus in vicarium monialium domus Sancte Anne extra Brugas; et in die Ascensionis fuit absolutus ab officio procuratoris istius domus, et statim fuit institutus procurator frater Henricus de Buscoducis* tunc sacrista, et frater Franciscus de Amsterdammis* sacrista domus

Idem pater Reverendus prior Cartusie scribens super annum Venerabili Patri Theodrico* novo priori in calce litterarum suarum de patre Johanne priore absoluto sic inservit. Reverendum patrem precessorem tuum ex animo bene valere desydero, quem semper Christiano ~~anime sue dotes~~ amore prosequutus sum propter divinas anime sue dotes. Cuius orationibus atque aliorum patrum, me commendo. Si quid possum pro sua salute et consolatione, periculum faciat an gelidi montes nostri, charitatis nostre calorem immutaverint.

Idem pater Reverendus prior Cartusie scribens secundo super annum Venerabili Patri Theodrico* novo priori hoc etiam asscripsit. Venerabilem patrem precessorem tuum bene valere desidero cui missurus sum sermones tres

²¹ PCBR, LoM062

capitulares de sancta Maria Magdalena. Iam enim pro singulis solemnitatibus (que ex statutis sermonem habent ad monachos) tres aut quatuor exhortaciunculas composui, quas ubi plenius recognoscere datum fuerit ad te missurus sum. Vale in Domino frater charissime mei peccatoris memor in orationibus vestris.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van O.L.V. Hemelvaart, 15 augustus 1523.

De commissarissen Michael Dierickx*, prior van Sint-Maartensbos, visitator, en Cornelius Clerx*, prior van Brugge, convisitator, deden de visitatie. De gezondheid van de prior baart meer en meer zorgen maar nog steeds wordt hem geen *misericordia* verleend. Zij doen de gewone aanbevelingen en wijzen op de terugkerende tekortkomingen.

De inkomsten zijn zorgwekkend.

Aantal inwoners: prior + 14 monniken, 1 convers, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Joannes van Delft
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Theodoricus Persijn
Sacrista :	Franciscus Taleman
Monniken :	Amelricus van Brussel Andreas Andriesz. Antonius van Winghe Franciscus Petri Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Henricus Rudolphi Hieronymys van Diest Joannes Pavonis Joannes Simonis Joannes de Thymo Petrus Martini Theodoricus Jansz. Vustinc
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Joannes de Leodio Ludovicus. Robertus de Monte

De gegevens uit PCBR vermelden twee monniken meer dan in de *carta*. Een van hen zou Petrus Martini kunnen zijn, die begin 1519 naar Amsterdam moest en die er hoogstwaarschijnlijk nog steeds verblijft. Het aantal donaten stemt overeen indien men er van uitgaat dat Robertus de Monte zou teruggekeerd zijn uit Utrecht, (zoals hiervoren vermeld beschikken wij zomin voor hem als voor Petrus Martini over een bron om onze bewering te staven). Petrus Jacobsz

Panraes (Petrus Junioris ?) is overleden in de kartuis van Amsterdam (c.1522) na er ongeveer amper 4 à 5 maanden te hebben vertoefd. Sinds 1522 vervangt Franciscus Taleman Andreas Andreasz. als sacrista.

Résumé

Date de la visite: aux environs de l'Assomption, le 15 août 1523.

Les commissaires Michael Dierickx, prieur de Bois-Saint-Martin, visiteur, et Cornelius Clerx, prieur de Bruges, co-visiteur font la visite lors de laquelle ils s'inquiètent fort de la santé du prieur. Nonobstant cela il ne reçoit pas miséricorde. Ils font les remontrances habituelles et attirent l'attention sur les manquements récurrents.

La situation financière est inquiétante.

Nombre d'occupants : le prieur et quatorze moines, un convers et cinq donnés.

Selon PCBR : voir-ci-dessus.

PCBR recense deux moines de plus que mentionné dans le rapport de visite: même remarque qu'en 1521. Le chapitre général de 1522 communique le décès de Petrus Jacobsz. Panraes dans la chartreuse d'Amsterdam où il séjournait depuis quatre à cinq mois à peine. Franciscus Taleman remplace Andreas Andreasz. comme sacristain depuis 1522.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Assumption, on August 15th 1523.

The visitation is performed by Michael Dierickx, prior of Sint-Maartensbos, visitor, and co-visitor Cornelius Clerx, prior of Bruges. The health of the prior is getting worse and worse, but misericorde is again refused. They make the usual recommendations and remarks about the recurrent shortcomings.

The financial situation is alarming.

Population: the prior and fourteen monks, one lay brother and five donates.

According to PCBR: see above.

PCBR mentions two monks more than the carta. One of them could be Petrus Martini, who had to leave for Amsterdam at the beginning of 1519 and most probably still remains there at the time of this visitation. The number of donates matches, if we assume that Robertus de Monte had returned to Utrecht, (as mentioned before, we have no sources whatsoever to confirm this, neither for Petrus Martini). Petrus Jacobsz Panraes (Petrus Junioris?) deceases at the charterhouse of Amsterdam (c. 1522) after staying there for scarcely 4 or 5 months. Franciscus Taleman replaces Andreas Andreasz. as sacristan since 1522.

**Carta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis anno XVC XXV
celebrate facta**

In Nomine domini amen Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo vicesimo quinto circa festum beate Marie Magdalenie Nos fratres Michael* et Cornelius* domorum Silve Sancti Martini prope Geraldimontem et Vallis Gratie prope Brugas ordinis Cartusiensis humiles priores domum Beate Marie Magdalene sub Cruce in Lovanio ordinarie visitantes. Invenimus ibidem congregationem in Domino nobis satis bene placentem. In primis* domnum Theodericum virum pium ac modestum, hoc anno in priorem electum et per generale capitulum confirmatum, qui sicut in administratione rerum temporalium dum procuratoris officio fungeretur strennum ac fidelem se ministrum exhibuit, sic et ipsum admonere et adhortari curavimus, ut multo nunc sollicitiorem ac circumspectiorem se prestat, quanto maius onus suis humeris impositum est, siquidem qui prius mensis ministravit nunc ex officio cogitur potius orationi ac ministerio verbi insudare, non enim corporum vasorum fictilium sed animarum ad imaginem Dei creatorum curam suscepit, sese igitur ad veritatis lumen diligenti examine sine dissimulatione discutiens quod sibi desit investigare non desinat, ut qui in nummus fidelis inventus est in maiore multo fidelior inveniatur. Multa namque virtutum suppellectile pro regendis animabus opus est, quarum ne minimam quidem partem nostram nobis industria suppeditare potest sed sufficientia nostra omnis ex Deo est. Postulet igitur ab ipso cum Salomone sapientia de sede magnitudinis eius sibi mitti que secum sit et secum laboret ut sciat quid acceptum sit coram Deo omni tempore quæ adepta, cetera que necessarie sunt virtutes velut pedisequus dominam consequentur. Veniunt siquidem omnia bona pariter cum illa et innumerabilis per manus illius honestas, hanc igitur omnia scientem et intelligentem si quasi directricem sequitur deducetur ab ea in omnibus operibus suis sobrie, ut neque ad dexteram neque ad sinistram declinans vel in se vel in subditis limites discretionis illaudabili nimietate transcendat, per hanc non solum habiturus immortalitatem sed etiam populum sibi commissum rite dispositurus et in pace deducturus. At quem sapiens ait qui minoratur actu percipiet sapientiam, ab externarum verum nimia sollicitudine nisi quantum necessitas et negotiorum qualitas expostulant se subducens velut bonum decet pastorem ad omnium sibi commissarum custodiam ac pastum totum semitipsum impendat, non mediocre dispendium estimans quicquid cum detrimento spiritualium temporalibus accesserit incrementi. Sed quod officij sui est ut inter pecus et pecus discernere gnarus sit, et quid cuique expediat scire, cum ipsis intrans et exiens in omnibus seipsum presertim in divinis laudibus exemplum prebeat bonorum operum, quietis ac stabilitatis amatorem, ut potius operis indicio quam verbi imperio

quod a suis fieri velit innotescat, nec quicquam eorum quibus vel sane pecudes saginari vel infirme sanari vel erratice ad viam reduci possint omittat impendere, providens prout ut cuique opus esse perspexerit, quare ne hac illacque evagantes luporum morsibus pateant sed omni periculo sua sedulitate ac presentia exiniantur, f° 18v summopere curet ut se cellis suis velut caulis in abscondito faciei Domini se continentis, delicias gustent, spirituales et utilibus operibus mansuefacte ad pietatem que ad omnia utilis est se exercent, ne novella plantatio quam venerandus pater predecessor suus multo sudore plantavit aquis compunctionis et devotionis non irrigata velut ex qua numquam futurus speretur fructus exarescat. Quod ne eveniat voluimus ut singulis mensibus omnes monachos suos cellatim visitet idoneis ad scribendum de necessarijs provideat ne ocio marcescentes causas evagandi querant, omnibus se affabilem prebeat et ut ad ea que ordinis sunt et presertim ad celle et silentij districtiorem quam hactenus observationem alacriores reddat, de vestibis ac ceteris corpori necessarijs more ordinis provideri, faciat ut habentes alimenta et quibus tegantur his contenti promissiones future vita que omne desiderium superant consequantur. Quod ut felicius contingat dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine et alteram pro defunctis et duas in secreto suo accipiat disciplinas. Monachos vero conversum ac donatos in fraterna concordia et mutua ad invicem pace Deo grata conversantes et in divino officio alacres et bene laborantes comperimus, quos omnes ad continuationem bonamque perseverentiam et assiduitatem animantes ex quo monachorum officium est plangere potius quam canere exhortati sumus ut nec in cantu nec in voce delectationem sed in corde ploratum planctumque et lamentationem habeant, at ea que delectationem cantando afferre possunt vel ad curiositatem attinent magis quam ad simplicem cantum, amputare studeant simul canentes, simul tacentes, nullus autem alios nimium currat nec incipiat aut primus alios nimium trahat, semper auscultando, simul incipiant et pausam faciant . Sint preterea in divinis laudibus recollecti et attentivi ne aliud cogitent et aliud cantent, corpore existentes in choro mente in foro, parum enim vel nichil prodest sola voce quantumvis sonora psallere absque pia cordis attentione et elevatione, non enim attendit Deus vocis sonoritatem sed magis cordis pietatem atque puritatem. Sint insuper Christi et angelorum attendentes presentiam pavidi et tremebundi in Dei servicio sicut scriptum est: *Servite Domino in timore et exultate ei cum tremore, nichil levitatis nichil dissolutionis signis vel verbis quod Deo displiceat committentes. Tempestive ad ecclesiam accelerent ne tarde veniant ibidem existentes a discursibus et excursibus caveant, a principio usque ad finem permaneant. Et ut hec omnia commodius fiant necesse est ut religiose sobrie iuste et pie viventes cor humiliatum et a rebus mundanis segregatum ab exterioribus ad interiora recollectum et revocatum habeant, statutum de silentij et celle observantia strictius teneant. Hospites raro vel numquam recipiant, receptos cum licentia ultra primum*
*In de marge : * D. Theodoricus successit Joanni 1° priori.*

signum vesperarum non detineant sed ipsos cum silentio statim emittant f° 19 in cellis manentes, per ambitum ad ianuam nolle illos reducere nullo pacto presumant de visitatis vel non visitatis nullus alium turbare vel inquietare attemptet. Ad confessiones audiendas et faciendas properent ut confessioni misse conventualis interesse valeant. In spaciamentis simul exeuntes simul redeuntes neque bibant neque comedant familiaritatem et frequens colloquium incautumque mulierum aspectum (qua propter speciem melieris (sic) multi perierunt) omnino excludant, mulieres terminos nostros neque domorum nostrarum clausuras ingredi permittant, etiam si tales essent quibus papa indulset ut intrare possint, sed quantum poterint se opponant et impediunt ne introitum habeant. Contrarium facientes in aliquo supradictorum secundum statuta puniantur vel secundum patrum ordinationes in superioribus visitationibus a colloquijs excludantur vel secundum culpe exigentiam graviore pena arceantur ut vel vino vel pitantia vel butiro careant sine personarum acceptione vel aliquali dissimulatione. Et quia non possunt corde toto habitare cum Domino qui utuntur mulierum frequenti colloquio. Hinc est quare mulierum familiaritatem ex speciali mandato patris Reverendi restringentes mulierum colloquia interdiximus universis. Contrarium facientes sine speciali visitorum licentia omni colloquio carebunt usque ad sequentem visitationem et in hoc gravamus conscientiam presidentis. Finaliter rogavimus eosdem ut patrem suum spirituales filios diligant et caritatem ad se invicem habeant ut ad eum qui est vera caritas perveniant. Quod ut facilius fiat dicat quilibet preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Maria, alteram pro defunctis, et in capitulo duas a presidente recipiat disciplinas. Laici vero fratres XXV pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis est, est prior se connumerato cum quindecim monachis, uno converso, quinque donatis, et alia familia competenti in necessarijs mediocriter provisi. Aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti sigilla nostra hijs presentibus duximus imprimenda anno et die quibus supra.

Nota: in hac presenti visitatione patres visitatores, hic superius in carta nominati ordinaverunt quod fratres tempore minutionum non cursorie sed cum quadam maturitate et gravitate sicut ceteris diebus super annum divinum bene persolvunt officium; in recompensam illius tercio die minutionum haberent spaciamentum.

Supplicatio pro domo Cartusiana in Lovanio ad patrem Reverendum tempore capituli generalis Anno MV^c XXVIJ. celebrati pro quadam vinea septis monasterij incorporanda. Pater Reverende, est vinea contigua monasterio et conventui nostri

Sed quia in carta capituli generalis Cartusie anno domini XV^c XXVIJ celebrati emanavit ordinatio quedam eademque anno sequenti confirmata in hunc modum, mandavimus ut de cetero divinum officium tam diurnum quam

nocturnum diebus minutionum ordinis ea gravitate et devotione celebretur qua ceteris diebus ferialibus super annum decantatur statuto non obstante. Attendentes igitur patres visitatores provincie quod divinum officium persolvetur tempore minutionem sicut ceteris diebus super annum et nunc totius ordinis, spaciamentum dicte tertie diei revocaverunt et aboleverunt f° 19v Lovaniensi sita in Monte ad menia oppidi, que tum domus nostra incorporaretur ordini non erat nostra, nunc vero titulo emptionis facta est nostra, petunt igitur humillime filij vestri prior et conventus Lovanienses ut eam velit asscribere terminis nostris.

G. Prior Cartusie :

Conceditur cum conditione quod nemo religiosorum intret vineam (de qua supra) sine licentia presidentis. Cartusia sedente capitulo generali Anno MV^c XXVII.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Maria Magdalena, 22 juli 1525.

De commissarissen Michael Dierickx*, prior van Sint-Maartensbos, visitator, en Cornelius Clerx* prior van Brugge, convisitator, deden de visitatie. De nieuwe prior wordt voorgesteld en er wordt veel lof betuigd voor zijn voorganger. De nieuwe prior wordt aangemaand om minder aandacht te besteden aan de materiële problemen waardoor hij de spirituële leiding verwaarloost. De verstandhouding tussen de religieuzen is goed alhoewel er wordt aangedrongen niet te zingen voor de schoonheid maar wel voor de vroomheid en men moet ook zo weinig mogelijk gasten ontvangen.

In de nota wordt gezegd dat de monniken op de dagen van de aderlating even goed de officies bijwonen, maar ze krijgen een wandeling op de 3de dag van de aderlating. Dit wordt reeds afgeschaft in 1528.

Er is ook een vraag om een wijngaard die ze gekocht hebben in te sluiten in hun domein.

Het generaal kapittel van 1524 maant de kloosters van de Teutoonse provincie aan zich niet bezig te houden met de nieuwe leer van Luther (*exhortatio* folii 15-15v).

In 1524 is er een vraag om toelating (*supplicatio*) om olie op te dienen in de cellen, betaald door de moeder van Franciscus Fekerdey, profes van Leuven en nog een om elke week de baard te mogen scheren; wat toegestaan wordt maar slechts 2 maal in drie weken.

De inkomsten zijn er, in vergelijking met de vorige visitatie, niet op verbeterd. Er wordt wel voor het eerst boter vermeld.

Aantal inwoners: prior + 14 monniken, 1 convers, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Theodoricus Persijn
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Franciscus Taleman
Sacrista :	Henricus Rudolphi
Monniken :	Amelricus van Brussel
	Andreas Andriesz.
	Antonius van Winghe
	Franciscus Petri
	Gabriel Offhuys
	Gerardus Pennebroeck
	Hieronymys van Diest
	Joannes van Delft
	Joannes Pavonis
	Joannes Simonis
	Joannes de Thymo

Petrus Martini
Theodoricus Jansz. Vustinc
Convers : Henricus van Susteren
Donaten : Albertus de Lubeca
Cornelius Johannis de Haerlem
Joannes de Leodio
Ludovicus.
Robertus de Monte

De gegevens uit PCBR vermelden twee monniken meer dan in de *carta*. Wij bezitten geen enkel gegeven om dit verschil te verklaren. Op 16 maart 1525 krijgt prior Joannes van Delft eindelijk *misericordia*, dit na een ambtstermijn van 9 jaar als rector en 21 jaar als prior. De volgende dag wordt als prior aangesteld Theodoricus Persijn, voordien procurator en die de zaak tussen graaf Hendrik van Nassau en het convent, en ook de zaak tussen dit laatste en de kanunnik Thomas van Swaenenburgh, tot een goed resultaat bracht. De functie van procurator wordt waargenomen door Franciscus Taleman, voordien sacrista, functie die wordt toegekend aan Henricus Rudolphi. Het aantal donaten stemt overeen met PCBR indien men er nog steeds van uitgaat dat Robertus de Monte is teruggekeerd uit Utrecht.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de Ste Marie Madeleine, le 22 juillet 1525.

Les commissaires Michael Dierickx, prieur de Bois-St-Martin, visiteur, et Cornelius Clerx, prieur de Bruges, co-visiteur font la visite. Le nouveau prieur est présenté et on est plein d'éloges pour son prédécesseur. Afin de ne pas négliger la direction spirituelle de la maison il est recommandé au nouveau prieur d'accorder moins d'attention aux problèmes matériels. L'entente entre les religieux est bonne mais on insiste sur le fait qu'il y a lieu de chanter non pas pour la beauté du chant, mais pour la dévotion et la piété. Il est recommandé d'accepter le moins possible de visiteurs.

La note jointe précise que les moines doivent assister aux offices les jours de la saignée, mais il reçoivent une promenade le 3e jour de la saignée. Ceci n'est déjà plus accordé en 1528.

Il y a également une requête pour pouvoir incorporer dans leur domaine le vignoble qu'ils ont acheté.

Le chapitre général de 1524 exhorte les maisons de la province teutonne de ne pas s'occuper de la nouvelle doctrine de Luther (exhortatio f° 15-15v).

Une supplique est faite en 1524 afin de pouvoir servir dans les cellules de l'huile offerte par la mère de Franciscus Fekerdey, profès de Louvain et une

deuxième afin de pouvoir se raser la barbe chaque semaine, ce qui est accordé mais seulement deux fois en trois semaines.

Les revenus ne sont toujours pas brillants, mais pour la première fois on cite du beurre .

Nombre d'occupants: le prieur et quatorze moines, un convers et 5 donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

PCBR mentionne toujours deux moines de plus que dans le rapport. Nous ne possédons aucun élément explicatif pour cette situation. Le 16 mars 1525 le prieur Joannes van Delft reçoit enfin miséricorde. Il aura été recteur pendant 9 ans et prieur pendant 21 ans. Le lendemain, Theodoricus Persijn, procureur à ce moment et qui a mené à bien l'affaire entre le comte Hendrik van Nassau, ainsi que celle entre le couvent et le chanoine Thomas van Swaenenbugh, est investi comme nouveau prieur. Franciscus Taleman, sacristain, devient procureur et Henricus Rudolphi devient sacristain. Le nombre de donnés peut correspondre pour autant que Robertus de Monte soit revenu d'Utrecht.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Mary Magdalene, on July 22nd 1525.

The visitation is carried out by Michael Dierickx, prior of Sint-Maartensbos, visitor and co-visitor Cornelius Clerx, prior of Bruges. The new prior is introduced and they are full of praise for his predecessor. The new prior is told to pay less attention to the material problems in order to give priority to the spiritual leading of the house . The understanding amongst the monks is good, but they should sing the services, not for the beauty of singing but for devotion and piety. It is also recommended to accept the least visitors possible.

The attached note specifies that the monks must attend services on blood-letting days but they are granted a walk on the third day after the bleeding. This is already abolished in 1528. There is another request to incorporate a vineyard in the estate they have purchased.

The general chapter of 1524 urges the cloisters of the teutonic province not to get involved with the new doctrine of Luther (exhortatio folii 15-15v).

In 1524 there is a request for the authorization (supplicatio) to serve oil in the cells? Oil payed by the mother of Franciscus Fekerdey, profess from Louvain. A second request asks for a weekly beardshaving, which is granted, but only twice in three weeks time.

The revenues have not improved since the last visitation, but butter is mentioned for the first time.

Population: the prior and fourteen monks, one lay brother and five donates.

According to PCBR: see above.

PCBR mentions two monks more than the carta. We have no information to explain this. At long last prior Joannes van Delft is given misericorde on Marsh 16th 1525, after 9 years as rector and 21 years as prior. The next day Theodoricus Persijn, is nominated as the new prior. Former procurator, he had brought to a good result the matter between count Hendrik van Nassau and the convent and also the matter between the latter and canon Thomas van Swaenenburgh. The function of procurator is given to Franciscus Taleman, former sacrista, duty which in his turn is taken over by Henricus Rudolphi. The number of donates matches with PCBR, when again is assumed that Robertus de Monte has come back from Utrecht.

Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis anno XV^c XXVIJ celebrate facta

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem Millesimo quingentesimo vicesimo septimo, circa festum Beati Laurentij martiris, nos fratres Petrus²² et Cornelius domorum Vallis Regalis prope Gandavum et Vallis Gratie iuxta Brugas ordinis Cartusiensis humiles priores, domum Beate Marie Magdalene sub cruce in universitate Lovaniense auctoritate patris nostri Reverendi prioris domus Cartusie maioris, ac totius capituli nostri generalis ordinarie visitantes, invenimus ibidem congregationem in Domino pro maiori sui parte nobis bene placentem. In primis domnum Theodricum, dicte congregationis priorem virum modestum, pium, religiosum, sed in quorundam fratrum suorum corrigendis defectibus et excessibus, quadam pietate ingenita aut verius viciosa dissimulatione nimis remissum et negligentem, hortabamur nichilominus eundem in Domino, quatenus onus pastorale cunctis pastoribus merito formidabile, valde tum meritorium fideliter directum, quod in Christi pretiosissimo sanguine redemptarum ovium, educatione consistit, mente evigili penset, quam in illo districtissimo extremi iudicij die, de animabus sibi creditis, ac commissis ad ultimum usque quadrantem redditurus est rationem.

Nam beato Jeronimo teste ad est Eustochium. Attende (inquit) diligenter, mater charissima domna, Eustochium, quam gravis imponitur sarcina tuis humeris, quæ de subditorum animabus, de corporibus, verbis et moribus obligaris apud divinum examen. Preterea illam Moysaica tuba, omnibus pastoribus, metuendum nimis intonat verbum comminationis plenissimum dicens : Donec adduxeritis fratrem vestrum minimum, faciem meam non videbitis. Et rursum Ysaia preconizante ad pastores:

Si impio locutus non fueris ut se ab impietate custodiat, et ille perierit, sanguinem eius de manu tua requiram. His igitur verbis feliciter territus et commonitus, sese totum pro salute animarum sibi creditarum intus colligat videatque si in semitis mandatorum Dei, in humilitate videlicet, in mansuetudine, in vera Dei et proximi dilectione, sint ferventes, si denique in frequentatione divinorum sint alacres, si prompte obedientes, si reverentiales, si amicorum et parentum ac secularium visitationes declinantes, in Domino gaudeat et letetur. Quod si vero quosdam deprehenderit sue salutis oblitos, pacem non sectantes, incordinata mulierum ymo verius inhonesta colloquia, per fas et nephas conquirentes, quod si tales fortasse, quod absit, in numero filiorum suorum post hac invenerit, ne pestifero sue perverse conversationis veneno bonos quosque corrumpant, aut inficiant, vel etiam novellam plantationem in tam solemnem universitate, multitudine magnorum benefactorum nunc floridam, noxio f° 20 viciorum suorum humore exsiccare faciant, omni humano timore reiecto, secundum formam a nobis in recitatione sibi traditam, zelo domini Ihesu Christi, veluti aliter Phinees accensus, sine personarum acceptione, pro qualitate,

²² PCBR, GaM195, Petrus Vasseur.

et quantitate delicti, adhibeat disciplinam. Ad hoc enim noverit se pastorem constitutum, ut errata corrigat, bene ordinata custodiat, vitam et mores subditorum verbo et exemplo componat, nec perversorum animositatem formidet, cum

nichil periculosius (teste Gregorio) esse potest in rectore, qua vana humilitas ad correctionem erga perversos superbosque subditos. Ut igitur melius filios suos a perversis suis moribus avocare valeat, et ad rectam viam salutis eterne reducere possit, nullo efficaciori remedio peterit quam exemplo facile enim suadetur factibile, quod prius docetur opere, volumus, quantum edificiorum erigendorum occupatio permittit divinis laudibus intersit, solitudini et orationi, plus solito vacet, quatenus fratres ad eum venientes, consolationem et necessariorum provisionem, ex eo reportare valeant, in celle et silentij censura, melius qua hactenus eos instituat. Festis diebus ostium magnum, quo diebus alijs curus galileas ingreditur, semper clausum teneatur. Nec illis diebus ad colloquium monachorum aliquis admittatur nisi talis esset cui cum honore et pace non posset denegari. Sicque fiet his et alijs institutis, post omnes huius vite labores, recto calle, in offenso pede, cum sibi commissis filijs ad portum perveniat salutis eterne. Quod ut citius fiat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta, duas missas, unam de beata Virgine, et alteram pro defunctis, duasque in secreto suo accipiat disciplinas. Monachos vero, conversum et donatos, non omnes sicut decet et oportet, tam religiose ad perfectionem tendentes, invenimus sicut speravimus. Verum plerosque eorum citra ultimam visitationem deformatos, inter se divisos, carnales, priori irreverentiales, totius sancte congregationis pacem et unitatem destruentes, accusatos habuimus. Quos in capitulo reprehensos et correctos, pro hac vice nominatim non incertavimus. Nonnullos tamen eorum, timentes domus maius futurum scandalum, novelleque plantationis iacturam et preiudicium, ad alias domos emisimus, hortantes eosdem et omnes alios, quatenus de omnibus in quibus accusati fuerunt, se emendent, et qui furabantur, iam non furentur professionis sue memores in spiritus unitate, non in sensus vanitate ambulantes. ~~quecumque—sancta,~~ Quecumque pudica, quecumque sancta, quecumque vera, quecumque bone fame sunt, deinceps faciant, charitatem que sola nos filios Dei et Christi discipulos facit, amplectentes, ut sic in presenti per gratiam, et in futuro per gloriam vivere valeant, qui secundum Augustinum, frustra vivit, qui non diligit, et qui non diligit, manet in morte. Nichil enim est quod prodest, quando charitas abest, tales sunt vigilie orationes, fides, elemosine, ieiunia et longa.

Fratrum nomina emissorum ad alias domos ordinis per presentem cartam visitorum sunt ista

frater Petrus Apothecarij²³ primus professus domus ad domum Hollandie de Amsterdammis

²³ PCBR, LoM126

frater Andreas secundus professus domus ad domum Bruxelle
frater Franciscus Petri²⁴ sacrista domus ad domum Amsterdammis
frater Anthonius de Winghen²⁵ Lovaniensis ad domum Diestensem

Et nota pro predictis frater Petrus Apothecarij finito anno non redijt huc ad domum professionis sue utrum vero aliquo redibit vel ibidem profitebitur incertum est valde (de hoc ...nes in..... ?²⁶)

Et frater Andreas finito anno huc redijt ad domum professionis sue

Item frater Franciscus ad magnam instantiam matris et aliquorum amicorum suorum de consensu visitorum et prioris sui fecit ibidem secundam professionem sumpta secum omni supellectili sua etiam cum redditibus suis

Item frater Anthonius finito anno huc redijt ad domum professionis sue f° 20v
divinorum officia sine charitate in monasterio, qualis est lucerna et lampas absque oleo, et sine anima corpus vel caro, unde Gregorius. Non valet ramus boni operis, si non manserit in radice charitatis, sicut dicit apostolus in chorintiis XIII.

Si linguis hominum loquetur et angelorum, charitatem autem non hebeas (*sic*), factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniens et cetera. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nichil michi prodest. Charitatem preterea resartientes, Christum pacis principem qui nos reconciliavit et pacificavit intuentes, tamquam filij charissimi, cum omnibus pacem faciant et teneant, neminem ad lites et contentiones provocando, de visitatis non inquietando, impropereando contristando, neque in celebrationibus vel in divinis perturbando verbis vel signis sub pena comedendi semel ad terram in refectorio, si post primam ammonitionem non destiterint. Insuper Christi paupertatem sequentes, sine omni proprio vivant, nichil peculij habeant, missas pro pecunia ad propriam utilitatem celebrare non presumant, nec pro precio scribant, neque pingant, neque imprimant. Ab omnium aquarum distillatione abstineant, et si quis distillatas habeat, venales non exponant, nec cuique sine licentia conferant; qui in aliquo istorum offenderit vel excesserit tamquam proprietarius puniatur. Et pro mantenentia observantiarum ordinis, tantum semel in ebdomada de licentia tempore debito visitantem recipiant. Quem ad primum signum vesperarum, intus manentes, de cella cum silentio emittant. Cellam et silentium, in omni loco, in refectorio, in capitulo, et presertim in templo, similiter et statuta ~~domus~~ ordinationes patrum, simul et nostras cum charta presentis visitationis, melius solito observent. Secreta domus vel defectus personarum ordinis nostri, neque extraneis, neque novicijs, neque hospitibus, aliquo modo revelent sub penis in statutis contentis, et si moniti, de supradictis de fractione silentij et sequentibus non se emendaverint, ad terram pane et aqua contenti, totiens quotiens in refectorio sedeant. In colloquijs, dum loqui licet, verbis

²⁴ PCBR, LoM039

²⁵ PCBR, LoM010

²⁶ Latere bijvoeging.

ædificativi, secularibus rumoribus et novitatibus pretermisissis, de bonis et utilibus sermonem faciant, nemini detrahentes, neque detrahentibus aurem prebentes. In spaciamentis simul exeant, maneant, et redeant, nec ad partem disgregati ubique locorum, ad repem (*sic*) vel divinum colloquium cum supervenientibus, et maxime cum mulieribus admittant, sub pena privationis omnis colloquij, usque ad nostram vel prioris revocationem. Ostium ambitus festis diebus clausum ut supra teneatur et nullus ad visitandum vel colloquendum admittatur. Volentibus tamen cum licentia ingredi, ostium post coquinam aperiatur.

Ad confessiones faciendas et audiendas, et ad divinas laudes die noctuque accelerent. Contra facientes ex mala consuetudine, vino vel pitantia careant, sine personarum acceptione, omni postposita dissimulatione prior hec faciat. Omnes errantes et periclitantes revocando ne pereant, ut sic Deo f° 21 cuius vices gerit, rationem in districto iudicio, bonam reddere valeat.

Finaliter rogavimus eosdem, ut patrem suum spiritualement sicut oves pastorem diligant, eius monita simul et nostra benigne suscipiant, ut sic tandem, tamquam oves summi pastoris, ad pascua eterne felicitatis perveniant. Quod ut facilius fiat, dicat quilibet celebrantium duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis. Non celebrantes bis septem psalmos penitentiales cum letanijs. Conversus quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria et quilibet a presidente duas accipiat in capitulo disciplinas. Et quia secundum statuta in tertia compilatione, mulieres terminos nostros intrare non sinimus, scientes neminem posse blandicias vel fraudes mulierum subterfugere, Hinc est quare omnium mulierum colloquia interdiciamus universis, matre cum sororibus excepta, et hoc semel in anno tantum, loco et tempore debitis, et exclusis quibuscumque alijs mulieribus. Harum nostrarum ordinationum ante festum Bartholomei singuli copiam habeant et priori in propriam visitationem mensionali ostendant sub pena carentie vini donec fecerint. Status domus talis est, est prior se connumerato cum duodecim monachis, et uno hospite, emissis non computatis, uno converso, et septem donatis, cum alia familia competenti. Aliqua debent et aliqua debentur eis competenter provisi in necessarijs. In quorum omnium testimonium, nos fratres prescripti. Sigilla nostra duximus imprimenda anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Laurentius, 10 augustus 1527. De commissarissen Petrus Vasseur*, prior van Gent, visitator, en Cornelius Clerx*, prior van Brugge, convisitator, deden de visitatie. De prior verwaarloost nog steeds zijn spirituele taak en wijst zijn onderdanen niet genoeg op hun tekortkomingen. Sommigen worden zelfs beschreven als vervormde wezens, te werelds ingesteld en ongehoorzaam. Daarom worden op bevel van de commissarissen naar een ander klooster verplaatst Petrus Martini of *Apothecari*, naar Amsterdam, Andreas Andriesz. naar Brussel waar hij een tweede professie doet, Franciscus Petri, sacrista, eveneens naar Amsterdam en doet er eveneens een tweede professie en Antonius de Winghen naar Diest. Er mag ook geen geld uitgegeven worden dat bestemd is voor de missen en men moet stoppen met de distillatie van dranken.

In 1526 is er een vraag om toelating (*supplicatio*) naar de vijvers van het klooster te gaan en ook nog een om op bezoek te mogen gaan naar het nieuwe convent van de celestijnen. Het antwoord is positief voor het eerste punt, negatief voor het tweede.

Op de vraag om de aangekochte wijngaard in te sluiten wordt positief geantwoord.

De financiële toestand is er blijkbaar lichtjes op verbeterd.

Aantal inwoners: prior + 11 monniken, 1 hospes, 1 convers, 7 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Theodoricus Persijn
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Henricus Rudolphi
Sacrista :	
Monniken :	Amelricus van Brussel Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Hieronymys van Diest Joannes van Delft Joannes Pavonis Joannes Simonis Joannes de Thymo Theodoricus Jansz. Vustinc Thomas Leykens
Hospes :	Joannes Ammonius
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Joannes de Leodio

Judocus van Honsbergen
Ludovicus.
Robertus de Monte
?

Er is nog steeds een monnik meer opgenomen in PCBR in vergelijking met het aantal opgegeven in het visitatieverslag. Daarentegen is er een donaat meer aangegeven in het verslag maar wij beschikken over geen enkele bron die melding doet van een nieuwe opname tijdens deze periode. Het is eveneens niet duidelijk of Joannes Ammonius nog *hospes* was in Leuven ten tijde van de visitatie, want PCBR vermeldt zijn terugkeer naar zijn huis van professie, nl. Herne, in 1526. De naam van de nieuwe sacrista is ons ook niet bekend.

Résumé

Date de la visite: la période de la fête de St Laurent, le 10 août 1527.

Les commissaires Petrus Vasseur, prieur de Gand, visiteur, et Cornelius Clerx, prieur de Bruges, co-visiteur font la visite et constatent que le prieur néglige toujours la direction spirituelle et qu'il n'attire pas assez l'attention des moines sur leurs fautes. Certains sont mêmes dépeints comme des êtres déformés et désobéissants, ayant un comportement trop mondain. Pour cette raison les commissaires envoient plusieurs d'entre eux vers d'autres maisons : Petrus Martini ou Apothecari doit aller à Amsterdam ; Andreas Andriesz. doit aller à Bruxelles, où il fait une deuxième profession ; Franciscus Petri, sacristain, doit également se rendre à Amsterdam, il y fait également une deuxième profession ; Antonius van Winghen doit se rendre à Diest. Il est interdit de dépenser l'argent qui est destiné aux offices et l'on doit arrêter la distillation de boissons.

Une supplique pour pouvoir se rendre aux viviers du couvent et une autre afin d'obtenir la permission de se rendre au nouveau couvent des célestins sont introduites en 1526. La réponse est affirmative pour la première mais négative pour la deuxième. La demande d'incorporer le vignoble dans le domaine est également acceptée.

La situation financière affiche une petite amélioration par rapport aux années précédentes.

Nombre d'occupants : le prieur et onze moines, un hôte, un convers et 7 donnés. Selon PCBR : voir ci-dessus.

Le problème de la différence du nombre de moines entre le rapport de visite et PCBR subsiste toujours. Par contre, le rapport mentionne un donné de plus que PCBR qui ne mentionne aucune nouvelle entrée pour cette période. Il n'est pas clair non plus si Joannes Ammonius était encore hôte à Louvain lors de la visite, car PCBR indique son retour à sa maison de profession, Hérinnes, en 1526. Nous ne connaissons pas le nom du nouveau sacristain.

Summary

Date of visitation: towards the feast of St. Lawrence, August 10th 1527.

The visit is performed by Petrus Vasseur, prior of Ghent, visitor and co-visitor Cornelius Clerx, prior of Bruges. They notice that the prior still neglects the spiritual leading of the community and that the monks are not often enough told off for their faults. Some are even discribed as distorted and disobedient beeing, with a worldly behaviour. That is the reason why the visitors send several monks to other houses: Petrus Martini or Apothecari has to go to Amsterdam; Andreas Andriesz must go to Brussels, where he does a second profession; Franciscus Petri, sacristan, is also sent to Amsterdam and does a second profession there, and Antonius van Winghen has to go to Diest. It is forbidden to spend the money destined for the services and the distillation of drinks must be stopped.

In 1526 permission is asked to go to the fishponds of the convent and another request is made to go and visit the convent of the celestines. The answer to the first request is positive, but for the second one it is no. It is also accepted to incorporate the vineyard.

The financial situation has slightly improved since the last visitation.

Population: the prior and eleven monks, one hospes, one lay brother and seven donates.

According to PCBR: see above.

There still is a problem with a difference between the number of monks of the visitor's report and PCBR. On the contrary there is one donate more in the visitor's report, although PCBR does not mention a new entrance for this period. We have no certainty either, whether Joannes Ammonius was still a hospes in Louvain at the time of this visite, as PCBR mentions his return to his house of profess in Herne in 1526. We do not know the name of the new sacristan.

Carta patrum visitatorum tempore ordinarie visitationis anno XV^c XXIX celebratae facta

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo vicesimo novo, circa festum decollationis beati Johannis Baptiste, nos fratres Petrus et Johannes²⁷, domorum Vallis Regalis prope Gandavum et Vallis Gratie iuxta Brugas ordinis Carthusiensis humiles priores, domum Beate Marie Magdalene sub cruce in Monte Calvarie in Lovanio Reverendi patris nostri domni prioris Carthusie maioris ac totius capituli generalis auctoritate, ordinarie visitantes. Invenimus ibidem congregationem in Domino pro maxima sui parte nobis bene placentem. In primis domnum Theodricum virum utique, necdum nostro, verum etiam totius academie lovaniensis peritissimorum, spiritualium ac secularium iudicio verbis ac moribus religiosum, modestum, civilem, domui sue in utroque homine bene prepositum, ac novellule sue plantationi prout varia testantur consummata edificia, vigilantissimum directorem. Quem et si plerique suorum multa commendatione merito dignum censerent, nonnulli tamen (licet paucissimi) pestifera ingratitude labe sedati et ambitionis tenebris obnoliti, eius sollicitudines sinistro oculo interpretantes, diversam de ipso habebant opinionem. Hunc f° 21v in Christi visceribus adhortati sumus in Domino, ut fidelem ministrum sicut hactenus fecit, sese super exhibeat in multa patientia, pro minimoque ducat, ut ab alijs indicetur, modo bene sibi conscius sit, nec pusillo fiat animo, si non omnibus que facit æque placere perspexerit, quod nec Dominus Jesus, qui emulis suis (quibus etiam gravis erat ad videndum) libere dixit, quis ex vobis arguet me de peccato, prestare potuit, ut tamen suum non vituperetur ministerium, caveat summopere, ne cuique suorum ullam det offensionis ansam, nec quicumque committat vel omittat, unde iustam murmurationis causam sumere valeant. Quin (?) seipsum prebeat exemplum bonorum operum. forma igitur gregis factus ex animo, quales sibi subditos esse volet. Talem se Ysaie exhibeat necesse esse opere magis quam verbo, quod ab eis fieri oporteat ostendens, quod nequaquam prestare poterit. Nisi mundo mortuus celestibus desiderijs estuans, terrena hec atque caduca quantumvis fallaci specie sensibus blandiantur, tamquam nihilum et inane despiciat, quo subditos suos sue vocationis admoneat ne et ipsi terrena sapiant, sed potius eorum conversatio in celis sit, quare et si secularia interdum ex officio tractare debeat. Marie tum otium negotioso Marthe super preferat exercitio, atque in abscondito faciei domini delitescere gaudeat. Nam, teste Bernhardo, modis omnibus prelati timeat, ne secularibus se involuat, vacuum (ait) oportet esse animum a secularibus, divine servitutis obsequio consecratum.

Nihilominus pro cellarum ac ceterorum sue novelle plantationis edificiorum necessaria erectione eatenus muros erigere satagat, ut mores optimos componere non omittat. Proinde mulierum religiosarum ac secularium familiaritates, ubi salva honestate, et sine domus dispendio id facere poterit, solerter fugiat, et filijs

²⁷ PCBR, BgM136, Joannes Mesdach.

suis pium ac benignum patrem se prebeat, quibus in necessitatibus corporalibus, licitis et honestis, sine quibus hec presens vita non agitur nec ad celestia consurgitur iuxta domus facultatem diligenter provideat. Et ut vultum sui pecoris melius agnoscat, volumus, ut fratres suos semel in mense cellatim visitet, eoque legitime impedito, vicarius eius vices suppleat, quibus se vitulum prebeat per unguam discretionis, pijs videlicet humilibus atque mansuetis per affabilitatem et consolationem vultum hominis, superbis vero elatis et obstinatis, rigore austerioris discipline leonis effigiem se exhibendo quantus tandem cum sibi creditis alumnis instar aquile detergis ac limpiddissimis oculis, ad eterni solis radios intuendos, valeat convolare. Quod ut facilius fiat, dicat preter sibi in recitatione iniuncta, duas missas, unam de beata Virgine et alteram pro defunctis. Et duas in secreto suo accipiat disciplinas. Monachos vero conversum et donatos in sacre religionis observantijs modeste satis ac religiose in proprij pastoris reverentia, et prompta obedientia, pro maiori sui parte ambulantes invenimus. Nonnullos tamen licet paucos ex proprijs suis depositionibus accusatos et convictos habuimus qui non eo zelo quo debuerant prioris sui administrationem vitam et conversationem f° 22 subobscure fuerint interpretati qui pro suis demeritis merito venerant incartandi sed cum samaritano evangelico, miserationis oleum, vino strictioris discipline preferentes post duras et acerbis correptiones, et efficaces humilesque promissas emendationes, sub spe emendationis, salutare illis penitentias iniunximus. Quos ceterosque omnes, et singulos hortati sumus in Domino, ut in anteriora se super extendentes, non alia sapientes, sed humilibus consentientes, super cum timore, suam salutem operentur. Sint proinde in divinis laudibus exsolvendis alacres, in tractatibus et spaciamentis moribus compositi, vultu placido ac verbis disciplinati, simul exeuntes, manentes et revertentes, super sub oculis presidentis. Celle ac silentij sacras observantias totius pietatis ac bonorum operum redolentissimas officinas strictius servent. Clamdestinum (sic) colloquium, ac * vaniloquium, quod secundum Augustinum est fatuitatis indicium, inordinati cordis prodigium, iniquitatis fomentum, effusio gratie et perditio animæ, prorsus fugiant ac virulentam ambitionis beluam totis conatibus detestentur. Hec nempe (teste Benedicto) est subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater Christo crisis (sic), livoris parens, viciorum origo, tinea sanctitatis, causa duplicitatis, excecatrix cordium ex remedijs morbos, et ex medicina languorem generans.

Verum quoniam apud desides rebellesque mentes plerumque vilescit vocalis exhortatio, dignum est, ut qui per pietatem viam rectitudinis tenere noluerunt, severitate iusticie, ad Deum ire compellantur. Hinc est per ordinationes prioris carthe, ex quadam presidentium noxia pusillanimitate minus digne observatas, velut presenti carthe denuo insertas, qua strictissime observari volumus. Et prior dum in earum executione remissius egerit, tociens quotiens in ecclesia sede sua careat, et vicarius locum teneat novicij. Ceterum colloquia mulierum interdiximus universis, matribus et sororibus exceptis, et hoc bis in anno

dumtaxat loco et tempore congruis. Finaliter rogavimus omnes, ut sua vocatione contenti, patrem suum spirituales pro eis, ac domus erectionem plurimum evigilem, sincere diligant, eius monita pariter et nostra benigno animo suscipiant, ac eidem prompte semper obediant, quantus eius imitatores effecti, qui patri suo factus est obediens usque ad mortem, pariter et ipsi viciorum suorum mortificatione post vite huius ærumnosos agones, cum Christo mereantur resurgere ad gloriam. Quod ut Deo favente facilius fiat, dicant singuli preter sibi in recitatione iniuncta, duas missas, unam de beata Virgine, alteram pro defunctis, non celebrantes legant bis VII psalmos cum litanijs, et quilibet a presidente in capitulo duas recipiat disciplinas. Conversus legat quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria. Layci vero XXV pater noster et Ave Maria. Status domus talis est. Est prior se connumerato cum XIII monachis professus, uno monacho hospite, duobus novitijs monachis, uno converso, et septem donatis, ac alia familia competentis, mediocriter in temporalibus provisi, pauca debent, at aliqua debentur eisdem. In quorum omnium testimonium, nos fratres prescripti duximus presentibus sigilla nostra imprimenda, Anno et die quibus supra

in de marge: nota

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van de Onthoofding van Joannes de Doper, 29 augustus 1529.

De commissarissen Petrus Vasseur*, prior van Utrecht, visitator, en Joannes Meerhout*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie. De prior en de monniken worden weer gewezen op hun fouten.

De financiële toestand is nog steeds niet zo schitterend. Enkele monniken, niet zoveel, bedreven zware fouten, maar ze worden niet met naam vermeld, omdat ze beloven hun leven te beteren.

Aantal inwoners: prior + 13 monniken, 1 hospes, 2 novicen, 1 convers, 7 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Theodoricus Persijn
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Joannes Simonis
Sacrista :	
Monniken :	Amelricus van Brussel Antonius van Winghe Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Hieronymys van Diest Joannes van Delft Joannes Pavonis Joannes de Thymo Joannes Ysbrandi Theodoricus Jansz. Vustinc Thomas Leykens
Hospes :	?
Novicen :	Joannes Roobosch Gulielmus van Mechelen
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Joannes de Leodio Judocus van Honsbergen Ludovicus. Robertus de Monte ?

Henricus Rudolphi, procurator, is overleden op 25 augustus 1528. Wie de opgegeven *hospes* is weten we niet (of is het nog steeds Joannes Ammonius ?). De naam van de donaat blijft ongekend.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de la décollation de Saint Jean-Baptiste, le 29 août 1529.

Les commissaires Petrus Vasseur, prieur de Gand, visiteur, et Joannes Meerhout, prieur de Bruxelles, co-visiteur font la visite. A nouveau on attire l'attention du prieur et des moines sur leurs fautes. Quelques moines ont même commis des fautes graves. Leurs noms ne sont pas mentionnés car ils promettent de retourner dans le droit chemin.

La situation financière n'est pas brillante.

Nombre d'occupants: le prieur et treize moines, un hôte, deux novices, un convers et sept donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

Henricus Rudolphi, procureur, est décédé le 25 août 1528. Nous ne savons pas qui réside à Louvain comme hôte (à moins qu'ils s'agisse toujours de Joannes Ammonius?), idem pour ce qui concerne le donné.

Summary

Date of the visitation: towards the feast of the Decollation of Saint John the Baptist, on August 29th 1529.

The visitation is made by Petrus Vasseur, prior of Ghent, visitor, and Joannes Meerhout, prior of Brussels, co-visitor. The prior and monks are again called to order. Some monks even have committed heavy faults. Their names are not mentioned, as they promise to better their behaviour. The financial situation is not very bright.

Population: the prior and thirteen monks, one hospes, two novices, one lay brother and seven donates.

According to PCBR: see above.

Henricus Rodolphi, procurator, has died on August 25th 1528. We do not know who is the mentioned hospes (or is it still Joannes Ammonius?). The name of the donate is also unknown.

**Carta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis anno XV^c XXXJ
celebrate facta**

In nomine Domini Amen. Anno a nativitate eiusdem Millesimo quingentesimo tricesimo primo, circa festivitatem Beate Marie Magdalene, nos fratres Petrus²⁸ et Johannes²⁹, domorum Sancti Salvatoris iuxta Traiectum, et Nostre Domine de Gratie prope Bruxellam ordinis Carthusiensis humiles priores, domum Beate Marie Magdalene in Monte Calvarie eiusdem ordinis in Lovanio Reverendi patris domni prioris maioris domus Carthusie ac totius capituli nostri generalis necnon venerandi patris domni prioris Gandavi principalis visitoris provincie adversa valitudine prepediti auctoritatibus ordinarie visitantes. Invenimus ibidem (gratias Deo) congregationem nobis in Domino bene placentem correctis tamen nonnullis, nostro iudicio, emendatione dignis. In primis domnum Theodricum eiusdem congregationis priorem virum religiosum, modestum, civilem et mansuetum, domui sue in utroque homine, bene prepositum, et pro tanto nedum a suis sed etiam ab hijs qui foris sunt plurimum dilectum et commendatum atque in erectione novorum edificiorum (ut luce clarius patet intuenti) bene sollicitum sed in corripendis corrigendisque cotidianis humanisque suorum excessibus minus evigilem. Quem adhortabamur in Domino quatenus exemplo visibilium rapiatur ad invisibilia et sollicite mente sedula pertractet non solum quia decorum verum etiam quam utile suis sequentibus relinquat exemplum non enim tantum sibi et iam presentibus sed diversis alijs post multa secula, futuris laboravit in erectione materialium edificiorum. Recogitet, inquam, non solum quam decorum et quam utile verum etiam quam gratum et acceptum sit angelis Dei etiam et Domino angelorum ornatus domus spiritualis et quam necessarium sit illam purgari a sordibus ornari virtutibus, fulciri floribus et stipari malis. Si illam inhabitare debeat Spiritus sanctus candor est enim lucis eterne et speculum sine macula nec habitabit in domo ruinosam hoc est in corpore subdito peccatis. Ad huius erectionem sciat se specialiter vocatum et ordinatum ut ruinosam relevet, vacillantem confortet, deturpatam emundet, quatenus suis exemplo et verbo radicibus evulsis viciorum, semina bonorum superiaciat morum exemplo, inquam, pientissimi salvatoris nostri de quo legitur actuum primo cepit Jesus facere et docere. Clamet igitur admonitione et exhortatione instruendo ac facto et opere bene procedendo quatenus secreta possit dicere conscientia, qua mundus sum a sanguine omnium vestrum non enim subterfugi quo minus annuntiarem vobis omne concilium Dei. Nec hoc dicimus quovis modo eum reprehendentes super laudabili materialium edificiorum structura ymo plurimum pro sollicitudinibus et laboribus suis eundem commendantes sed ut supra omnem estimationem illis semper spiritualia preferat edificia nec lucrum reputet quantumcumque magnum et evidens in temporalibus nisi spiritualia exinde

²⁸ Petrus Zas*.

²⁹ PCBR, BxM103, Joannes Meerhout*.

accipiant incrementa. Omnibus igitur omnia fiat ut omnes lucrifaciat impendendo se maioribus devotum parvulis blandum f° 23 humilibus benignum, senioribus affabilem, penitentibus misericordem, indigentibus liberalem, superbis vero et inobedientibus rigidum et inflexibilem, ut qui pietatis oleo curari noluerint, vino saltem acrioris discipline a malis arceantur nec concidat animus eius si illico in omnibus non inveniatur concupitos bonorum operum fructus vel si spiritualis edificij structura non apud omnes eque bene procedat, sed patienter expectat eosdem omnibus modis sibi possibilibus ad meliorem profectum adhortando et provehendo, ut sic postquam mortale istud corpus dissolvetur, gaudenter possit dicere Domino: Ecce ego et pueri quos dedisti michi. Quod ut melius fiat, volumus ut monachos suos cellatim omni mense visitet vel eo impedito vicarius eius suppleat vices, de defectibus ibidem inquirat et in spiritualibus ac corporalibus unicuique, prout opus est et facultates domus sue permittunt, paterna charitate subveniat, bonos adhortetur ut in anteriora se extendant inquietos vel discordes aut desides si quos invenerit pro personarum qualitate corripiat, ut ceteri timorem habeant et non perdat ex eis quemquam. Que ut facilius eveniant, dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine alteram vero pro defunctis et duas in secreto accipiat disciplinas. Monachos vero, conversum et laicos donatos pro maiori sui parte nobis bene placentes comperimus. In nonnullis tamen sicut in novissima visitatione presertim in observatione celle et silentij utroque pede cum Miphiboseth claudicantes, carthusiane perfectionis semitam non recte ambulantes, cellam et silentium veluti odio habentes et tamquam pro nichilo reputantes, accusatos habuimus. Quos omnes et singulos post nostras admonitiones charitativas in recitatione factas, ad taciturnitatem (que teste Origene) est perfecte charitatis acquisitio, vere pacis observantia, amicorum multiplicatio, omnium virtutum conservatio, et eterne beatitudinis adeptio, adhortati sumus in Domino quatenus memores sue vocationis qua eos vocavit Deus de medio Babilonis ad eorum animarum salutem ad montem religionis prima ordinis nostri principalia fundamenta silentium scilicet et solitudinem sollicitius quam hactenus custodiant, linguam que ignis est et universitas iniquitatis compescere studeant, sicut enim ignis validus et magnus, e modica surgit scintilla sic de fractione silentij quam (ex remissa prioris correctione) quasi scintillam parvam reputant (ut in plurimum) oriuntur gravia et infinita vitia videlicet blasphemia contumelia, detractio, murmuratio, contentio, adulatio, discordiarum seminatio, multiloquium, stultiloquium, turpiloquium, necnon mendacium et periurium, et hijs similia. Ne igitur in predicta et similia gravioraque dilabantur ac defluant Domini vigilantia, (quantum Deus dederit) ad ipsius Dei omnipotentis precepta ac ordinis nostri carthusiani instituta diligenter intendant, sua colloquia restringant, linguam sicuti omnem decet religiosum (juxta f° 23v beati Jacobi sententiam si quis putat se religiosum esse non refrenans linguam suam huius vana est religio) compescant. Silentium in omni loco videlicet in ecclesia, in refectorio, in capitulo, ac alijs locis monasterij sine

presidentis licentia quam strictissime teneant. Alias secundum formam statutorem culpas in capitulo sequenti cognoscant, disciplinas cum virgis a presidente recepturi consuetudine contraria non obstante et qui frequentes in huiusmodi transgressione extiterint, per vini subtractionem totiens quotiens puniantur et in hoc presidentis conscientiam oneramus charitatem mutuam (sine qua nemo Deum videbit) nedum resarcitam integraliter resartiant, pacem teneant neminem ad lites et contentiones provocando, nec quempiam de visitatis aut non visitatis inquietando in colloquijs quando loqui licet, sint moribus compositi verbis edificativi, de scripturis sacris ac nostrarum salute loquentes exclusis seculi rumoribus et novitatibus, ad spiritualem ac monasticam vitam se mutuo adhortantes. In spaciamentis simul exeant, simul maneant, et redeant, nec ad partem extra oculos presidentis discurrant. In diebus minutionum ante presidentem transeuntes ne seculares eorum discursus videntes scandali malum accipiant, qui contrarium fecerint per abstractionem vini puniantur. Ad confessiones communes et generales faciendas et audiendas et ad divinas laudes, die noctuque alacriter persolvendas accelerent et post gloria patri intrantes ad gradum altaris in medio chori veniam accipiant, et in eis usque ad finem perseverent nec exeant non reversuri sine presidentis licentia qui in premissis culpabiles extiterint in futuro capitulo suas culpas cognoscant, et si in huiusmodi frequentes fuerint per presidentem graviter puniantur. Colloquia mulierum interdiciamus universis matre et sororibus demptis, et hoc bis in anno dumtaxat loco et tempore debitis. Tandem rogavimus eosdem ut patrem suum spiritualem pro eis indefesse laborantem sincero animo diligant, reverentiam debitam exhibiant, prompte obediant, unitatem spiritus in vinculo pacis mutuo servent, ut post huius vite certamen coronam vite consequantur eterne. Quod ut facilius fiat, dicant singuli preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine, alteram pro defunctis. Non celebrantes legant bis septem psalmos cum letanijs et quilibet a presidente in capitulo duas accipiat disciplinas. Conversus legat quinquaginta pater noster et totidem Ave Maria duasque accipiat disciplinas, donati vero viginti quinque pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis est Est prior se connumerato cum septemdecim monachis professis, uno novitio, uno converso, et septem donatis ac alia familia competenti. In temporalibus mediocriter provisi. Aliqua debent, aliqua debentur eis. In quorum omnium testimonium. Nos fratres prescripti duximus presentibus nostra sigilla imprimenda anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Maria Magdalena, 22 juli 1531.

De commissarissen Petrus Zas*, prior van Utrecht, visitator, en Joannes Meerhout*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie.

De inkomsten zijn ook nu weer zorgwekkend.

Aantal inwoners: prior + 16 monniken, 1 novice, 1 convers, 7 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Theodoricus Persijn
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Joannes Simonis
Sacrista :	
Monniken :	Amelricus van Brussel Antonius van Winghe Florens de Haerlem Gabriel Offhuys Gerardus Pennebroeck Gulielmus van Mechelen Hieronymys van Diest Joannes Pavonis Joannes Roobosch Joannes de Thymo Joannes Ysbrandi Petrus Martini Theodoricus Jansz. Vustinc Thomas Leykens
Novice :	Franciscus d'Oesterlinck
Convers :	Henricus van Susteren
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Judocus van Honsbergen Ludovicus. ? ? ? ?

Joannes van Delft, eerste prior van Leuven overlijdt op 24 maart 1530 en het overlijden van donaat Joannes de Leodio werd vermeld in de c.1531. Of de donaat Judocus van Honsbergen nog in het klooster vertoefde op de dag van de visitatie is niet zeker. Voor de 4 overige donaten beschikken wij over geen

betrouwbare informatie. Het is evenmin zeker dat Petrus Martini terug in het klooster van Leuven verblijft.

Résumé

Date de la visite: aux environs de la fête de Marie Madeleine, le 22 juillet 1531. Les commissaires Petrus Zas, prieur d'Utrecht, visiteur, et Joannes Meerhout, prieur de Bruxelles, co-visiteur font la visite et il n'y a rien de spécial à signaler.

La situation financière ne s'améliore toujours pas.

Nombre d'occupants: le prieur + 16 moines, 1 novice, 1 convers et 7 donnés.

Occupation selon PCBR: voir ci-dessus

Le premier prieur de la chartreuse de Louvain, Joannes van Delft, décède le 24 mars 1530 et le chapitre général de 1531 annonce le décès du frère donné Joannes de Leodio. Il n'est pas certain que le frère donné Judocus van Honsbergen réside encore à Louvain au moment de la visite. Pour ce qui concerne les autres quatre frères donnés, leurs noms nous sont inconnus. Pour Petrus Martini, rien ne prouve qu'il soit revenu à Louvain.

Summary

Date of visitation: towards the feast of Mary Magdelene, on Juli 22nd 1531.

The visitors are: Petrus Zas, prior of Utrecht, visitor, and Joannes Meerhout, prior of Brussels, co-visitor.

The revenues have not improved.

Population: the prior and sixteen monks, one novice, one lay brother and 7 donates.

According to PCBR: see above.

The first prior of Louvain, Joannes van Delft, deceases on Marsh 24th 1530 and the general chapter of 1531 also announces the death of donate brother Joannes de Leodio. It is not sure that the donate brother Judocus van Honsbergen was still staying in Louvain at the time of the visitation. The names of the other four donates are unknown. Concerning Petrus Martini: nothing proves that he returned to Louvain.

Charta patrum visitorum tempore ordinarie visitationis anno XV^c XXXIII° celebrate facta

f° 24 In nomine Domini Amen. Anno a nativitate eiusdem M^o v^c XXXIII° circa festum Assumptionis Virginis gloriose. Nos fratres Petrus* et Joannes*, domorum Sancti Salvatoris extra Traiectum et Nostre Domine de Gratie iuxta Bruxellas ordinis Carthusiensis humiles priores Reverendi patris nostri domni Prioris carthusie maioris ac totius capituli generalis auctoritate domum Beate Marie Magdalene in Lovanio ordinarie visitantes. Invenimus ibidem congregationem pro magna sui parte nobis in Domino bene placentem. Reliquam vero in hijs quæ instituti nostri fundamentalia sunt (hoc ex celle et silentij sacre nostre religionis observantijs) et alijs plurimus insolentijs cum Myphiboset in utroque pede claudicantem et sepius excedentem. In primis domnum Franciscum³⁰ eiusdem domus priorem hyeme preterita unanimiter et canonice electum et confirmatum virum certe expertum doctum et religiosum ac in utroque homine domui sue bene p̄t̄o prepositum. Quem pro modulo nostro hortati sumus in Domino, quatenus pastoralis officij curam eius humeris impositam in se utique gravem difficilem et promolestam ac pijs mentibus valde formidabilem sollicito ac pervigilanti oculo attendens in ipsum summum, pastores Christum Jesum qui non solum preciosissimum sanguinem, verumetiam divinissimam animam suam pro ovium suarum profuit salute mentis intuitum, semper figat eiusdem se vicarium esse cognoscat. Quare necesse est ut eius mutando vestigia opere et veritate oves sibi concreditas amare se ostendat amore scilicet non carnali sed spirituali quo animarum salus diligitur ac procuratur eximio scilicet patri pastoris Petri quam in trina amoris interrogatione de pascendis ovibus sibi commissis tripliciter se pascere debere noverit corde videlicet ore et opere. Corde eat diligendo et sine intermissione pro eis orando ad instar Moysi in tabernaculo federis ut veraciter de ipso dici possit. Hic est qui multum orat pro populo Dei. Ore eas pie exhortando et paternaliter increpando et arguendo, ne siania multorum abusuum et viciorum apud plures ex suis (iam proch dolor) radicata altius crescat sed potius sua diligentia sua denique industria et vigilantia evulsa et extirpata arescere deficiat et pereat, ut loco illius multarum virtutum fruges succrescat, floreat et maturescat. Opere vero se eas diligere sancte conversationis exemplo, ostendat in divinarum laudum frequentatione in doctrina, in integritate, in morum gravitate ut merito dicere valeat exemplum enim dedi vobis quod me videtis facere et vos ita faciatis nam ad erudientia efficaciora et f° 24v validiora sunt exempla quam verba. Sic igitur cura pervigili exemplaritate virtuosa precedere semper studeat, quatenus per hec quæ diximus fidelem se dispensatorem et pastorem comprobare possit spiritualia cum temporalibus prudenter administrando, quatenus lucris spiritualibus insudans animarum lucra copiosa fertilitate collecta divinis horreis inferat ut

³⁰ *In de marge* : D. Franciscum Prior.

oves sibi commisse et temporalibus non destituantur auxilijs et spiritualibus amplificentur augmentum. Quare ut in hijs omnibus fidelem irreprehensibilem et inconfusibilem operarum sese exhibere valeat, volumus ut monachos suos omnes cellatim omni mense visitet vel eo impedito vicarius eius suppleat vices et de singulorum studio profectu et defectu diligenter inquirat. Colloquia eorum vana et secularium nimiam familiaritatem ac quamvis alia Christi in eis amorem et dilectionem extinguentia vel impediencia rescindat et extirpet, ut sic tandem Cristo iudici ad iudicium veniens letus occurrat dicens: pater sancte servavi eos in nomine tuo quos dedisti michi, Audireque mereatur suavissimam illam evangelicam tubam: Euge, serve bone et fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Quod ut melius fiat, dicat preter sibi in recitatione iniuncta duas missas unam de beata Virgine et alteram pro defunctis et in secreto suo duas accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum et donatos graciose satis pro magna sui parte ac pacifice inter se conversantes repperimus. Fractionem tamen silentij, et celle observantiam ut plurimum parvi pendentes quorum duo aut tres merito fuissent incartandi spe tamen promissae emendationis cum ipsis mitius agens hac vice distulimus. Quos specialius necnon ceteros omnes adhortati sumus in Domino quatenus vitam suam quantocius emendare non differant, dum tempus habent, ne dies extrema ipsos preoccupet et ira Dei repentina super eos irruat quare teste Gregorio quos Deus diutius ut convertantur tollerat, hos tandem non conversos durius damnat. Nam magnam mansuetudinem contempte gratiae maior sequi solet ira vindictae renoventur ergo omnes iam spiritum mentis suae in sincera obedientia cellam et silentium strictius solito observantes quare sine hijs ad carthusianam perfectionem pervenire impossibile est in mutua supportatione et reverentia charitatisque glutino qui teste apostolo est vinculum perfectionis nos colligans Deo, et ligamentum, ut ait Augustinus, virtutum faciens omnia bona opera meritoria et sine qua nichil prosunt gratiarum dona. Sola nempe charitas teste Augustino discernit inter filios Dei et f° 25 filios diaboli. Caveant ergo ne hunc ignem charitatis quem Dominus Jesus misit in terram et voluit vehementer accendere curiosa extra externarum rerum perlustrationem frequenti secularium personarum visitatione ac negligentia ac torpore in divinis laudibus extinguere permittant, sed singulis diebus novis super fomentis legendo, meditando, orando indesinenter nutriant. Quis enim nisi insensibilis et penitus a corde alienus si ad istum accesserit ignem non statim incalescat? Aut quis poterit non diligere fratrem qui Christum tam indigna, tam acerba passum pro inimicis valido clamore obsecrantem audierit? Huius igitur tam fervide charitatis ignis et si semper et ubique in cordibus religiosorum ardere debeat, tamen id maxime expedit dum divinis intersunt laudibus. Studeant forte ergo sine torpore et desidia sed strenue et devote (ut canones volunt) divinum persolvere officium, omni somnolentia suppressa, turpe namque est in presentia divinae maiestatis ac angelorum gratiam deprimi somnolentia. Studeant etiam cellam et silentium sacratissimas nostri ordinis observantias strictissime observare sine hijs enim

impossibile est, quempiam ab optatum professionis finem pervenire. Verum quia plerumque evenire solet ut tardiores quoque nisi acutis urgeantur stimulis, salutaribus monitis non obsequiuntur eapropter aliquos penales ordinationes hijs nostris exhortationibus subiunximus quas prior stricte observet et ab alijs inviolabiliter observari faciat. Et ut tenacius memorie eorum inhereant nec ignorante velocius pro excusatione adducere valeant, volumus ut singuli earum ordinationum copiam ante kalendas septembris sub pena carentie vini conscribant. In primis ut nullus loquatur mulieribus in porta nec in spaciamentis aut alibi, sed tantum in domuncula ad hoc ordinata et cum nostra licentia qui contrarium fecerit omni mulierum colloquio usque ad futuram visitationem sit privatus, si insuper cuicumque mulieri locutus fuerit ipsa die capituli sedebit in refectorio, ad terram pane et aqua contentus totiens quotiens id contigerit.³¹ Quicumque tempore spaciamenti lectioni ante portam non interfuerit, nec simul cum conventu exierint, manebunt in ambitu etiam extraneorum colloquio privati nisi rationabilem sue absentie causam allegaverint et a presidente licentiam exeundi impetraverint contrarium facientes, hoc est post absentiam propria auctoritate exeuntes sedebunt prima die capituli in refectorio ad terram totiens quotiens id contigerit. Qui vero sine presentia vicarij soli aut cum f° 25v paucis terminos adierint sedebunt diebus tribus capituli in refectorio ad terram. Nullus vestimenta sua aut sudariola vel bireta linea vel quamvis alia extra conventum ad lavandum mittat quarum facientes sint una ebdomada vino privatur. Quicumque in domo mulierum comederit, aut biberit vel eisdem cibum aut potum sine presidentis licentia ministraverit, omnium mulierum colloquio usque ad futuram visitationem careat. Preterea quia divinis laudibus nichil est preponendum et quidam facile nimis ab eisdem se absentant infirmitates corporales simulantes vel veras patientes, districte iniungimus presidentem, ut circa eosdem diligenter invigilet et si ex indicijs verisimilibus fictas vel simulatas esse perceperit, tales districte puniat cibarium et vini subtractione, ut secundum Pauli consilium qui non laborat non manducet. Si quidem veras esse perceperit secundum infirmitatum exigentiam quantum domus facultates permittunt eisdem prevaliter subveniat. Et quia plerique a recordatione frequenter se absentant, volumus, ut pro qualibet vice eisdem in capitulo unum placebo defunctorum pro penitentia a presidente iniungatur. Fractores silentij secundum tenorem carthe preterite licet male observate penam subeant statutorum consuetudine (sine potius corruptela) contraria non obstante. Preterea quando propter abusum merito tollitur usus districte inhibemus ne aliquis litteras extra conventum secularibus aut religiosis cuiuscumque conditionis aut sexus fuerint scribere aut transmittere presumat, nisi eas patre presidente aptas ostenderit ab eodem a principio usque ad calcem legendum, et tunc suo iudicio vel transmittendas aut comburendas contrarium facientes proxima die capituli ad terram in refectorio comedant pane et aqua contenti. Insuper ut charitas inter

³¹ Nota.

ipsos illibata permaneat, caveant summopere aliquem verbis detractorijs seu oblocutionibus quovis moro infamare aut aliud de visitatis aut non visitatis inquietare. Contrarium facientes careant omni colloquio ad duas ebdomadas. Quamvis Davidi longe impares sumus sanctitate, Salomone vero sapientia et Sampsonē viribus inferiores, quibus quantum obfuerit mulierum frequentia quod nemo sit qui id nesciat, colloquia mulierum interdiximus universis. Quibus tamen ex speciali gratia libertatem loquendi cum mulieribus consanguineis sive extraneis, dummodo honeste fame extiterum bis in anno dumtaxat concessimus, matrem vero aut sorores habentibus adhuc semel in anno eadem gratiam concedentes et hoc loco et tempore congruis. Postremo rogavimus easdem ut patrem f° 26 suum spiritualem pro eis sollicitum sincere (ut hactenus) diligant eiusque monita pariter et nostra benigne suscipiant, seseque iniunctos vera et religiosa charitate diligant, ad mortificationem passionum suarum diligenter invigilent diversarum virtutum odore animas suas aspergant ut sic tandem post hanc erunosam vitam flagrantium choris sociari mereantur. Quod ut facilius fiat, dicant singuli preter in recitatione sibi iniuncta duas missas unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis et duas a presidente accipiant disciplinas. Conversus et donati dicant xxv pater noster et totidem ave maria. Status domus talis est Est prior se connumerato cum octodecim monachis uno converso septem donatis et alia familia competenti. In temporalibus satis tenuiter provisi; plura debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti sigilla nostra presentibus duximus imprimenda anno et die quibus supra

Nota quod hoc anno xxxv tempore capituli nostri generalis Reverendus pater prior carthusie Domnus Guilielmus Bibaucius approbavit et ratificavit xii anniversaria quæ super annum celebramus et celebrari teneamur pro Domno Thoma de Zwanenburch quondam canonico in Gheervliet magno benefactori domus nostre etc.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van O.L.V. Hemelvaart, 15 augustus 1533.

De commissarissen Petrus Zas*, prior van Utrecht, visitator, en Joannes Meerhout*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie. Na het overlijden van prior Theodoricus werd Franciscus Taleman verkozen om hem op te volgen. Hij wordt geloofd door de visitatoren maar zij vallen scherp uit tegen bepaalde religieuzen (er wordt te veel gekletst met vrouwen en de was mag ook niet verder buiten het klooster gegeven worden). Omdat ze beterschap beloven worden hun namen ook nu niet vermeld.

De prior-generaal geeft de toelating 12 *anniversaria* te celebreren voor Thomas de Zwanenburch, weldoener van het klooster.

De inkomsten zijn voldoende.

Aantal inwoners: prior + 17 monniken, 1 convers, 7 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Franciscus Taleman

Vicaris : Theodoricus Simonis

Procurator :

Sacrista :

Monniken : Amelricus van Brussel
Antonius van Winghe
Florens de Haerlem
Franciscus d'Oesterlinck
Gabriel Offhuys
Gerardus Pennebroeck
Gulielmus van Mechelen
Hieronymys van Diest († c.1534)
Hubertus Knobbaut
Joannes Roobosch
Joannes Simonis
Joannes de Thymo
Joannes Ysbrandi
Michael Moens
Petrus Martini
Theodoricus Jansz. Vustinc
Thomas Leykens
Convers : Henricus van Susteren
Donaten : Albertus de Lubeca
Cornelius Johannis de Haerlem
Ludovicus.
?

?
?
?

Theodoricus Persijn, tweede prior van Leuven overlijdt aan de pest op 21 oktober 1532 of 28 januari 1533 (de bronnen spreken elkaar tegen). Het generaal kapittel van 1532 vermeldt het overlijden van Joannes Pavonis. De onzekerheid over Petrus Martini's aanwezigheid blijft bestaan. Michael Moens zou zijn professie hebben gedaan in 1533.

Résumé

Date de la visite: vers la fête de l'Assomption, le 15 août 1533.

Les commissaires Petrus Zas, prieur d'Utrecht, visiteur, et Joannes Meerhout, prieur de Bruxelles, co-visiteur font la visite. Franciscus Taleman est élu prieur après le décès de Theodoricus Persijn. Il est loué par les visiteurs mais ils se montrent très sévères à l'encontre de certains moines (il y a trop de commérages avec des femmes et la lessive ne peut plus être faite en dehors du couvent). Leurs noms ne sont pas cités parce qu'ils promettent d'améliorer leurs comportements.

Le prieur général autorise de célébrer douze anniversaria pour Thomas de Zwanenburch, grand bienfaiteur du couvent.

Les revenus sont suffisants.

Nombre d'occupants: le prieur et dix-sept moines, un convers et sept donnés.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

Theodoricus Persijn, le deuxième prieur de la chartreuse de Louvain, décède le 21 octobre ou le 28 janvier 1532 (les sources se contredisent) atteint de la peste. Le chapitre général de 1532 annonce le décès de Joannes Pavonis. L'incertitude quant à la présence de Petrus Martini subsiste. Michael Moens aurait fait sa profession en 1533.

Summary

Date of the visitation: towards the feast of Assumption, on August 15th 1533.

Visitors are: Petrus Zas, prior of Utrecht, visitor, and Joannes Meerhout, prior of Brussels, co-visitor. After the death of prior Theodoricus Persijn, Franciscus Taleman has been chosen to be the new prior. He is praised by the visitors but they are very severe towards certain monks (there is too much gossip with women and the laundry should not be done outside the convent). Names are not mentioned, as they promise to better their behaviour.

The prior general authorizes the celebration of twelve anniversaria for Thomas de Zwanenburch, great benefactor of the house.

The revenues are sufficient.

Population: the prior and seventeen monks, one lay brother and seven donates.

According to PCBR: see above.

Theodoricus Persijn, second prior of Louvain, dies on October 21st or January 28th 1532 of plague (sources are contradictory). The chapter general of 1532 announces the death of Joannes Pavonis. There still is doubt about the presence of Petrus Martini. Michael Moens would have done his profession in 1533.

Cartha patrum visitorum facta tempore ordinarie visitationis celebrate anno XV^c XXXV

In nomine Domini amen. Anno a nativitate eiusdem M^o V^c XXXV circa festum beati Petri ad vincula. Nos fratres Petrus* et Johannes* domorum Sancti Salvatoris iuxta Traiectum et Nostre Domine de Gratie extra Bruxellam ordinis Carthusiensis humiles priores Reverendi patris nostri domni Prioris carthusie maioris ac totius capituli nostri generalis autoritate domum Beate Marie Magdalene in Lovanio eiusdem nostri ordinis ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem nobis beneplacentem, correctis f° 26v paucis emendatione dignis in primis domnum Franciscum* eiusdem congregationis priorem virum certe religiosum, pium, civilem et devotum nedum a suis sed etiam ab hijs qui foris sunt plurimum commendatum et dilectum, quem adhortati sumus in Domino ut vicissim filios suos non verbo neque lingua neque externis tantum iudicijs coram hominibus, sed opere et veritate ac interiori cordis affectu coram Deo (sicut hactenus ipsius fecisse confidimus) diligere non cesset, omnibus ex equo se totum impartiens instar illius summi beneficii creatoris qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos.

Hoc igitur exemplo singulos sibi commissos paternis amplectatur visceribus non querens quod sibi utile aut commodum est, sed illis providens unicuique, prout opus est, non modo temporalia et caduca subsidia qui corpori sustentando tandem moxque cadere necessaria sunt sed etiam precipue spiritualia quibus anime semper victure passi confortari atque impugnari valeant singulisque pro cuiusvis capacitate paterno sese temperat affectu. Non est (teste Gregorio) eadem cunctis exhortatio congruit, quare non par morum qualitas cunctos astringit, sepe namque alijs officiunt que alijs prosunt. Panis enim qui vitam fortium roborat, parvulorum necat quapropter bonis et benevolis si parvuli sint hac ministret, ut spiritualibus gustatis delicijs presertim qui ex vulneribus Salvatoris nostri profluunt successu temporis magis ac magis carnales fastidire delicias incipiant. Adultis autem et robustis solidiorem cibum panem eorum corda confortantem apponat sicque epulentur ab introitu generali domini ut ipsos a via recta nec blanda seducant nec adversi absterreant. Quin potius cogitantes non esse condignas passionis huius temporis ad futuram gloriam. Omne gaudium existiment ne in diversas tentationes et tribulationes inciderint. Si autem (quod absit) quemque ex suis obedientem minus aut rebellem invenerit, illo ita corripiat ut ceteri timorem habeant, interim tamen semper se esse patrem illius meminerent, ut quanto amplius illius vexetur insolentijs tanquam indulgentissimus pater ipsum tantomagis pio miseretur affectu paulique obstinet consilium, secundum Dominum nostrum oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem f° 27 patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati ut non perdat ex eis quemcumque. Quod ut eveniat, volumus ut fratres suos singulis mensibus cellatim visitet vel eo impedito vicarius eius suppleat vices et de utroque statu eorum diligenter inquiret, corripiat inquietos,

consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes, ut cum venerit pastor pastorum humili confidentia dicere valeat seu dicat quod iussisti, redde quod promisisti. Quod ut facilius fiat, dicat preter sibi in recitatione iniuncta duas missas unam de beata Virgine et alterum pro defunctis et duas in secreto suo recipiat disciplinas. X Monachos vero et donatos gratiose satis inter se conversantes, in paucis licet accusatos hortati sumus in Domino, quatinus institutionem primariam bonarum observationum per venerabiles patres quorum vita exemplum fuit, virtutum imitari curent, toto mense, ardore, ne quidem de eorum exemplari vita per tepiditate depereant et de eis verificetur illud Apocalipsis primo capite utinam calidus esses aut frigidus, sed quare tepidus es incipiam te evomere &c. Ad patrem eius discedere vestigiis carthusiane possessioni contrarium est. Summopere quod cavendum est, ne terminos quos statuerunt patres nostri transgrediantur, sed zelo Dei et ordinis accensi ad sublimia possessionis carthusiane fervore spiritus ut hactenus accendantur inter cetera nostre religionis instituta plus vota nostra essentialia a quibus pedem movere, non solum errare sed lethaliter peccare est, tria videntur fore singularissima pilaria ordinem carthusianum in suo vigore sustentantia, videlicet solitudo, silentium et visitatio. Hec tria ubi strictius observantur ibi revera carthusianus viget ordo, ibi pax, ibi gaudium in spiritu sancto, ubi vero hec negligentur, non mirum si mentis fluctuatio si inconstantia, si carnalitas, si denique omnis exorbitatio et finalis perditio ibi reperiantur. Unde Augustinus : sicut non vidi meliores quos in monasterijs proficientes, sic non vidi pecores quas in eisdem deficientes quapropter si ad carthusianam in sacra religione perfectionem venire desiderant studeant diligentius f° 27v cellam et silentium observare, visitorum admonitionibus obtemperare ac ad divinarum laudum persolutionem omni tepiditate seclusa omnique postposito exercicio properare necnon ibidem quare numerus eorum exiguus est pro viribus sine somnolentia laborare atque in eisdem ad finem usque perseverare ; in colloquijs sint moribus compositi, verbis edificativi, non seculares neque carnales, sed de scripturis sacris ac animarum salute in vera pace colloquentes, seculi rumoribus exclusis ad spiritualem vitam sese mutuo adhortantes. In spaciamentis simul exeant, simul maneant et redeant, nec ad partem extra oculos presidentis discurrant. Ad confessiones generales et speciales cotidie accelerare studeant. Mulierum colloquia interdiximus universis sine speciali tamen gratia libertatem loquendi cum mulieribus, bis dumtaxat in anno, concessimus sive fuerint aliene sive consanguinee modo bone fame extiterint et hoc loco et tempore debitis. Et ut omnia in charitate fiant sine quam nemo Deum videbit volumus, ut nemo aliquem de visitatis vel non visitatis inquietet vel ad contentiones provocet, contrarium facientes arbitrio presidentis acriter puniantur. Tandem rogavimus eosdem ut patrem suum spiritualem pro eis indefesse (non obstante infirmitate) laborantem et sollicitum sicut hactenus sincere diligant, reverentiam debitam exhibeant, prompte obediant, monita eius pariter et nostra benigne suscipiant ut post huius vite terminum coronam vite consequantur eterne. Quod ut facilius fiat,

dicant celebrantes preter in recitatione eis iniuncta duas missas unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis. Non celebrantes dicant bis septem psalmos cum letania, duasque in capitulo a presidente accipiant disciplinas. Donati legant XXV pater noster et totidem ave maria. Status domus talis est Est prior se connumerato cum decim monachis professis, quinque donatis. In victualibus sobrie provisi, plura debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti presentibus sigilla nostra duximus imprimenda anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint-Pietersbanden, 1 augustus 1535.

De commissarissen Petrus Zas*, prior van Utrecht, visitator, en Joannes Meerhout*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie. Het generaal kapittel uit zware kritiek over de situatie in het klooster en beaamt de commissarissen om, indien nodig, enkele kloosterlingen naar andere kloosters te sturen.

Het klooster beschikt maar over zeer karige voorraden.

Aantal inwoners: prior + 9 monniken, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Franciscus Taleman

Vicaris : Theodoricus Simonis

Procurator :

Sacrista :

Monniken : Amelricus van Brussel
Antonijs van Winghe
Florens de Haerlem
Franciscus d'Oesterlinck
Gerardus Pennebroeck
Gulielmus van Mechelen
Joannes Roobosch

Joannes de Thymo

Joannes Ysbrandi

Michael Moens

Petrus Martini

Theodoricus Jansz. Vustinc

Thomas Leykens

Donaten : Albertus de Lubeca

Cornelius Johannis de Haerlem

Ludovicus.

?

?

Het aantal monniken, prior inbegrepen is, in vergelijking met de vorige visitatie, geslonken tot 10. Procurator Joannes Simonis overleed op 4 oktober 1533 en Gabriel Offhuys op 22 juni 1535. Wie Joannes Simonis opvolgt is niet met zekerheid te verklaren, wel wordt Joannes Roobosch in deze functie vermeld in 1537. De verklaring voor de forse afslanking ligt hoogstwaarschijnlijk bij de zware kritiek dat door het generaal kapittel van 1535 werd geuit en die zal

geleid hebben tot de overplaatsing van enkele monniken. Hun namen zijn niet gekend.

Résumé

Date de la visite: vers la fête de St. Pierre-aux-Liens, le 1 août 1535

Les commissaires Petrus Zas, prieur d'Utrecht, visiteur, et Joannes Meerhout, prieur de Bruxelles, co-visiteur font la visite. Le chapitre général de 1535 ayant émis de sévères critiques concernant la situation dans la maison, donne instruction aux visiteurs d'envoyer, si nécessaire, des religieux dans d'autres monastères.

Les provisions sont à peine suffisantes.

Nombre d'occupants : le prieur et neuf moines et cinq donnés.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

Le nombre de religieux, le prieur y compris n' est plus que de dix. Joannes Simonis est décédé le 4 octobre 1533 et Gabriel Offhuys le 22 juin 1535. Le nom du religieux qui reprend la fonction de procureur après le décès de Joannes Simonis n'est pas connu avec certitude. En 1537 on cite Joannes Roobosch dans cette fonction. La forte diminution du nombre de religieux résulte très probablement du fait de l'intervention du chapitre général de 1535. Les noms des moines qui furent déplacés ne sont pas connus.

Summary

Date of the visitation: towards the feast of St. Peter.....? on August 1st 1535.

The visitors are: Petrus Zas, prior of Utrecht, visitor, and Joannes Meerhout, prior of Brussels, co-visitor. The chapter general of 1535 having made severe remarks concerning the situation in the convent, gives instructions to the visitors to send monks away to other convents, if necessary.

The supplies are hardly sufficient.

Population: the prior, nine monks and five donates.

According to PCBR: see above.

The number of monks, the prior included, has shrunk to ten, in comparison to the previous situation. Procurator Joannes Simonis has died on October 1533 and Gabriel Offhuys on June 22nd 1535. We are not sure about the name of the monk who takes over as procurator after the death of Joannes Simonis. In 1537 Joannes Roobosch is mentioned in this function. It is probably due to the numerous negative remarks from the general chapter of 1535, that several monks have been sent to other convents. Their names are not known.

Charta patrum visitatorum facta tempore ordinarie visitationis celebrate anno XV^c XXXVIJ

In Nomine Domini Amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo XXXVII° circa festum Laurentij martiris.

Nos fratres Petrus et Johannes domorum Sancti Salvatoris iuxta Traiectum et Nostre Domine de Gratie extra Bruxellam ordinis Carthusiensis humiles priores Reverendi patris nostri domni Prioris carthusie maioris ac totius capituli nostri generalis auctoritate domum Beate Marie Magdalene in Lovanio eiusdem nostri ordinis ordinarie visitantes invenimus ibidem paucis correctis congregationem nobis in Domino bene placentem. In primis domnum Franciscum eiusdem congregationis priorem, virum religiosum, doctum et devotum, corporalibus quibusdam passionibus seu infirmitatibus quo minus conventum in omnibus sequi vel prodire potius valeat plurimum gravatum. Quem adhortati sumus in Domino quatenus illius animatus exemplo qui dixit (Omnia possum in eo qui me confortat) laboriosam pastoralis cure crucem in humeris suis patienter ferat omnisque pusillanimitate postposita (et si non super infirmitate prohibenda ut plurimum tamen suis tam in divinis quam alibi adesse curet confortant et animant ipsum, charitate illa que omnia suffert omnia sustinet. Nec credat se verum futurum Christi discipulum nisi plena cum fiducia propter bonum obedientie illum sequatur qui non venit facere voluntatem suam sed patris sui qui misit illum in hunc mundum. Non ut gaudens de gloria patris sui cum mundo gauderet qui super Iherusalem amare flevit. Non ut florens inter angelos cum mundo floreret qui in cruce suspensus emeruit. Huius igitur exemplo potentia accinctus et fortitudine tamquam verus ipsius discipulus usque ad mortem laboret pro gregis sibi commissi salute pro quo magister et pastorum pastor cuius sunt oves proprie suum dignatus est effundere sanguinem, laboret in quem fideliter illas pascendo verbo et pereundo vite merito propter primum studeat seipsum intra se devote recolligere sacram scripturam salutareque patrum doctrinas in secreto sui pectoris recondere quatenus semper apud se in promptu possideat unde famelico gregi consilij indigenti minutatim fractum panem aut 28v sitibundo consolationis potum porrigere queatur. Propterea secundum curet charitate ipsum confortante et animante (licet passionibus corporalibus gravatus se in divinorum frequentatione ac alijs sui officij exercitijs et si non assiduum infirmitate præpediens) exhibere tamen frequentem et sollicitum ut gratus sibi commissus presentiam sui pastoris videns et vocem eius agnoscens ac sanctos illius mores secretus inoffenso pede ipso presente affectu saltem dummodo infirmitate prohibente, effectu non potest ad caulas pastoris sui proprijs sempiternas in celestibus poterit provenire. Quod ut facilius eveniat, volumus ut fratres suos per se vel vicarium suum singulis mensibus cellatim visitet ipsisque monita salutis paterno affectu impendat. Hunc lacto potu illum solidiori cibo reficiat, confortet pusillanimos, corripiat inquietos, patientem se exhibeat ad

omnes. Neminem vero sine exercitio carthusiano torpescere sinat ut pro huiusmodi pietatis opera cum grege sibi concredito eterne vite benedictionem consequatur. Quod ut fiat, dicat preter in recitatione sibi iniuncta, duas missas, unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis et in secreto suo duas accipiat disciplinas. Monachos vero et donatos satis ad invicem conversantes nichilominus quosdam leves in solutione silentij sicut in ultima visitatione sine delectu locorum temporum et personarum et eosdem minus disciplinatos in moribus precipue sub divinis laudibus et nimia festinatione in eisdem accusatos habuimus. Quos omnes post debitam de predictis reprehensionem adhortati sumus et in Domino Jesu rogatos habuimus quatenus quo magnum reputamus in ordinis gremio maximum et summum cum omni diligentia plus solito studeant observare silentium videlicet oris sine quo non tam difficile et quam impossibile monachum præcipue carthusiensem ad primam intensionem ad vitam contemplativam pervenire.

Siquidem vita contemplativa uni intendat et illi uni de quo Salvator ait porro unum est necessarium, quam longe ab illo uno deniat qui passim ad loquendum linguam laxat et inconstantia nempe lingue ad loquendum in constantis et sparse mentis est indicium. Quod enim mens per diversa distracta ad sui ipsius aut illius unius de quo supra reflecti pos-sit considerationem cum dicat Gregorius in libro moralium. Quot f° 29 supervacuis verbis mens a silentij censura dissipatur quasi tot rivis extra se ducitur unde et redire interius ad sui cognitionem non sufficit quare per multiloquium exterius sparsa unius intime considerationis amittit. Caveant ergo contra ordinis nostri statuta silentium tam faciliter ac indifferenter solvere ne semper infimis per loquacitatis repentes illud unum omnibus necessarium non mereantur invenire.

Solitudinem etiam summopere amare studeant si ad illud unum pervenire desiderant. Cella enim ubi solitudo firmatur teste magno Basilio est spirituale habitaculum que de superbis humiles, de gulosis sobrios, de iracundis mites, de odiosis in fraterna charitate ferventes facit.

Bernardus vero quoddam terrestre celum ac totius pietatis officinam asserit. Ad hanc sepositus regalis fastidij curis atque degustijs evolasse ceditur qui dicebat : Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine. Preterea ne invacuum current aut laborent et inanis fiat labor eorum in Domino quumpotius fideles et veri Domino suo milites inveniantur divinas laudes quibus nichil preponendum monastica gravitate non festinanter persolvere satagant. Simul cantantes simul pausantes se fore, in eorum medio ubi in eius nomine fuerint duo aut tres congregati. Quamadmodi sancti angeli cum reverentiali timore divine maiestati iuncti suum et cum filiali timore laudantes assistunt ita cum omni reverentia et timore divine maiestati intenti sunt, ne maledictionis incurrant sententiam sed in sortem computentur sanctorum die ac nocte deum laudantium. Ad spaciamenta simul exeant, simul maneant simulque revertantur, semper sub oculis presidentis suntque ibidem iuxta professionis excellentiam vultu placidi moribus compositi ac verbis edificativi et disciplinati.

Ostium ambitus diebus abstinentie dominicis et festivis quam strictissime clausum tenentur nec tempore dormitionis extraneis licentia concedatur loquendi nisi forte ex remotis venerint aut tanta dignitate fuerint quibus sine scandalo aut indignatione non poterit denegari. Mulierum colloquia vite solitarie valde nociva ex speciali gratia bis in anno concessimus sive consanguinee fuerint sive aliene modo honeste et bone fame fuerint et hoc loco et tempore debitis et cum speciali licentia presidentis f° 29v contrarium facientes careant omni mulierum colloquio usque ad futuram visitationem. Postremo rogavimus eosdem ut patrem eorum spiritualem sincere diligant ac eius debilitatem et passiones pro tempore ferant, monita eius pariter et nostra pie interpretentur, pacem et charitatem inviolabiliter servent, ut sic tandem ad eternam pacem pervenire valeant.

Quod ut fiat, dicant singuli preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis et duas in capitulo a presidente recipiant disciplinas. Donati vero legant xxv pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis est Est prior se connumerato cum XI monachis professis, quinque donatis et aliam familia competentem. In victualibus tenuiter provisi. Aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti sigilla nostra duximus imprimenda anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van Sint Laurentius, 10 augustus 1537.
De commissarissen Petrus Zas*, prior van Utrecht, visitator, en Joannes Meerhout*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie.
Er valt niets merkswaardigs te vermelden buiten enkele kleine overtredingen.
Het klooster beschikt nog steeds over onvoldoende voorraden maar de toestand is toch verbeterd in vergelijking met vorige jaren.
Aantal inwoners: prior + 10 monniken, 5 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior :	Franciscus Taleman
Vicaris :	Theodoricus Simonis
Procurator :	Joannes Roobosch
Sacrista :	
Monniken :	Amelricus van Brussel Antonius van Winghe Florens de Haerlem Franciscus d'Oesterlinck Gerardus Pennebroeck Gulielmus van Mechelen Joannes de Thymo Joannes Ysbrandi Michael Moens (profes 1533) Petrus Martini Theodoricus Jansz. Vustinc Thomas Leykens
Donaten :	Albertus de Lubeca Cornelius Johannis de Haerlem Ludovicus. †c.1536 ? ?

Voor het enorme verschil is de verklaring hoogstwaarschijnlijk dezelfde als in 1535, wel kunnen we erop wijzen dat Franciscus d'Oesterlinck professie deed in 1531 maar dat er nadien geen verder spoor van deze monnik terug te vinden is. Is hij uitgetreden of vertrokken naar een ander klooster? Dit is ook het geval voor Gulielmus van Mechelen die geprofest werd in 1527/1528. Joannes Ysenbrandi deed een eerste professie in Leuven op 18 november 1528 en een tweede op een ongekende datum in Amsterdam, waar hij in 1541 tot prior wordt benoemd. Was hij reeds weg uit het klooster in 1537? Theodoricus Jansz. Vustinc apostasieert in 1539 maar misschien was hij reeds uit het klooster in

1537. Bij gebrek aan betrouwbare bronnen moeten we het antwoord op al deze vragen verschuldigd blijven.

Résumé

Date de la visite: vers la fête de St Laurent, le 10 août 1537.

Les commissaires Petrus Zas, prieur d'Utrecht, visiteur, et Joannes Meerhout, prieur de Bruxelles, co-visiteur font la visite. Hormis quelques infractions, il n'y a rien de spécial à signaler.

Il n'y a toujours pas suffisamment de revenus mais on note malgré tout une légère amélioration par rapport aux années précédentes.

Nombre d'habitants: le prieur et dix moines et cinq donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

L'explication de la différence entre le rapport de visite et PCBR est très probablement la même qu'en 1535. Remarquons que pour Franciscus d'Oesterlinck, qui fit sa profession en 1531, et pour Gulielmus van Mechelen, qui fit sa profession en 1527/1528, nous ne retrouvons plus aucune trace d'eux plus tard. Sont-ils sortis de l'ordre ou sont-ils partis dans un autre monastère ? Joannes Ysenbrandi fit une première profession à Louvain en 1528 et une deuxième à Amsterdam à une date inconnue. Il est nommé prieur de cette maison en 1541. Il se peut donc qu'il ait déjà quitté Louvain au moment de la visite. Theodoricus Jansz. Vustinc est cité apostat en 1539, mais peut-être avait-il déjà quitté le monastère en 1537. Faute de sources fiables il nous est impossible d'apporter une réponse exhaustive à ces questions.

Summary

Date of visitation: towards the feast of St. Lawrence, on August 10th 1537.

The visitation is performed by Petrus Zas, prior of Utrecht, visitor, and Joannes Meerhout, prior of Brussels, co-visitor.

Apart from some small infractions there is nothing special to mention.

There still are not enough revenues, but the situation is slightly better than the previous years.

Population: the prior, ten monks and five donates.

According to PCBR: see above.

The reason for the great difference between the visitor's report and PCBR is probably the same as in 1535. Concerning Franciscus d'Oesterlinck, who professed in 1531 and Gulielmus van Mechelen, who professed in 1527/28, we can find no further trace of them later on. Have they left the order or did they move to another convent? Joannes Ysenbrandi professed a first time in Louvain in 1528 and a second time in Amsterdam at an unknown date. He is appointed

prior of this house in 1541. It could be that at the time of the visitation he had already left Louvain. Theodoricus Jansz. Vustinc deserts the order in 1539, but had he already left in 1537? Through lack of sources we cannot answer these questions.

In nomine Domini Amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo quingentesimo quinquagesimo nono circa festum nativitatis beatissimæ Virginis Mariæ nos fratres Theodericus* et Petrus* domorum semper Virginis Mariæ prope Montem Sanctæ Gertrudis in Hollandia et beatissime Virginis Mariæ de Gratia iuxta Bruxellas ordinis carthusiensis humiles priores domum beatæ Mariæ Magdalænæ sub Cruce eiusdem ordinis in Lovanie Reverendi patris nostri prioris carthusiæ maioris ac capituli nostri generalis ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem nobis in Domino bene placentem, Inprimis domnum Joannem eiusdem congregationis priorem virum (nostro iudicio) sane modestum, maturum, in divinarum laudum frequentatione devotum ac exemplarem. In temporalibus quoque bene expertum diligentem et sollicitum et domum ipsam prudenti ac sagaci consilio gubernantem et a suis vobis bene intus et foris recommendatum, quem nos confortare cupientes, hortabamur in Domino, quatenus onus pastorale cunctis piis mentibus formidabile sed valde meritorium bene rectum quod in Christi precioso sanguine redemptarum animarum educatione consistit alta mente penset et cui inde redditurus est rationem continue cogitet. Quoniam prælati ad hoc sunt positi ut errata corrigant, bene ordinata custodiant vitam et mores subditorum Christo et exemplo componant. Quamobrem omni sollicitudine seipsum prebeat (sicut hactenus) in exemplum executorem bonorum dicens cum Abimelech quod me videritis facere, cito facite nec putet sufficere ad tempus iudicem inchoasse nisi in bono studeat etiam perseverare ac melius consummare. Itaque ac religiosi fratres ipsum dulcem, sed christianum sentiant correctorem ut tanto sibi de commissa gubernatione merces accrescat, quanto subditi contra adversarii nequitas usque vigilantes fuerant victores, quod ut melius facere valeat, ordinamus ut singulos monachos omni mense per se semel cellatim visitet ac de defectibus eorum in spiritualibus et temporalibus diligenter inquirat ac emendare studeat. Et si ex causa rationabili per se huiusmodi mensionales visitationes facere nequiverit, vicarius vices eius supplebit.

Finaliter eundem rogavimus quatenus ad observantias statutorum et ordinationum consecrandam ac nutriendam pacem fraternam diligenter attendat, nec omni spiritui similiter credat, sed omni diligentia causam quam ignorat investigare studeat. Et qui correctionem indigent sine dissimulatione, discretione servata, viriliter corrigat. Et dispositioni rerum temporalium sic intendat, quatenus spiritualia non omittat. In his igitur et alijs virtuosis actibus sic perseveranter se gerat ut pro laboribus suis aliqui ipse cum sibi commissis filijs gloriam consequi mereatur eternam. Quod ut facilius fiat, dicat præter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata semper Virgine Maria et alteram pro defunctis et in secreto suo duas accipiat disciplinas.

Monachos vero conversum et donatos charitative et monastice ad invicem conversantes quamquam quosdam eorum, paucos de minore fervore divinatorum

ac pastoris sui irreverentia f° 30v et cellæ et silentii observantia defectuosos accusatos habuimus, quos omnes et singulos post pias et paternas correptiones et correctiones nostras, quas mente benigna et placido vultu susceperunt, hortati sumus in Domino et deprecati quatenus vestem nuptialem qui charitas est, quia se decoratos et ornatos gaudent nequaquam deserant ne id Apocalipsis eis impropere possit dicentis charitatem primam dereliquisti Charitatem primam derelinquere est a primo fervore [..... ?] abili patrum institutionem tepescere aut retrocedere quin potius [..... ?] et consummatorem Jesum aspicientes qui proposito sibi gaudio sustinuit [.....ion... ?] contempta. Illius exemplo animati qui retro sunt obliscentes ad [..... ?] totis viribus se semper extendant. Ubi ipsius sapientis memores inquietis. Cum consummaverit ho[..... ?] tunc incipient quoniam [?], beato Thoma teste et si non tenemur omnes esse perfecti omnes tamen pro viribus ad perfectionem niti et conari debent ac totam spem suam in auctorem fidei ponentes, studeant cotidie Deo offerre hostiam Deo placentem, rationabile obsequium suum, concupiscentia carnis posteritas penitentia continua odomantes [*sic*], et in amore Dei et proximi sui per cotidiana et devota exercitia in dies magis magisque perficientes, non enim debet monachus bonus se reputare illa die in cella vixisse in qua non meminerit se in aliqua virtute perfecisse. Singulis horis sua distribuatur exercitia cui spiritualia spiritualia, cui corporalia corporalia in quibus sic omnem debitum exolvat spiritus Deo et corpus spiritu ut si quid fuerit neglectum, si quid in profectum, si quid intermissum, suo modo, suo loco, suo tempore non abeat impunitum aut irrecompensatum. Divinum officium tam diurnum quam nocturnum cum monastica quadam gravitate non perfunctorie aut nimis celeriter, sed rotundo, modo iuxta statutum persolvat, simul inchoantes, simul pausantes, simul finientes, tam in alto quam in imo ut omnes attingere valeant. Cellam et silentium strictius quam hactenus observent. Ad spaciamenta simul exeant, simul maneant, simul redeant semper sub oculis presidentis, nec tempore spaciamenti cum suis visitantibus ad cellas sine presidentis licentia vadant, nec ad officinas laicorum aut mercennariorum declinent. Diebus festivis et abstinentiarum et post vespervas ostium nolæ strictissime clausum teneatur, nec tunc aliquis ad colloquium monachorum admittatur, nisi delonge venerit aut tantæ autoritatis extiterit cui id sine scandalo negatis, nequiverit mulierum colloquia viris religiosis plurimum ex speciali gratia bis in anno dumtaxat concessimus sive consanguines sive extranei modo honeste et bonæ famæ extiterint et fratres tantum autem ad sumum quatuor simul veniant loco et tempore debitis, presidente hoc sciente et domo existente semper anime cancellos. Contrarium facientes careant mulierum colloquijs usque ad futuram visitationem. Postremo rogavimus eosdem ut patrem suum spiritualementem pro eis nocte dieque sollicitum sincere diligant et humiliter cum debita reverentia obediant, monita eius pariter et nostra benigne suscipiant, pie interpretentur quatenus sua exemplare conversatione f° 31 post

huius vitæ terminum gaudium mereantur recipere sempiternum, quod ut facilius fiat dicant celebrantes preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis, non celebrantes dicant bis VII psalmos cum letania. Conversus legat XXXI pater noster et totidem ave maria. Status domus talis est, est prior se connumerato cum undecim monachis professis, duobus novitijs, uno converso et tribus donatis, et alia familia competenti. In victualibus bene provisi, aliqua debent et aliqua debentur eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti duximus sigilla nostra presentibus imprimenda die et anno quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : : omstreeks het feest van O.L.V. Hemelvaart, 15 augustus 1559.

De commissarissen Theodoricus Monyoen*, prior van Geertruidenberg, visitator, Petrus Mertens*, prior van Brussel, convisitator, deden de visitatie.

De voorraden zijn onvoldoende maar de financiële toestand is beter.

Aantal inwoners : prior + 10 monniken, 2 novicen, 1 convers, 3 donaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Joannes Zurpel

Vicaris : Petrus de Merica

Procurator :

Sacrista :

Monniken : Desiderius Pensaert
Gulielmus Gerardsz.
Jacobus van Riebeeck
Joannes Comelinus
Joannes Gerulphus
Joannes Thielman
Michael de Weert
Theodoricus Mol

Novicen : Joachim Scoerbroot
Andreas Loodt

Convers : Joannes van Male

Donaat : ?

Gulielmus Gerardsz. deed professie op 11 mei 1559. Jacobus van Riebeeck is op de vlucht in 1552 en mag uiteindelijk de orde verlaten ca 1565.

Résumé

Date de la visite: vers la fête de l'Assomption, le 15 août 1559.

Les commissaires Theodoricus Monyoen, prieur de Geertruidenberg, visiteur, et Petrus Mertens, prieur de Bruxelles, co-visiteur, font la visite et ne remarquent rien de spécial.

Les provisions sont insuffisantes, mais la situation financière est meilleure.

Nombre d'occupants: le prieur et dix moines, deux novices, un convers et trois donnés.

Selon PCBR: voir ci-dessus.

Gulielmus Gerardsz. a fait sa profession le 11 mai 1559. Jacobus van Riebeeck est en fuite et quittera définitivement l'ordre vers 1565.

Summary

Date of visitation: towards the feast of the Assumption, on August 15th 1559.

The visitation has been performed by Theodoricus Monyoen, prior of Geertruidenberg, visitor, and Petrus Mertens, prior of Brussels, co-visitor.

There is nothing particular to mention.

The provisions are insufficient but the financial situation has improved.

Population: the prior, ten monks, two novices, one lay brother and three donates.

According to PCBR: see above.

Gulielmus Gerardsz has professed on May 11th 1559. Jacobus van Riebeeck has escaped and may leave the order for good towards 1565.

In nomine domini Amen. Anno a nativitate eiusdem 1561° circa solemnitatem sancti Brunonis patris nostri nos fratres Theodoricus* et Henricus* domorum Sanctæ Sophiæ Constantinopolitanæ in Vucht prope Buscumducis et Sancti Joannis Baptistæ in Zelem prope Diest ordinis charthusiensis humiles priores domum S. Mariæ Magdalenæ sub Cruce in Lovanio eiusdem ordinis Reverendi patris nostri prioris Carthusiæ maioris ac totius capituli nostri generalis auctoritate ordinarie visitantes invenimus ibidem congregationem in Domino bene nobis placentem. Imprimis domnum Petrum eiusdem congregationis priorem a capitulo generali ibidem institutum et confirmatum virum nostra censura religiosum, modestum ac morigeratum nec non in frequentatione divinorum strenuum. Quoniam pie pro modulo nostro in Domino adhortati sumus quatenus imitando vestigia sanctissimi pastoris Jesu Christi, cuius nostræ agit vires inter suos fermum fundamentum ~~hæve~~ suo ædificio novus pastor ac in honorem institutus ita supponat, ut fabricam per eum erigendam usque in finem sustentare valeat. Hoc est ut Sanctus humilis Domino suo conformis qui ait: discite a me quia mitis sum et humilis corde et item, filius eorum non venit ministrari sed ministrare, ministram igitur se cognoscat non domnum, nam illi fideles consentiunt ministri qui seipsos in vera humilitate tenentes et ad hoc alijs ministrant ut eis secum ad Deum trahant quos delectat omnis non honor, charitas, non pietas, servitium alijs impensus non susceptum ab alijs. Sciat quoque secundum documentum statutorum primum ad nutriendam ac melius conservandam pacem fraternam Domno cunctis solatis summe necessaria compassio utque et discretio. Compassio quia quanto diligentius f° 31v ac devotius prelati suorum subditorum compatrum ac subveniunt necessitatibus tam corporalibus quam spiritualibus, eo humilibus subiecti se suis prelatibus subiiciunt eosque venerantur, nam hoc mansuetus, ut vulgo Deus cordis est medicus, animus clemens ac mansuetus Deus (teste Hugone) quia tener est ad compatiendum, facilis ad remittendum, et promptus ad subveniendum secundum prelatibus necessaria est discretio quæ est mater custosque virtutum statuens omnibus modum et ordinem teste Alberto magno, nam ubi discretio non est, charitas non salvat, ibi humilitas nescit modum ibi obedientia est [..... ?] et stulta, ibi timor in desperationem deijcitur, spes denique in prescriptionem convertitur quare in lege moysana stricte percipitur tot in omni oblatione nostra offeramus sal

./ in omnibus veram discretionem quod commode fieri poterit si spiritualia sine quibus anima non est vita, una cum temporalibus, sine quibus humana vita minime subsistit, discrete ac prudenter secundum humanæ fragilitatis facultatem administraverit, iuxta illud salvatoris oportet ista facere et illa non omittere, ut beatus Gregorius ad hoc alludens ait, sic pastores erga interiora subditorum suorum studia ferveant, quatenus in eis exterioris vitæ providentiam non relinquunt, nam quasi iure a precipienda predicatione gregis, animus frangitur, si exterioris subsidij cura a pastore negligatur. Hinc ait apostolus cum potest in

sollicitudine vestra personalis provisionis sine necessariorum defectione; ut igitur omnia ordinate per eum fiant ; volumus ut fratres suos singulis mensibus semel cellatim visitet, eo vero legitime prepedito, vicarius domus vices eius suppleat, et ibidem de utriusque horum statum diligenter inquirat monita salutaria quibus omnia pascitur et impingnatus eis tribuat, ac usui corporali necessaria prout facultates domus admittunt, administrare eis satagat, ut post huius vitæ terminum cum fidelibus dispensatoribus a iudice audire mereatur. Euge, serve bone et fidelis intra in gaudium domini tui. Quod ut ei feliciter eveniat dicat preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Maria et altera pro defunctis, et duas in secreto suo accipiat disciplinas. Monachos vero ac conversum et donatos in fraterna charitate et pace inter sese conversantes reperimus, quos omnes in visceribus Christi rogavimus ac hortati sumus ut digne studeant semper ambulare sua vocatione intrantes per angustam portam quæ ducit ad vitam, currentes per viam mandatorum f° 32 Dei, ut possint scire quæ sit voluntas Dei bona et beneplacens ac perfecta et apprehendere cum omnibus sanctis eminentem gratiam Dei, ut in charitate Dei et proximi fundati et radicati, nam unico hoc calculo discernuntur filij Dei a filijs Belial iuxta illud Salvatoris eulogium dicentis : In hoc scient omnes quod discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem et beatus Joannes in canonica sua fervam charitatem commendando ait qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est; qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat, et nescit quo eat quia tenebræ obteraverunt oculos eius, quare beatus Paulus dicit qui diligit, legem implevit. Hinc admonet nos idem apostolus dicens, diligamus non verbo aut lingua sed opere et veritate. Sint quoque memores altissimæ suæ professionis ut quæ mundum pariter et carnem sapiunt penitus abnegantes soli Deo eis adhærere bonum sit offerentes seipsos quotidie in oblationem Deo hostiam viventem sanctam, Deo placentem rationabile obsequium simul obliviscentes quæ retro sunt in anteriora se diligenter extendant, ut carthusianæ perfectionis æpicem, Deo opitulante, apprehendere valeant. Studeant quoque res simul stabilire in Domino, stabiles quoque ac immobiles iuxta apostola doctrinam perseverare in disciplina Domini, abundantes in opere domini semper scientes quod non erit inanis eorum labor in Domino, non enim sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam. Quod ut sit salubriter contingat, volumus ut divinum officium tam nocturnum quam diurnum cum debita maturitate ac monastica gravitate persolvatur strictius, quoque nonnulli cellam et silentium servent religiose, quoque ac honeste in suis se cellis occupare satagant vitantes semper iners et execrabile otium, quod cervical diaboli dum ne offerant diabolo occasionem tentationis suæque ruinæ, nec putent se illo Domino in cellis vixisse in quo non meminerunt se in aliquo bono opere profecisse. Ad spatia simul exeant, simul maneant, simulque redeant, semper sub oculis presidentis ne aliqui eorum tunc ad officinas laicorum aut mercennariorum declinent nec ad suas cellas revertantur nisi cum speciali consensu presidentis. In spatia sint moribus exemplares et verbis ædificatum ut sui visitantes

videntes eorum ordinatam conversationem, ædificati recedant. Mulierum quoque colloquia viris solitarijs plurimum nociva, bis dumtaxat in anno concessimus solum modo cum matribus et sororibus tantum iuxta ordinationem Reverendi patris, et hoc semper ante cancellos hoc adiecto quod quilibet dies pro una die computabitur de remotis quoque venientibus duos dies pro una licentia impertimur; contrarium facientes careant colloquio mulierum usque ad futuram visitationem. Tandem rogavimus eosdem ut patrum suum spiritualem pro eis nocte dieque sollicitum syncere diligant monita ipsius pariter et nostra benigne suscipiat ac pie semper interpretentur. Ut post huius vitæ curriculum cum omnibus obtemperantibus filijs coronam a Domino recipere mereantur æternam. Quod ut eis eveniat dicant preter in recitatione sibi iniuncta duas missas, unam de beata Virgine Maria et alteram pro defunctis, non celebrantes legant bis 7 psalmos cum letanijs, conversus legat XXX pater noster et totidem Ave Maria et duas a presidente in capitulo accipiant disciplinas. Donati vero XXV pater noster et totidem Ave Maria. Status domus talis est, est prior se connumerato cumcum [sic] X monachis professis et duobus novitijs, uno converso, et uno donato, duobus oblati, et alia familia competenti. In victualibus mediocriter provisi, aliqua debent et aliqua dentur [sic] eis. In quorum omnium fidem et testimonium nos fratres prescripti sigilla nostra presentibus duximus apponenda. Anno et die quibus supra.

Samenvatting

Datum van visitatie : omstreeks het feest van de heilige Bruno, 6 oktober 1561.

De commissarissen Theodoricus Meeuwen*, prior van 's Hertogenbosch, visitator, en Henricus van Luik*, prior van Zelem, convisitator, deden de visitatie. Er is voor het eerst sprake van (twee) oblaten.

De voorraden zijn onvoldoende en de financiële toestand is ook al niet rooskleurig.

Aantal inwoners : prior + 9 monniken, 2 novicen, 1 convers, 1 donaat en twee oblaten.

Bezetting volgens PCBR:

Prior : Petrus de Merica

Vicaris : Joannes Thielman (?)

Procurator : Andreas Loodt

Sacrista :

Monniken : Desiderius Pensaert

Gulielmus Gerardsz.

Joachim Scoerbroot (profes 26 juni 1560)

Joannes Comelinus

Joannes Gerulphus

Michael de Weert

Theodoricus Mol (?)

Novicen : Gulielmus Beyeren

Nicolaus Laurenti

Convers : Joannes van Male

Donaat : ?

Oblaten : ?

Theodoricus Mol die zijn professie deed in 1543 overlijdt in 1583 als *hospes* in de kartuis van Wezel. Misschien was hij reeds weg uit Leuven in 1561. PCBR vermeldt ook Joannes Thilman als vicaris nà 1552 (datum van zijn professie) en vóór 1564 (wanneer hij als procurator wordt vernoemd in Valenciennes)

Résumé

Date de la visite : vers la fête de St Bruno, le 6 octobre 1561.

Les commissaires Theodoricus Meeuwen, prieur de Bois-le-Duc, visiteur, et Henricus van Luik, prieur de Zelem, co-visiteur font la visite et ne remarquent rien de spécial. Pour la première fois on évoque la présence de deux oblats, mais leurs noms ne sont pas connus. Les provisions sont insuffisantes et la situation financière laisse à désirer.

Nombre d'occupants : le prieur et neuf moines, deux novices, un convers, un donné et deux oblats.

Selon PCBR : voir ci-dessus.

Theodoricus Mol qui fit sa profession en 1543 est cité hôte de la chartreuse de Wesel où il décède en 1583. Aurait-il déjà quitté Louvain en 1561 ? PCBR cite Joannes Thilman comme vicaire après 1552 (date de sa profession) et avant 1564 (date à laquelle il est nommé procureur à Valenciennes).

Summary

Date of the visitation: towards the feast of St. Bruno 6th. October 1561.

The visitation is carried out by Theodoricus Meeuwen, prior of Bois-le-Duc, visitor, and Henricus van Luik, prior of Zelem, co-visitor. There is nothing special to mention. For the first time the presence of two oblates is mentioned, but their names are not known.

Population: the prior, nine monks, two novices, one lay brother, one donate and two oblates.

According to PCBR: see above.

Theodoricus Mol who did his profession in 1543 is mentioned hospes in the charterhouse of Wesel, where he dies in 1583. Had he already left Louvain in 1561? PCBR quotes Joannes Thilman as vicar after 1552 (date of his profession) and before 1564 (date of his nomination as procurator in Valenciennes).

Persoonsnamen

Adrianus Boodt.

Geboren te Brugge, studeert in Parijs. Hij treedt in te Leuven op 6 augustus 1511 en wordt priester gewijd in 1512. Overlijdt op 19 april 1514.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 337, LoM001; *AC 100:27/2*, p. 173, L29-30, c.1515: † *Domnus Adrianus Boet, professus Lovanij*; De Ram, *L. Molanus, Hisoire de la ville de Louvain*, Bruxelles, 1861, 1^e partie, p. 303; LE VASSEUR, *Ephemerides*, I, 496, 19 april

Adrianus (Joannes) van Brouwershaven.

Geboren in Zeeland, doet zijn professie in het kartuizerklooster van Delft, is procurator van Leuven van 1496 tot 1511 en prior van Delft van 1511 tot 1513.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 533, NLM002; Scholtens, BB 18 (1941) 99.

Amelricus van Brussel.

Seculiere priester in St-Jacob bij Biest alvorens zijn professie te doen in Leuven op 23 juli 1506, wordt vermeld in 1507 en zijn overlijden wordt vermeld door het generaal kapittel van 1547.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 337, LoM004; De Ram, *J. Molanus, L'histoire de la ville de Louvain*, Bruxelles, 1861, 1^e partie, p. 302; *AC:100:27/3*, p. 64, c.1547: † *domnus Emericus, professus domus Lovanij*.

Andreas Andriesz. van Amsterdam.

Geboren in Amsterdam, studeert in Leuven en doet zijn professie in het kartuizerklooster van dezelfde stad op 27 december 1505. Wordt priester gewijd op 17 juni 1509 en zijn overlijden wordt medegedeeld door het generaal kapittel van 1545.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 337, LoM005; *AC 100:27/3*, p. 53, c.1545: † *Domnus Andreas Amsterdamnis, secundus professus Lovanij*.

Andreas Loodt

Geboren in Hulst (Zeeland). Hij doet zijn professie in Leuven op 24 april 1560 en wordt diaken gewijd in september 1560. Is procurator van zijn huis van professie van 1561 tot 1565 en vicaris in 1565 alvorens procurator benoemd te worden in Gent, taak die hij daar vervult tot 1567 wanneer hij wordt aangesteld als prior van Herne. In 1570 wordt hij als prior van het klooster van Monichusen bij Arnhem benoemd. Hij overlijdt in deze functie in ballingschap te Keulen op 3 september 1592.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 337, LoM007; Arsenal; Christian De Backer, p.84, n° 13; *AC 100:27/4*, p. 35, L15-16, c.1593: † *domnus Andreas Lood, Prior Monachorum in Gueldria, habens missam de Beata in 7 Provincijs Alemaniae*.

Antonius de Winghe.

Geboren in Leuven waar hij ook zijn professie doet in het kartuizerklooster op 26 april 1519. Hij wordt priester gewijd op 3 april 1533. Op 10 augustus wordt hij overgeplaatst naar Diest om een jaar later terug te keren naar zijn huis van professie. Het generaal kapittel van 1539 meldt zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 338, LoM010: AC 100:27/3, p. 19, c.1539: † *domnus Antonius Vuinge, professus Lovani; Reusens 289-290.*

Arnoldus Calck

Geboren in Kleef (Duitsland). Was broeder van Nazareth alvorens in te treden in het kartuizerklooster van Brussel op 3 mei 1467 waar hij professie doet een jaar later, op 1 mei 1468. Begin maart 1470 wordt hij sacrista benoemd, taak die hij vervult tot 1483. In 1502 wordt hij vicaris benoemd van het nieuw opgerichte klooster van Leuven. Hij verblijft er in deze functie tot in 1514 wanneer hij, op eigen aanvraag, terugkeert naar zijn huis van professie, waar hij als senior overlijdt op 31 juli 1526.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 256, BxM016; AC 100:23/1, p. 40, L24-25, c.1527: † *domnus Arnoldus senior monachus professus domus Bruxelle, qui LX annis in ordine laudabiliter vixit; Arsenal.*

Arnoldus Vastaert de Helmont

Profes van Antwerpen waar het generaal kapittel van 1485 hem tot procurator benoemt. In 1493 wordt hij vicaris van de monialen van Brugge. In 1497 keert hij terug naar Antwerpen en wordt aangesteld als prior. Hij overlijdt te Val-St-Pierre op 31 mei 1504 op de terugweg van de Grande Chartreuse waar hij het generaal kapittel bijwoonde. Van 1498 tot aan zijn dood is hij convisitator geweest.

Bronnen, *PCBR*, t. I, p. 246, ALM018.

Bartholomeus Branteghem.

Is profes van het kartuizerklooster van Gent. Van 1493/1494 tot 1502 is hij sacrista of vicaris in het nieuw opgerichte klooster van Leuven. Hij keert nog voor de incorporatie van dit klooster terug naar zijn huis van professie. Het generaal kapittel van 1516 deelt zijn overlijden mee als vicaris van dit convent.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 8, GaM019; AC 100:27/2, p. 178, L17-18, c.1516: † *domnus Bartholomeus Branthigeri, vicarius Gandavj.*

Carolus Serraes

Werd geboren in Gent en studeerde in Leuven. Op 10 januari 1481 treedt hij binnen in het kartuizerklooster van Herne. Hij is er vicaris geweest alvorens prior van Valenciennes te worden in 1495. In 1500 wordt hij tot prior van Herne benoemd. Het generaal kapittel van 1532 geeft hem *misericordia* en hij overlijdt als gewone monnik in Herne op 5 januari 1541. In 1521 is hij convisitator.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 28, ChM036; AC 100:23/2, p. 85-16, L11, c.1532; AC 100:27/3, p. 31, c.1541: † *domnus Carolus, professus Capellæ, alias prior eiusdem, et domus Valencenarum, habens missam de Beata in provincia Teutoniæ.*

Cornelius Fekerdey

Geboren in Amsterdam; doet zijn professie in Leuven op 19 augustus 1507 en een jaar later, op 1 oktober 1508, wordt hij priester gewijd. Hij overlijdt in het Leuvens klooster op 1 januari 1519.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 340, LoM028; Molanus, 1^e partie, p. 302; AC 100:22, p. 64; AC 100:27/2, p. 197, L20-21, c.1519: † *domnus Cornelius Feberdi, professus Lovanij*; Reusens, p. 298.

Cornelius Johannis de Haerlem

Treedt in als donaat te Leuven op 11 april 1510 en het generaal kapittel van 1541 meldt er zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p.355, LoD011.

Cornelius Theodorici alias de Leydis.

Geboren in Leiden; studeert af in Leuven en doet zijn professie in het klooster van dezelfde stad op 8 september 1508 en wordt priester gewijd in 1510. Amper twee jaar later, nl. op 10 mei 1512, overlijdt hij.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 340, LoM030; AC 100:21/2, p. 244; AC 100:27/2, p. 161, L25, c.1513: † *Domnus Cornelius de Leydis, professus Lovanij.*

Desiderius Pensaert.

Geboren in Brussel. In 1534 vindt men hem terug als kanunnik in 's Hertogenbosch. Hij wordt geprofest in Leuven in 1542. Het generaal kapittel van 1565 stuurt hem naar Lier en dat van 1583 meldt zijn overlijden in het klooster van Leuven.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 340, LoM031; AC 100:27/3, p. 258, c.1583: † *domnus Desiderius Pensart, professus domus Lovanij*; de Wal, 7044, f° 57v et 78; Van de Meerendonck (L.), *Tussen Reformatie en Contra-Reformatie*, Tilburg, 1967, p.68.

Franciscus Petri.

Geboren in Amsterdam; studeert in Leuven en doet in het kartuizerklooster van deze stad een eerste professie op 5 juni 1514. In 1525 wordt hij er sacrista benoemd. In 1527 is hij *hospes* in het klooster van Amsterdam en in 1528 doet hij er een tweede professie. Het generaal kapittel van 1539 meldt ons zijn overlijden in dit klooster.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 341, LoM039; AC 100:27/3, p. 17, c.1539: † *domnus Franciscus Petri, professus 1° Lovanij, 2° domus Amsterdamensis.*

Franciscus de Puteo

Prior-generaal. Profes van de Grande Chartreuse. Overleden op 17 september 1521.

Bronnen : AC 100:27/2, p. 216, L8-..., c.1522: *reverendus pater, dominus Franciscus de Puteo, professus et prior Maioris Cartusiae, qui prout bene meruit habet per totum ordinem duplicem cum psalteriis monachatum, &c; obiit 17. septembris, et quia præfatus reverendus pater longe ante nostræ religionis ingressum, ipso existente vicario et officiali reverendi domini episcopi Gratianopolitan, magnus fautor et benefactor erat nostri ordinis.*

Franciscus Taleman

Geboren in Edam (Nederland). Was schoolmeester vóór hij zijn professie doet in het kartuizerklooster van Leuven op 29 maart 1515. Hij wordt priester gewijd op 7 januari 1516. Vanaf 1522 tot op 16 maart 1525 is hij er sacrista, dan wordt hij procurator benoemd. Nog in 1525, op het feest van Ons Heer Hemelvaart, wordt hij vicaris bij de monialen van Brugge. Vanaf 1532 tot aan zijn overlijden, op 21 december 1539, is hij prior in zijn huis van professie.

Bronnen: PCBR, t. II, p. 341, LoM042; AC 100:27/3, p.24, c.1540: † *domnus Franciscus Edam, prior Lovanij, alias vicarius monialium Brugis, habens missam de Beata in Teutonia.*

Gabriël Offhuys.

Vóór zijn intrede in het kartuizerklooster van Brussel was hij reguliere kanunnik in St-Jakob-op-den-Koudenberg in Brussel. Hij doet een eerste professie in Brussel op 26 juli 1502 en een tweede in Leuven in 1505. Hij overlijdt in Leuven op 22 juni 1535.

Bronnen: PCBR, t. II, p. 260, BxM050 & p. 342, LoM043; AC 100:27/3, p. 3, c.1536: † *domnus Gabriel Astini, professus 1° Bruxellæ, 2° Lovanij.*

Gerardus Apers

Is prior van Delft tot aan zijn dood op 26 maart 1511. Vanaf 1508 was hij eveneens convisitator van de Teutoonse provincie .

Bronnen: AC 100:27/2, p. 147, L21-22, c.1511: † *domnus Gerardus Apers, prior Delphensis, convisitator Teutoniæ, habens plenum monachatum in dicta provincia; SAL, Obituarium, 26 Marcus.*

Gerardus Pennebroeck.

Geboren in Haarlem, studeert in Leuven en treedt binnen in het kartuizerklooster van deze stad op 28 maart 1512. Hij doet er zijn professie op 5 april 1513. Hij wordt er ook procurator. Het generaal kapittel meldt ons zijn overlijden in 1553.

Bronnen: PCBR, t. II, p. 342, LoM046; AC 100:27/3, c.94, c.1553: † *domnus Gerardus, professus et olim procurator domus Lovanij.*

Gulielmus Beyeren.

Geboren in Zaltbommel (Nederland) ca 1540; doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven op 5 februari 1562. Van 1570 tot 1579 is hij er vicaris en vanaf dan prior tot 1596. Vanaf dat jaar verblijft hij tot aan zijn overlijden, op 11 augustus 1604, als *hospes* in het klooster van Luik.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 342, LoM051; AC 100:37, p. 65, L29-35, c.1579; AC 100:37, p. 77, L5-7, c.1581; AC 100:37, p.134, L10-12, c.1588; AC 100:27/4, p. 88, L18-19, c.1605: † *domnus Gulielmus Beyeren, professus et alias prior domus Lovanii, hospes in domo Leodij.*

Gulielmus Bibaut

Geboren ca 1480 in Tielt (West-Vlaanderen), doet zijn professie in 1499 in het kartuizerklooster van Gent. Hij is er procurator van 1506 tot 1508. In oktober 1509 wordt hij prior benoemd in Geertruidenberg, klooster dat hij in september 1521 verlaat om prior generaal van de orde te worden. Hij overlijdt in deze functie op 24 juli 1535. Hij is eveneens convisitator en visitator van de Teutoonse provincie geweest.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 13, GaM061; AC 100:27/3, p. 1, c.1536: † *reverendus pater domnus Gulielmus Bibaucius prior Maioris Cartusiae, qui vigore statutorum nostri ordinis et ex concessione eidem facta 1518 per tunc reverendum patrem domnum Franciscum et venerabiles patres diffinotores habet per totum ordinem triplicem cum psalterijs monachatum, obiit 24. Julij.*

Gulielmus Gerardsz.

Geboren in Leuven en daar in het kartuizerklooster geprofest op 11 mei 1559. Diaken gewijd op 23 december 1559. Het generaal kapittel van 1565 stuurt hem als *hospes* naar Zierikzee; hij doet er een tweede professie en wordt er door het generaal kapittel van 1572 tot vicaris benoemd. Het generaal kapittel kondigt zijn overlijden aan als *hospes* in Luik in 1578.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 13, LoM052; AC 100:27/3, p. 235, c.1578: † *domnus Gulielmus Geraldii, professus domus Zerizeae, hospes in domo Leodij.*

Gulielmus van Mechelen.

Doet een eerste professie in het kartuizerklooster van Zelem waar hij voor het eerst wordt vermeld in 1504. Hij zou er voordien eveneens procurator zijn geweest. In 1505 is hij sacrista in het klooster van Leuven. Dit ambt bekleedt hij er tot 1511 wanneer hij voor twee jaar procurator wordt. Op 21 juni 1513 wordt hij aangesteld als vicaris van het klooster der monialen van St-Anna buiten Brugge. In 1522 keert hij uit dit ambt terug naar Leuven waar hij overlijdt als gewone monnik op 9 januari 1523.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 349, DiM069 en t. II, p. 343, LoM056; AC 100:27/2, p. 225, L13-16, c.1523: † *domnus Gulielmus de Wal, de Mechlinia, alias*

procurator eiusdem et vicarius monialium Brugis, habens missam de Beata in provincia Teutoniæ.

Gulielmus Raveschoot

Was seculiere priester alvorens in te treden te Leuven op 25 november 1505. Hij zou niet volharden en uittreden in oktober 1506.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 343, LoM057.

Henricus van Alkmaar

Op 3 augustus 1508 doet hij professie in het kartuizerklooster van Leuven en overlijdt er 2 jaar later op 6 juni 1510.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 343, LoM060; AC 100:21/2, p. 186; AC 100:27/2, p. 147, L24-25, c.1511: † *domnus Henricus de Altmaria, monachus domus Lovanij.*

Henricus Danielis

Geboren in Brouwershaven (Zeeland) en wordt donaat in het kartuizerklooster van Leuven op 25 november 1504, maar vertoefde reeds in het klooster in 1498. Het generaal kapittel meldt zijn overlijden in 1518.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 355, LoD021; AC 100:22/1, p. 46; AC 100:27/2, p. 193, L5-6, c.1518 : † *Henricus van Braunlueshamen, donatus Lovanij.*

Henricus, alias Ludovicus, van Luik

Hij wordt als procurator van het kartuizerklooster Zelem genoemd in 1554-1555 en is er prior van ca 1559 tot op 25 augustus 1572, datum van zijn overlijden. Circa 1566 is hij convisitator.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 343, LoM060; AC 100:27/3, p. 206, c.1573: † *domnus Ludovicus a Leodio, prior domus Diestensis, convisitator Theutoniæ, habens missam de Beata per totum ordinem et plenum monachatum in 7 provinciis Alemaniam, et anniversarium perpetuum sub 25. augustj.*

Henricus Rudolphi

Geboren in 's Hertogenbosch. Doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven op 8 mei 1515. Op 14 januari 1516 wordt hij priester gewijd. Hij is er sacrista van 16 maart 1525 tot aan het feest van Ons Heer Hemelvaart van hetzelfde jaar, wanneer hij er het ambt van procurator waarneemt. Hij overlijdt in deze functie op 25 augustus 1528.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 343, LoM062; AC 100:23/1, p. 97, L 6-7, c.1529: † *domnus Henricus , professus et procurator domus Lovanij.*

Henricus van Susteren

Is ingetreden in het kartuizerklooster van Leuven op 15 oktober 1504 en doet er zijn professie een jaar later (sommige bronnen melden zijn aanwezigheid in het

klooster reeds vanaf ca 1498). Het generaal kapittel van 1534 meldt ons zijn overlijden. Hij is lange tijd de enige convers in het klooster geweest.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 353, LoC01; AC 100:23/3, p. 37; AC 100 :27/2, p. 298, L31-32, c.1534: † *frater Henricus, conversus professus domus Lovanij*; Reusens, p. 268.

Hermannus (van) Eynatten

Is geboren in Tricht (Utrecht of Maastricht?) en doet waarschijnlijk professie in het kartuizerklooster van Zelem waar hij op 8 maart 1502 tot prior wordt benoemd, ambt dat hij tot aan zijn overlijden op 7 augustus 1521 waarneemt. Hij was convisitator van de Teutoonse provincie van 1518 tot aan zijn dood.

Bronnen: *PCBR*, t.I, p. 350, DiM082; AC 100:22/2, p.67; AC 100 :31, p. 102 : L41-44/p. 103, L1-2, c.1503; AC 100:27/2, p. 218, L5-7, c.1522† *domnus Hermanus Tymaken, prior domus Diestensis, convisitator Teutoniæ, habens plenum monachatum in dicta provincia, obiit 7^a Augusti*.

Hermannus Sneeck

Is profes van Antwerpen, waar hij achtereenvolgens sacrista, vicaris, rector en prior van 1504 tot 1517 is. Hij overlijdt, simpele monnik, ca 23 oktober 1531. Hij is eveneens convisitator van de Teutoonse provincie geweest van 1513 tot 1517.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 253, ALM083; AC 100:23/2, p. 67, L1-6, c.1532: † *domnus Hermannus Suerck, monachus professus et quondam sacrista, vicarius, rector et prior domus Antwerpiaë, ac provincie Theutonie convisitator, et bonorum Cartusie et Capituli Generalis procurator, qui habet per totum ordinem plenum cum psalterijs monachatum. Cuius obitus scribatur in kalendarijs conventualibus domorum ordinis sub die XXJ^a mensis octobris*.

Hieronymus van Diest.

Geboren in Diest, doet zijn professie in Leuven op 16 maart 1520 en wordt priester gewijd op 23 juni 1521. Het generaal kapittel van 1534 meldt ons zijn overlijden in zijn huis van professie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 343, LoM043; AC 100:23/3, p. 34, L31, c.1534: † *domnus Heronymus de Dyest, monachus professus domus Lovanij*.

Jacobus Fabri.

Geboren in Gent. Hij was seculiere priester alvorens in te treden in het kartuizerklooster van Herne. Daar treft men hem aan als novice in 1478. Van 1500/1502 tot 1505 is hij *hospes* in het nieuw opgerichte klooster van Leuven. Daarna keert hij terug naar zijn huis van professie waar hij als senior overlijdt op 1 december 1529.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 36, ChM106; AC 100:23/2, p. 3, L37-38, c.1530: † *domnus Iacobus Fabri, monachus senior professus domus Capelle, qui quinquaginta annis laudabiliter in ordinis vixit.*

Joachim Scoerbroot

Doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven op 26 juni 1560. Van 1570 tot 1573 is hij procurator van het klooster van Sint-Maartensbos. Hij overlijdt in zijn huis van professie op 22 januari 1579.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 345, LoM072; AC 100:27/3, p. 239, c.1579: † *domnus Joachinus Sonebruit, professus domus Lovanij.*

Joannes Comelinus.

Geboren in Douai (Noord-Frankrijk). Hij doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven in 1544, het generaal kapittel van 1570 benoemt hem tot vicaris van het klooster van Montdieu en dat van 1578 meldt er ons zijn overlijden in deze functie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 345, LoM077; AC 100:27/3, p. 234, c.1578: † *domnus Joannes Cornelius, professus domus Lovanij, vicarius domus Montis Dej, habens missam de Beata in provincijs Picardiæ et Theutoniæ.*

Joannes van Delft

Doet een eerste professie in Delft alvorens hij als rector naar Leuven wordt gestuurd in 1495. Functie die hij bekleedt tot 1504, dan wordt hij er prior tot 1525. Hij doet er een tweede professie in 1506. Hij overlijdt er op 24 of 25 maart 1530.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 345, LoM080 & p. 540, NLM066; AC 100:23/2, p. 36, L14-22, c.1531: † *domnus Ioannes Delphus, professus et primus prior domus Lovanij. ... qui usque in extremam senectutem in edificatione & perfectione domus Lovanij fideliter laboravit, habet per totum ordinem unam missam de Beata Maria a singulis sacerdotibus, cum penultima oratione "Da nobis" in singulari celebrandam. Insuper in provincia Theutonie habet anniversarium perpetuum in die obitus sij scribendum.*

Joannes Gerulphus

Geboren in Hulst (Zeeland); doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven op 5 februari 1561. Hij is er vicaris vanaf 1579 tot aan zijn overlijden in 1605.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 346, LoM086; AC 100:27/4, p. 91, L30-31, c.1606: † *domnus Joannes Gerulphus, professus et vicarius domus Lovanij, habens missam de Beata in 7 provincijs Alemanicæ.*

Joannes de Leodio.

Wordt voor het eerst vermeld op 20 januari 1507. Het generaal kapittel van 1531 meldt zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 355, LoD026; AC 100:23/2, p. 40, L27, c.1531: † *Ioannes de Leodio, donatus domus Lovanij*.

Joannes van Male

Doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven rond 1546 en het generaal kapittel van 1595 meldt ons zijn overlijden in zijn huis van professie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 353, LoC006; AC 100:38, p. 80; AC 100:27/4, p. 46, L38 – p. 47, L1, c.1595: † *Joannes Vaumal, professus domus Lovanij, qui 48 annos laudabiliter vixit in ordine*.

Joannes Meerhout

Was leraar bij de broeders van Nazareth in Brussel alvorens in te treden in het kartuizerklooster van dezelfde stad. Hij doet er zijn professie op 14 februari 1508. Reeds in 1509 is hij er sacrista, ambt dat hij ruilt voor dat van procurator op 16 november 1516, niet voor lang, want reeds op 18 april 1517 wordt hij tot prior benoemd van zijn klooster en dit tot aan zijn dood op 10 oktober 1550.

Bronnen: *PCBR*, t. II, pp. 267-268, BxM103, AC 100:27/3, p. 83, L14-16, c.1551: † *domnus Joannes Merrhondt, prior domus Bruxellæ, visitator provinciae Theutoniæ, habens plenum monachatum, cuius obitus fuit 10. octobris*.

Joannes Mesdach

Profes van het klooster van Brugge, wordt hij er voor het eerst vermeld, als procurator, vanaf 1506 tot 1512. Op 16 april 1513 wordt hij tot prior van Luik benoemd tot in 1519, wanneer hij bij de monialen van Brugge procurator wordt tot wanneer het generaal kapittel van 1524 hem als prior naar Zierikzee stuurt. Vier jaar later beslist het generaal kapittel hem te benoemen tot prior van zijn huis van professie. Eind 1539 bekomt hij *misericordia* en hij overlijdt als simpele monnik op 20 oktober 1540. Van 1528 tot 1539 is hij convisitator.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 147, BgM136; AC 100:27/3, p. 29, L20-22, c.1541: † *domnus Joannes Mosdach, prior Brugis, alias prior domorum Leodij et Montis Sion, ac convisitator Teutoniæ, habens plenum monachatum per totum ordinem, obiit 20. octobris*.

Joannes Pavonis.

Geboren in Amsterdam; doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven op 2 oktober 1506 en wordt priester gewijd een jaar later, op 18 oktober. Het generaal kapittel van 1532 meldt ons zijn overlijden in zijn huis van professie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 346, LoM089; AC 100:23/2, p. 67, L35-36, c.1532: † *domnus Ioannes Panonjs, monachus professus domus Lovanij*.

Joannes Scullinck

Doet zijn professie rond 1496 in Gent en is er een tijdlang vicaris. Van 1482 tot 1486 is hij prior in Delft; dan wordt hij aangesteld als eerste rector van de nieuwe kartuis van Leuven. In 1494 verlaat hij Leuven en keert hij terug naar zijn huis van professie waar hij overlijdt op 19 februari 1495.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 19, GaM136; PB.

Joannes van Susteren.

Ingetreden op 11 november 1517 in het kartuizerklooster van Leuven en wordt door het generaal kapittel van 1521 uit de orde verwijderd .

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 355, LoD028.

Joannes Thielman

Geboren in Arras, geprofest in het kartuizerklooster van Leuven in 1552 (?); priester gewijd op 23 mei 1551. Is vicaris geweest van zijn huis van professie alvorens het generaal kapittel hem in 1564 als procurator aanstelt in Valenciennes. Nadien is hij nog respectievelijk vicaris bij de monialen van Gosnay, vicaris in Doornik en rector in het monnikenklooster van Gosnay. Het generaal kapittel van 1594 meldt zijn overlijden in Leuven.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 347, LoM096; AC 100:27/4, p. 41, L22-24, c.1594: † *domnus Joannes Tilman, professus Lovanij, ibidem quondam vicarius, nec non vicarius monialium Gosnay atque domus Tornacj, iitem rector monachorum Gosnay, et procurator domus Valencenarum.*

Joannes de Thymo.

Geboren op 10 februari 1490 in Leuven, waar hij studeerde en intreedt in het kartuizerklooster op 10 februari 1511. Hij wordt er geprofest een jaar later en priester gewijd op 24 juni 1515. Hij verblijft er als gewone monnik in 1520 en overlijdt er als procurator op 5 februari 1541.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 347, LoM096; AC 100:27/3, p. 30, c.1541: † *domnus Joannes de Thymo, professus et procurator Lovanij.*

Joannes Vekenstijl

Geboren in Leuven. Studeert in Leuven in 1451. Doet zijn professie in Kiel-Antwerpen ca 13 november 1455. Hij is er procurator en vervolgens vicaris tot 1491. Vanaf 21 oktober 1491 tot 1496 is hij procurator in het nieuw klooster van Leuven en vanaf dan vicaris. Hij overlijdt in Leuven op 2 januari 1507.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 259, ALM153; AC 100:27/2, p. 122, L18-19, c.1507: † *domnus Joannes Lovanio, hospes in Lovanij, professus Antverpiæ, habens missam de Beata in provincia Teutonice.*

Lucas Vaerenbeke

Geprofest op 29 oktober 1498 in het kartuizerklooster van Brussel, *hospes* in Leuven in 1504/1505. Overlijdt in Brussel in 1507.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 275, BxC015; AC 100:21/2, p. 114; AC 100:27/2, p.132, L5, c.1508: † *frater Lucas Varenberch, conversus domus Bruxellæ*.

Ludovicus.

Donaat, ingetreden op 11 april 1510 in het kartuizerklooster van Leuven. Het generaal kapittel van 1536 meldt ons zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 356, LoD032; AC 100:27/3, p. 4, c.1536: † *Ludovicus, donati Lovanj*.

Ludovicus Overlinck

Waarschijnlijk geprofest in het kartuizerklooster van Sint-Maartensbos. Hij is er prior van 1497 tot 1498 en van 1499 tot aan zijn dood op 9 oktober 1505. Is convisitator in 1505.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 439, SMM101; AC 100:21, p. 49; AC 100:27/2, p. 115, L22-23, c.1506: † *domnus Ludovicus Ernelinc, prior Silvæ Sancti Martini, convisitator Theutoniæ*.

Martinus Adornes

Geboren op 15 juli 1450 in Brugge en geprofest in het kartuizerklooster van zijn geboortestad. Wordt er vermeld als monnik van 1483 tot 1490. Vanaf 1491 tot op 10 november 1507, datum van zijn overlijden, is hij prior van voornoemd klooster. Hij is tevens convisitator geweest van 1496 tot 1497 en visitator vanaf dan tot aan zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. I, p. 150, BgM164; AC 100:27/2, p. 130, L9-10, c.1508 : † *domnus Martinus Adornez, prior domus Brugis, visitator Teutoniæ, habens plenum monachatum; obiit 10. 9bris*.

Michael Dierickx

Geboren in Gent; doet zijn professie in Sint-Maartensbos op 30 juli 1496. Hij is er prior vanaf 1506 tot aan zijn dood op 21 maart 1531. Hij is eveneens convisitator geweest van 1517 tot 1518 alvorens vanaf dan visitator te zijn tot 1527.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 349, LoM106; AC 100:23/2, p. 36, L29, c.1531: † *domnus Michael de Gandavo, prior domus Silve Sanctj Martini, alias convisitator provincie Theutonie habet in provincia Theutonie plenum cum psalterijs monachatum*.

Michael de Weert

Geboren in Brussel; doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven in 1547 en wordt priester gewijd op 19 december 1551. Hij is een tijdlang

procurator in het Brussels klooster alvorens vanaf 1573 tot 1581 procurator te zijn in het kartuizerinnenklooster van Brugge. Het generaal kapittel van 1595 meldt zijn overlijden als senior van zijn huis van professie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 350, LoM114; AC 100:27/4, p. 46, L13-14, c.1595: † *domnus Michael de Iberel, senior et olim procurator domus Lovanij, habens missam de Beata in 7 provincijs Alemaniae.*

Nicolaus Laurentii.

Geboren in Mol; doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven in 1561 en overlijdt er op 27 december 1570.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 350, LoM115; AC 100:27/3, p. 196, c.1571.

Petrus Jacobsz. Pancraes

Doet zijn professie in Leuven op 28 november 1508. Wordt priester gewijd op 6 januari 1509. Het generaal kapittel van 1521 stuurt hem naar Amsterdam en het jaar nadien meldt het zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p.351, LoM124; AC 100:22/2, p. 67, c.1522.

Petrus Martini Apothecarii.

Geboren in Amsterdam, studeert in Leuven en doet zijn professie in het kartuizerklooster van deze stad op 2 oktober 1505. Hij wordt priester gewijd op 13 juni 1507. Is op de vlucht in 1518 samen met broeder Robertus, maar keert terug begin 1519. Wordt naar een ander klooster gestuurd. Tijdens de visitatie van 1527 wordt er beslist hem naar Amsterdam te sturen. Hij overlijdt als senior van zijn huis van professie op 10 februari 1557.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 351, LoM126; AC 100:27/3, p. 114, c.1557: † *Petrus de Amsterdamo, professus et senior domus Lovanij.*

Petrus de Merica.

Geboren in Leuven waar hij eveneens professie doet in het kartuizerklooster in 1542. Hij wordt er vernoemd als vicaris van 21 november tot aan het generaal kapittel van 1560 dat hem als prior aanstelt. Hij overlijdt in deze functie op 29 september 1579.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 351, LoM127; AC 100 :37, p. 29, L36-39, c.1574; AC 100 :37, p. 35, L43-p. 36, L1-2, c.1575; AC 100:27/3, p. 243, c.1580: † *domnus Petrus de Mirira, professus et prior domus Lovanij;*.

Petrus Vasseur

Geboren in Cassel (Noord-Frankrijk), studeert in Leuven en doet professie in het kartuizeklooster van Gent op 23 september 1486. In 1496 is hij er procurator en vanaf 1497 tot aan zijn dood is hij er prior. Hij is lange tijd convisitator en visitator geweest van de Teutoonse provincie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 25, GaM195; AC 100:27/3, p. 17, c.1539: † *domnus Petrus Vassoris, prior Gandavi, qui multis annis fuit visitator et convisitator Teutoniæ, habens plenum monachatum et missam de Beata per totum ordinem, obiit 6^a augusti.*

Petrus Zas

Profes van Utrecht, waar hij overlijdt als prior op 6 oktober 1540. Hij was convisitator in 1532 en 1532, visitator van 1532 tot 1539.

Bronnen : AC 100:27/3, p. 29, L23-24, c.1541: † *domnus Petrus Sas, prior Traiecti, alias visitator Teutoniæ, habens plenum monachatum per totum ordinem, obiit 6^a octobris.*

Robertus de Monte.

Donaat. Doet zijn intrede in het kartuizerklooster van Leuven op 21 januari 1507. In 1518 is hij gedurende enkele tijd op de vlucht. Het generaal kapittel van 1547 meldt zijn overlijden. Hij was aangesteld als kok.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 356, LoD044; AC 100:27/3, p. 67, c.1547: † *Robertus, donatus Lovanij.*

Theodoricus Jansz. Vustinc

Geboren in Utrecht, studeert in Leuven en doet zijn professie in het kartuizerklooster van deze stad op 2 mei 1520. Van 1537 tot 1539 is hij *hospes* in het klooster van Amsterdam waar hij apostasieert.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 352, LoM136.

Theodoricus Meeuwen

Profes van 's Hertogenbosch waar hij een tijdlang prior is en nadien van Utrecht, waar hij in deze ambt overlijdt op 9 augustus 1574. Hij was eveneens convisitator en visitator.

Bronnen: AC 100:27/3, 219, L9-11, c.1575: † *domnus Theodoricus, prior domus Traiectj, visitator Theutoniæ, professus et olim Prior domus Sophiæ, habens plenum monachatum et missam de Beata per totum ordinem, obiit 9^a augustj.*

Theodoricus Mol.

Geboren in Gouda (Nederland). Doet zijn professie in het kartuizerklooster van Leuven in 1543 en wordt diaken gewijd op 19 juni 1546. Hij wordt naar Wezel gestuurd. Het generaal kapittel van 1583 meldt zijn overlijden.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 352, LoM137; AC 100:27/3, p. 259, c.1583, † *domnus Theodoricus, professus domus Lovanij, hospes in domo Vessaliæ.*

Theodoricus Monyoen

Profes van Luik. Was een tijdlang procurator in Kampen, nadien is hij prior in Delft (1549-1551) alvorens dit ambt uit te oefenen in Geertruidenberg. In 1556

keert hij terug naar zijn huis van professie eveneens als prior. Na een jaar wordt hij terug prior in Geertruidenberg. Hij overlijdt daar in deze functie op 9 januari 1564. Van 1555 tot aan zijn dood is hij convisitator geweest.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 113, LiM213.

Theodoricus Persijn

Geboren in Amsterdam, studeert in Leuven en doet zijn professie in het kartuizerklooster van deze stad op 18 november 1510. Hij wordt priester gewijd op 22 juni 1511. Van 1515 tot 1525, jaar waarin hij tot prior wordt benoemd, beoefent hij het ambt van procurator. Hij sterft als prior op 21 oktober 1532 (een andere bron zegt 28 januari 1533).

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 352, LoM138; AC 100:27/2, p. 289, L24, c.1533: † *domnus Theodoricus Persini, prior Lovani.*

Theodoricus Simonis

Geboren in Heemstede (Nederland), studeert te Leuven en doet zijn professie in voornoemde stad op 21 februari 1506. Op 2 juli van hetzelfde jaar wordt hij priester gewijd. Van ca 1513 tot 1540 is hij vicaris en dan, tot aan zijn dood op 3 april 1542, prior van zijn huis van professie.

Bronnen: *PCBR*, t. II, p. 352, LoM139; AC 100 :39, p. 29, L32-34, c.1542 : *de domo Lovanii, quia prior dictæ domus obiit feria 2ª post festum Palmarum, si dicta domus non fuerit provisã de idoneo pastore, committitur visitatori provinciæ ut quamprimum provideat.*